

Samrådshandling

Tjörns kommun

Möjligheternas översiktsplan

Möjligheternas översiktsplan Tjörns kommun

Samrådshandling
2022-12-01

Projektledning och arbetsgrupp

Karin Löfgren och Pernilla Attnäs Björk, Tjörns kommun

Konsulter

Carolin Folkeson, Charlotta Boström och Paula Widmark, Norconsult AB

Projektgrupp

En bred projektgrupp med representanter för olika intresseområden och med olika kompetenser inom Tjörns kommun har medverkat i arbetet.

Styrgrupp

Kommunstyrelsens arbetsutskott.

Kartor och illustrationer om inte annat anges: Norconsult AB

Foto omslag: fotoflyg.se

Övriga foton om inte annat anges: Maria Johannessen

Innehåll

Inledning	5
Välkommen till Tjörns kommuns översiktsplan!	5
Vad är en översiktsplan?	5
Processen	5
Disposition och läsanvisning	7
Utgångspunkter	9
Tjörns utmaningar	9
Nationella och regionala mål	10
Utvecklingsstrategi	16
Strategikarta	16
Mark- och vattenanvändning	20
Blandad bebyggelse	22
Verksamheter och industri	26
Transportinfrastruktur	26
Natur och friluftsliv	27
Energianläggningar	29
Allmänna intressen	31
Hushållningsbestämmelser	31
Gestaltad livsmiljö	32
Bostäder och samhällsservice	33
Näringsliv	39
Natur- och vattenmiljöer	42
Kulturmiljö	50
Friluftsliv	53
Miljö- och riskfaktorer	56
Kommunikationer och infrastruktur	69
Energiförsörjning	75
Vatten och avlopp	78
Riksintressen	83

Inledning

Välkommen till Tjörns kommuns översiktsplan!

Välkommen till samrådet för ny översiktsplan för Tjörns kommun. Översiktsplanen visar kommunens långsiktiga planering av mark och vatten. Översiktsplanen finns både i digital- och pappersform.

Samrådet pågår mellan 25 januari och 10 april 2023. Under denna period kan du lämna synpunkter på det som presenteras i planen eller om du har andra generella idéer om Tjörns långsiktiga utveckling. Vi önskar särskilt bidrag vad gäller hur din ort eller närmiljö kan bli bättre.

Vad är en översiktsplan?

En översiktsplan visar på kommunens samlade strategi för hur mark, bebyggelse, och vatten ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen har en lång tidshorisont och en vägledande funktion för kommunens övergripande viljeinriktning och fysiska planering. Den har dessutom en viktig roll i arbetet

för en långsiktigt hållbar utveckling. Översiktsplanen visar hur kommunen avser ta hänsyn till och utveckla allmänna intressen, tillgodose riksintressen och följa miljö kvalitetsnormer. Översiktsplanen har också en kommunikativ funktion för att visa medborgare, myndigheter och andra intressenter kommunens långsiktiga utveckling.

Processen

Översiktsplanering ska bedrivas kontinuerligt. Varje mandatperiod ska kommunfullmäktige ta fram en planeringsstrategi där det framgår om gällande översiktsplan speglar den sittande majoritetens viljeinriktning om kommunens utveckling eller inte, samt vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen framöver.

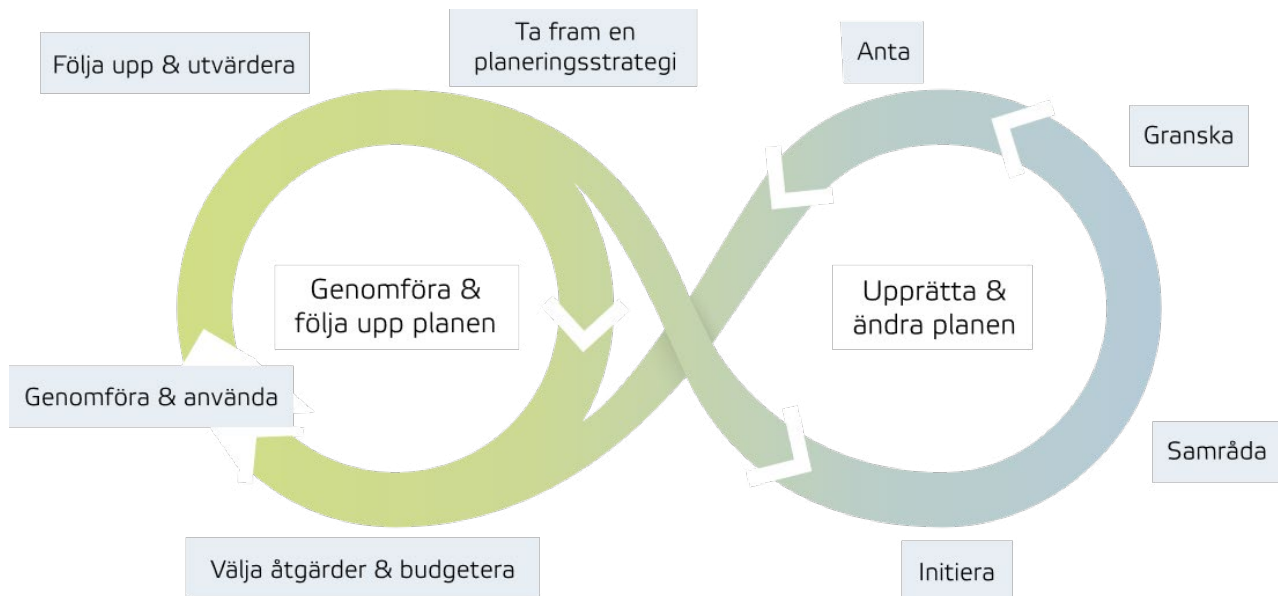
Processen att ta fram en översiktsplan pågår normalt under minst ett par år. Enligt lag ska förslaget på ny översiktsplan samrådas med myndigheter, kommuner, allmänheten och andra berörda. Efter samrådet revideras översiktsplanen för att sedan granskas och slutligen antas av kommunfullmäktige.

År 2019 gav kommunfullmäktige samhällsbyggnadsnämnden i uppgift att ta fram en ny översiktsplan för Tjörns kommun. Den förra översiktsplanen från 2013 bedömdes inaktuell och i behov av uppdatering. Arbetet med den nya översiktsplanen drog igång 2020.

Förslaget till översiktsplan har löpande diskuterats med den politiska styrgruppen för att planen ska spegla kommunens viljeinriktning. Särskilt har förutsättningar att utveckla landsbygden på ett hållbart sätt och att hitta lämpliga utbyggnadsområden för såväl bostäder som verksamheter varit uppe för diskussion.

Vad säger lagen?

Plan- och bygglagen (2010:900) anger att varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska även ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas, och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Boverkets bild över en kontinuerlig översiktsplan

Dialog

Under processen med att ta fram samrådshandlingen har kommunen hållit ett flertal dialoger med medborgare. Både via kommunens webbplats och som digitala och fysiska möten. Mötena har haft olika teman, bland annat skärgården, landsbygdsutveckling, rekreation och friluftsliv, natur och klimat, företagande, skolfrågor och äldres förutsättningar. I webbdialogen ställdes bland annat frågor om markanvändning idag och i framtiden, vad som är viktigt att fokusera på i översiktsplanen, angelägna hållbarhetsfrågor och vad som är viktigt för Tjörns identitet. Det som framkom under de olika dialogtillfällena har legat till grund för översiktsplaneförslaget.

Miljökonsekvensbeskrivning

Till översiktsplanen hör en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt sjätte kapitlet Miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen syftar till att utreda planens miljöpåverkan och integrera miljöaspekter i planeringen.

Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram parallellt med översiktsplanen. I december 2020 lät kommunen ta fram en bedömning av miljökonsekvenser av ett tidigt koncept till samrådshandling. De aspekter som då befarades få betydande miljöpåverkan och de förslag till förtydliganden eller revideringar av förslaget har därefter ingått i avvägningen mellan olika intressen när samrådsförslaget bearbetades. Kommunen samrådde med Länsstyrelsen i januari 2021 och oktober 2022 om avgränsning av innehållet i MKB:n. Den slutliga miljökonsekvensbeskrivningen av samrådshandlingen togs fram under hösten 2022.

Disposition och läsanvisning

Översiktsplanen består av fem övergripande kapitel som i den digitala versionen motsvarar de flikar som finns högst upp på sidan: utgångspunkter, utvecklingsstrategi, mark- och vattenanvändning och tematiska inriktningar om allmänna intressen. Översiktsplanen består också av två kartor, en för mark- och vattenanvändning (både pågående och planerad) och en för värden och hänsyn.

Inledning

I detta kapitel beskrivs vad en översiktsplan är, hur processen att ta fram översiktsplanen har gått till samt vad lagen säger.

Utgångspunkter

Här presenteras de utmaningar som Tjörns utveckling står inför samt kommunens övergripande vision. Här presenteras också nationella och regionala mål och hur översiktsplanen bidrar till att uppnå målen.

Utvecklingsstrategi

Utvecklingsstrategin visar kommunens viljeinriktning för långsiktig samhällsutveckling på Tjörn. Kapitlet presenterar en strategikarta med tillhörande beskrivningar av kommunens strategiska planering avseende bland annat bebyggelseutveckling, infrastruktur och grönstruktur.

Mark- och vattenanvändning

I detta kapitel presenteras hur kommunen avser använda, bevara och utveckla Tjörns mark och vatten. Här redovisas den övergripande plankartan med tillhörande geografiska beskrivningar och inriktningar.

Allmänna intressen

Kapitlet inklusive hänsynskartan beskriver allmänna intressen och värden och kommunens inriktningar avseende dessa. Kapitlet behandlar hushållningsbestämmelser, bostäder och samhällsservice, näringsliv, natur- och vattenmiljöer, kulturmiljö, friluftsliv, miljö- och riskfaktorer, kommunikationer och infrastruktur, energiförsörjning samt vatten och avlopp. Kapitlet redovisar också hur kommunen förhåller sig till riksintressen.

Utgångspunkter

Som utgångspunkt i den långsiktiga utvecklingen finns dels stora utmaningar att hantera – både lokala och globala, dels flera nationella och regionala mål att förhålla sig till. I detta kapitel presenteras de utgångspunkter översiktsplanen utgår från.

Översiktsplanen tar avstamp i Tjörns kommuns vision Möjligheternas ö hela året och för hela livet. Tjörn 2035 är en åretruntlevande ö för livets alla faser. Företagsamhet, småskalighet och närhet är kommunens kännetecken. Havet, det öppna landskapet och kulturen är kommunens unika värden. Visionen anger att Tjörn ska uppnå 20 000 invånare 2035. Under översiktsplanarbetets gång har dock detta reviderats, och översiktsplanen tar höjd för 20 000 invånare år 2050. Läs mer under avsnittet Bostadsförsörjning och befolkningsscenarier.

Tjörns utmaningar

Tjörns utmaningar handlar framför allt om klimatförändringar, en hållbar utveckling, kommunikationer, en åldrande befolkning och komplexa planeringsförutsättningar

Klimatförändringarna och en hållbar utveckling är en av vår tids största utmaningar som kräver insatser på både lokal, regional och global nivå. I en omställning till ett förändrat klimat behöver både sociala, ekonomiska och ekologiska dimensioner beaktas. Tjörns kommun behöver hantera klimatanpassning, vattenförsörjning, skyfall och värmeböljor. Det råder brist på dricksvatten redan idag och i ett förändrat klimat växer sannolikt frågan ytterligare. Att bygga ut kommunalt vatten- och avlopp är förenat med mycket stora investeringar.

Kommunikationer är en utmaning på Tjörn. Tjörnbron som enda fasta förbindelse till fastlandet ger en sårbarhet vid olyckor och stora trafikflöden. Det uppstår ofta långa köer som ger förlängd restid för såväl godstransporter som kollektivtrafik, boende och besökande. Särskilt under sommarhalvåret när många sommargäster och andra besökare reser till Tjörn. Restiden blir ofta svår att beräkna då lång-

samtgående fordon drar ned hastigheten. Många av Tjörns vägar är smala och saknar förutsättningar för säker omkörning. Det saknas också ofta gång- och cykelbana. Det är därför svårt att öka andelen gång- och cykelresor inom kommunen, trots att avstånden många gånger är relativt korta.

Tjörn har en åldrande befolkning. Det ger en ökad försörjningskvot, alltså att de i arbetsför ålder ska försörja en större andel av befolkningen. Det är en utmaning att vända trenden mot en åldrande befolkning, att få yngre och barnfamiljer att flytta in eller stanna kvar. Det förutsätter att det finns bostäder som passar i livets olika skeden. Tjörns bostadsbestånd domineras av småhus med eget ägande. Genom att öka variationen i bostadsbeståndet går det att initiera flyttkedjor och frigöra bostäder i det befintliga beståndet som passar för yngre och barnfamiljer.

Tjörn har komplexa planeringsförutsättningar. Många planarbeten kräver stor arbetsinsats men resulterar i få bostäder eller annan byggrätt. Ofta planläggs mindre kompletteringar med många berörda sakägare och komplicerade processer. Det är en utmaning att hitta lämplig mark att bebygga då många områden har höga värden och därför bör bevaras och utvecklas utifrån nuvarande användning. Natur- och kulturmiljöerna formar och ger Tjörn sin unika karaktär. Dessa värden är en stor tillgång och resurs för såväl boende som besökare. Landskapet rymmer bland annat exponerade klippor, stora topografiska skillnader, jordbruksmark och fiskesamhällen. Havslinjen är viktig ur både ett biologiskt perspektiv och för människors friluftsliv.

Nationella och regionala mål

Översiktsplanen utgår från de mål, planer och program på lokal, regional och nationell/international nivå som har betydelse för en hållbar utveckling i Tjörns kommun.

Internationella mål

Agenda 2030

Agenda 2030 består av FN:s 17 globala hållbarhetsmål med syfte att balansera de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Särskilt relevant för översiktsplanen är:

- Mål 3 God hälsa och välbefinnande
- Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla
- Mål 11 Hållbara städer och samhällen
- Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna
- Mål 14 Hav och marina resurser
- Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Hur översiktsplanen bidrar till att nå Agenda 2030

Översiktsplanen bidrar till att nå de globala målen för hållbar utveckling genom att ge förutsättningar för att stärka kopplingarna till de större regionala kärnorna med robust infrastruktur och hållbar kollektivtrafik. Detta spelar en avgörande roll för kommunens näringsliv, bostadsbyggande, utbildningsmöjligheter och godstransportstruktur. Tjörn strävar efter att både lindra och hindra klimatförändringarna genom åtgärder i översiktsplanen. Översiktsplanen anger hur natur- och kulturmiljöer ska värnas samtidigt som de blir tillgängliga för såväl boende som besökare. Tillgången till dricksvatten säkerställs genom mellankommunala samarbeten.

Nationella mål

Mål för byggd miljö och infrastruktur

Det finns flera nationella mål om den byggda miljön och infrastruktur som är relevanta för översiktsplanen. Bland annat strategi för levande städer och hållbar stadsutveckling, transportförsörjning, gestaltat livsmiljö och kulturmiljöer i mångfald.

Strategin för levande städer och hållbar stadsutveckling betonar att städer ska utvecklas utifrån alla dimensioner av hållbar utveckling, miljömässiga, ekonomiska och sociala. Städer ska vara gröna, hälsosamma och trygga, där människor kan mötas

FN:s globala mål för hållbar utveckling

och innovationer skapas. Andelen persontransporter med kollektivtrafik, cykel och gång ska vara minst 25 procent av alla personkilometer i Sverige år 2025. På sikt ska andelen kollektivtrafik, cykel och gång fördubblas. Det är också viktigt att skapa förutsättningar för ett digitaliserat samhälle.

Transportförsörjningen ska vara samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar för medborgarna och näringslivet i hela landet. De transportpolitiska målen består av ett funktionsmål och ett hänsynsmål. Funktionsmålet handlar om tillgänglighet medan hänsynsmålet fokuserar säkerhet, miljö och hälsa.

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Arkitekturens, formens och designens bidrag till samhällsbygget ska tas tillvara fullt ut, till nytta och glädje för alla.

Kulturmiljöer ska bevaras, användas och utvecklas. Förvaltningen av landskapet ska bygga på en helhetssyn så att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Hur översiktsplanen bidrar till att nå nationella mål för byggd miljö och infrastruktur

Översiktsplanen bidrar till att nå nationella mål för byggd miljö och infrastruktur genom att merparten av nya bostäder och verksamheter planeras i anslutning till befintliga serviceorter och verksamhetsområden. Detta bidrar till ett minskat resande och underlättar resor med gång-, cykel och kollektivtrafik. Samtidigt har översiktsplanen en positiv hållning till förhandsbesked och bygglov för bostäder och verksamheter på landsbygden. Det skapar attraktiva boendemiljöer och en levande landsbygd där kulturmiljöer kan fortsätta användas och utvecklas, men kan i viss mån motverka transportpolitiska mål.

Översiktsplanen fokuserar också på att åstadkomma mer varierade bostadsformer för att främja flyttkedjor och ge fler förutsättningar att hitta en lämplig bostad. Tjörns unika kulturmiljöer och bebyggelsekaraktärer ska värnas. Det innebär bland annat att byggande i exponerade lägen på bergsryggar och klippor mot havet ska undvikas. Översiktsplanen anger också att det ska finnas tillgång till bredband i hela kommunen för att stödja en digital omställning. Det ger förutsättningar för minskat resande, näringslivsutveckling, likvärdig tillgång till utbildning och möjligheter att påverka samhällsutvecklingen.

Mål för social hållbarhet och folkhälsa

Det finns nationella mål om mänskliga rättigheter och kultur för social hållbarhet och ökad folkhälsa. Barnkonventionen sätter barns rättigheter i fokus.

Alla ska ges samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter samt förutsättningar för en god och jämlik hälsa, tillgång till en bostad, ha möjlighet att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv. De påverkbara hälsoklyftorna ska upphöra inom en generation. Personer med funktionsnedsättning ska uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Hur översiktsplanen bidrar till att nå mål för social hållbarhet och folkhälsa

Översiktsplanen bidrar till att uppnå målen för social hållbarhet och folkhälsa genom att rikta samhällsviktiga funktioner till befintliga serviceorter och sträva efter mer varierade bostadsformer. Det ger god tillgång till samhällsservice och förutsättningar för fler att hitta en lämplig bostad. God tillgång till bredband i hela kommunen ger likvärdig tillgång till utbildning och möjligheter att påverka samhällsutvecklingen. Översiktsplanen anger också hur natur- och kulturmiljöer kan göras tillgängliga för såväl invånare som besökare.

Mål för hållbar regional utveckling

Nationell strategi för hållbar regional utveckling 2021–2030 syftar till att minska klyftor och stärka utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder. Möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet ska förbättras. Näringslivet ska ges goda förutsättningar att stärka konkurrenskraften och bidra till omställningen till hållbar utveckling. Stora samhällsutmaningar som genomsyrar den nationella strategin är miljöproblem och klimatförändringar, demografiska förändringar, samt ökade klyftor både inom Sverige och inom EU. Dessa samhällsutmaningar varierar mellan olika delar av landet och kommer tillsammans med globaliseringen, digitaliseringen och den övriga tekniska utvecklingen att påverka samhällsutvecklingen. Fyra strategiska områden lyfts fram för att möta dagens utmaningar:

- Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet
- Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet
- Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet
- Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

Hur översiktsplanen bidrar till att nå mål för regional utveckling

Översiktsplanen bidrar till att uppnå målen för regional utveckling genom att ge goda förutsättningar näringslivet i kommunen samtidigt som kopplingarna till de regionala kärnorna stärks och ger tillgång till en större arbetsmarknad. Översiktsplanen ger förutsättningar för Tjörns invånare att arbeta hemifrån på ett modernt sätt genom att hela kommunen ska ha tillgång till bredband.

Mål för klimat och resursanvändning

Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål och 16 miljö kvalitetsmål. Generationsmålet är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället och innebär att dagens miljöproblem inte ska överlämnas till kommande generationer eller orsaka miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Flera av miljö kvalitetsmålen är relevanta för den fysiska planeringen och översiktsplanen, framförallt målen om god bebyggd miljö, ett rikt odlingsland-

skap, hav i balans samt levande kust och skärgård.

Sverige ska hushålla med naturresurser och kretsloppen ska vara resurseffektiva samt så långt möjligt fria från farliga ämnen. Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, och år 2040 ska Sverige ha 100 procent förnybar elproduktion.

Hur översiktsplanen bidrar till att nå mål för klimat och resursanvändning

Översiktsplanen bidrar till att uppnå målen för klimat och resursanvändning genom att merparten av nya bostäder och verksamheter planeras i anslutning till befintliga serviceorter och verksamhetsområden. Detta ger förutsättningar för ett minskat resande och underlättar resor med gång-, cykel och kollektivtrafik. Samtidigt har översiktsplanen en positiv hållning till förhandsbesked och bygglov för bostäder och verksamheter på landsbygden. Det skapar attraktiva boendemiljöer och en levande landsbygd, men kan i viss mån motverka dessa mål.

Översiktsplanen anger hur natur- och kulturmiljöer ska värnas samtidigt som de blir tillgängliga för såväl invånare som besökare. Översiktsplanen har också en restriktiv syn på att ta i anspråk brukningsvärd jordbruksmark. Hur havsområdet ska utvecklas preciseras i fördjupning av översiktsplanen för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Regionala mål, planer och program

Vision Västra Götaland – Det goda livet – antogs av regionfullmäktige, VGR 2005, och omfattar mål och strategier för att uppnå visionen om det goda livet med god hälsa, arbete och utbildning, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet, en god miljö där de förnybara systemen värnas, en uthållig tillväxt som skapar resurser för alla och ett rikt kulturliv. Behoven hos barn och ungdomar ska mötas. Visionen har fem fokusområden; ett livskraftigt och hållbart näringsliv, ledande kompetens och kunskapsutveckling, infrastruktur och kommunikationer med hög standard, en ledande kulturregion och en god hälsa. Övriga regionala utvecklingsmål som berör översiktsplanen handlar till stor del om att konkretisera denna vision.

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland antogs av regionfullmäktiges 2021. Målet är att Västra Götaland ska bli ett föredöme för omställning till ett hållbart samhälle. Målet nås genom att bygga kompetens, stärka innovationskraften, knyta samman Västra Götaland samt öka inkluderingen.

Strategi för hållbar tillväxt antogs av Göteborgsregionens förbundsstyrelse 2013. Strategin visar hur visionen om det goda livet ska uppnås i Göteborgsregionen och Västsverige. Den förutsätter en positiv

befolkningsökning och en fortsatt regionförstoring som utgår från storstadsområdets möjligheter och närheten till regionens naturvärden. Det ska gå att leva och verka i hela regionen genom ett omfattande och robust transportsystem och kollektivtrafiknät.

Strategiska inriktning 2020–2023 antogs av Göteborgsregionens förbundsstyrelse 2019 och fokuserar på utmaningar där regionala samarbeten gör skillnad; fysisk planering, utbildning och kompetensförsörjning, näringslivsutveckling, digital transformation, social sammanhållning och trygghet samt klimat och miljö. Utmaningarna knyter an till Agenda 2030 och strategin baseras på Vision Västra Götaland – Det goda livet samt Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland.

Strukturbild för Göteborgsregionen godkändes av Göteborgsregionens förbundsstyrelse 2008 och är en överenskommelse om att ta gemensamt ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar. Strukturbilden ger inriktning för regionens infrastruktur och kollektivtrafik, bebyggelseutveckling samt natur- och kulturmiljö genom att markera huvudstråk, kustzon, gröna kilar med mera.

seutveckling samt natur- och kulturmiljö genom att markera huvudstråk, kustzon, gröna kilar med mera.

En fördjupad strukturbild för kustzonen togs fram av Göteborgsregionen tillsammans med Orust och Uddevalla kommun och godkändes av Göteborgsregionens förbundsstyrelse 2019. Den fördjupade strukturbilden omfattar överenskommelser om att bevara och utveckla kustzonen och har inriktningar

om öppet hav, skärgård, kustbygd, kustcentra samt transportstråk.

Hur översiktsplanen bidrar till att nå regionala utvecklingsmål

Översiktsplanen bidrar till att nå målen om det goda livet och övriga regionala utvecklingsmål genom att ny sammanhållen bebyggelse lokaliseras till befintliga serviceorter och verksamhetsområden, ge förutsättningar att bo och leva på landsbygden, fokusera på mer varierade bostadsformer och stärka kopplingarna till de regionala kärnorna. Det ger förutsättningar för fler att hitta en lämplig bostad, utbildning och arbete samt god tillgång till samhällsservice.

Övriga regionala planer och program

Det finns ytterligare regionala handlingsplaner och program som är relevanta för översiktsplanen och fördjupar och konkretiserar de regionala, de nationella och internationella målen. Hur översiktsplanen bidrar till att nå dessa planer och program framgår i respektive avsnitt om tematiska inriktningar.

- Förvaltningsplan 2016–2021 för Västerhavets vattendistrikt, Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2016
- Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen, Göteborgsregionen, 2014

- Godstransportstrategi för Västra Götaland, Västra Götalandsregionen, 2016
- Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 13 kommuner till 2030, Göteborgsregionen, 2019
- Klimat- och sårbarhetsanalys och myndighetsmål, Västra Götalandsregionen, 2019
- Regional plan för transportinfrastrukturen i Västra Götaland 2018–2029, Västra Götalandsregionen, 2018
- Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland, Västra Götalandsregionen, 2016

Regionala och mellankommunala frågor

I detta avsnitt sammanställts de frågor som bedöms beröra grannkommuner eller en större region. Respektive fråga beskrivs utförligare i efterföljande kapitel i översiktsplanen.

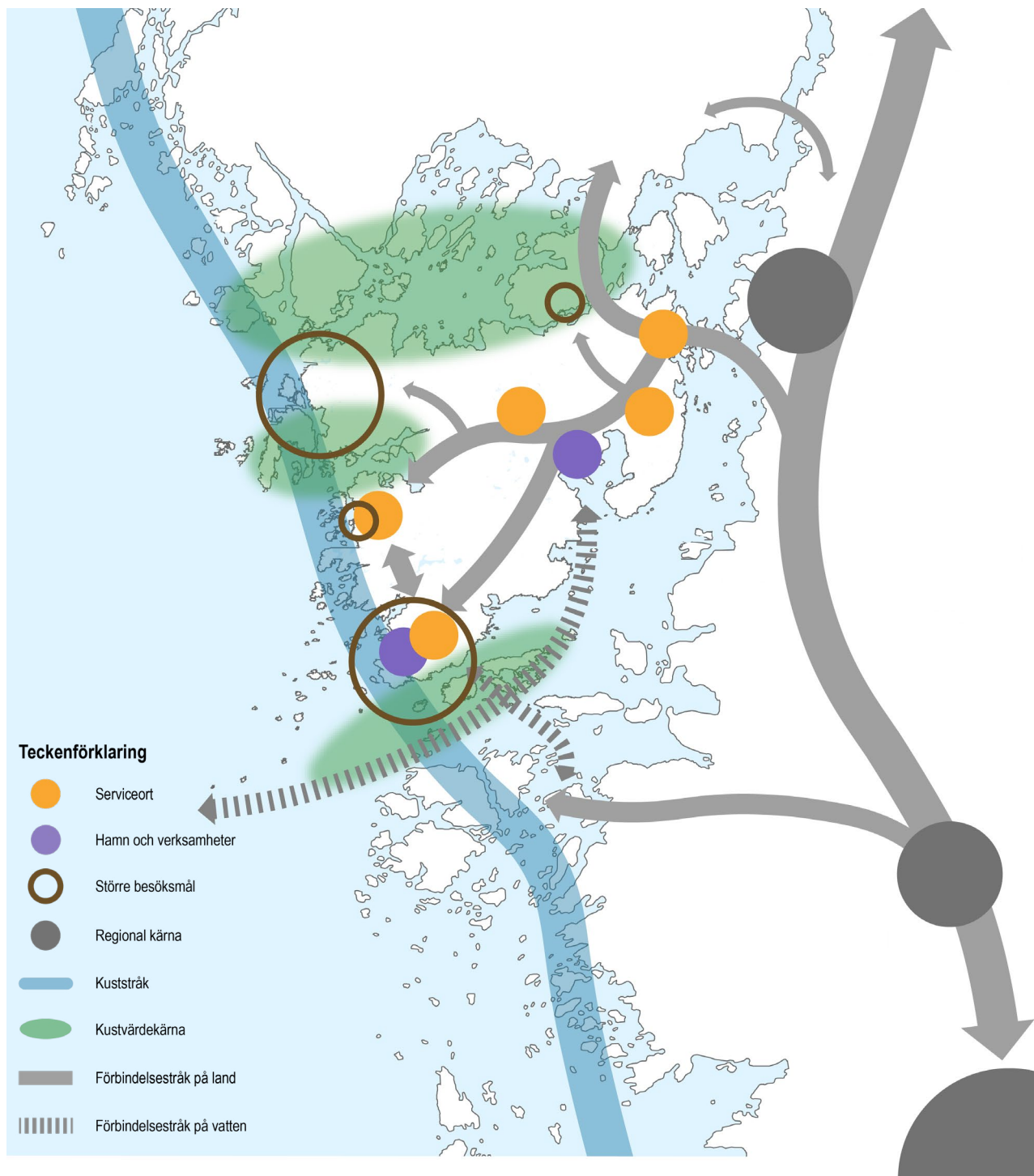
- Bostadsförsörjning
- Arbetsmarknad och näringsliv
- Infrastruktur på land och till havs (vägar, farleder, hamnar)
- Kommunikationer (kollektivtrafik, färjeförbindelser)
- Godstransporter
- Utbildning
- Naturområden
- Kulturmiljöer
- Tysta områden
- Kustzonen
- Vattenförsörjning
- Energiförsörjning
- Avfallshantering

Utvecklingsstrategi

Utvecklingsstrategin visar kommunens viljeinriktning för långsiktig samhällsutveckling på Tjörn. I strategikartan redovisas även viktiga befintliga samband och strukturer.

Strategikarta

Serviceorter

Tätorterna Skärhamn, Rönnäng-Bleket, Myggenäs, Höviksnäs och Källekärr är kommunens serviceorter. Här ska, så långt möjligt, finnas tillgång till busstransport, kommersiellt utbud och samhällsservice i form av bland annat förskola och skola. Bebyggelseutveckling ska koncentreras till dessa orter för att stärka underlaget för och dra nytta av närheten till befintlig service. Serviceorterna bör därför utvecklas med såväl nya bostäder som mötesplatser, grönområden, arbetsplatser, förbindelselänkar för olika trafikslag och kompletterande serviceutbud.

Skärhamn ska fortsätta utvecklas som Tjörns centralort med stort utbud av samhällsservice, handel, kultur, bostäder och arbetsplatser. Skärhamn är en nod för turism och besöksnäring i kommunen och en representant för Tjörns identitet som ö-kommun och skärgårdssamhälle. Karaktäristisk landskapsbild och bebyggelsemiljöer med höga kulturhistoriska värden är viktiga resurser att värna, bevara och stärka.

Hamn och verksamheter

Kommunens större samlade verksamhetsområden finns i anslutning till godshamnen i Vallhamn (Vallhamn och Svanvik) och Rönnängs fiskehamn (Stansvik). Båda hamnarna är av riksintresse och ska värnas avseende funktion och anslutande infrastruktur på land och hav. Godshamnen i Vallhamn ska möjliggöra fortsatt internationell godstransport. Verksamhetsområdena vid båda hamnarna ska utvecklas för att främja kommunens näringsliv i stort och möjliggöra fler arbetstillfällen. Rönnängs hamn ska möjliggöra fortsatt fiskerinäring.

Rönnängs hamn ska utvecklas för att möjliggöra personfärjetrafik till Kungälv och eventuellt vidare mot Göteborg för att öka valmöjligheterna vid resor till och från den västra delen av ön. Eventuellt kan en sådan färjelinje starta redan i Stansvik eller Skärhamn.

Levande landsbygd

Tjörn har en levande landsbygd där en stor andel av kommuninvånarna bor och verkar. Landsbygdens karaktär med odlingsmarker, berghäddar, skogsområden samt bebyggelse som i vissa delar bildar sammanhängande bebyggelsegrupper, utgör en viktig del av kommunens själ. Landsbygden ska utvecklas så att fler kan bosätta sig här. Det ska vara möjligt att ha ett välfungerande vardagsliv på landsbygden.

Den ska också utvecklas med mer lokalt näringsliv. Såväl areella näringar som besöksnäring och andra branscher.

Större besöksmål

Besöksnäringen ska utvecklas på ett hållbart sätt. Det innebär att besöksnäringens markanspråk ska anpassas till natur- och kulturmiljövärdena, så att värdena inte urholkas genom slitage eller annan påverkan. Det behövs båtplatser och uppställningsplatser för husbilar för att möta människors önskan att uppleva skärgårdens unika miljöer.

Nordiska Akvarellmuseet, Sundsby säteri, Pilane skulpturpark, destination nordväst (Säby, Pilane Björholmen, Björshuvud, Kyrkesund och Härön) samt destination syd (Klädesholmen, Rönnäng, Bleket, Åstol och Dyrön) är etablerade besöksmål som under högsäsong attraherar många besökare från nära och fjärran. För att möjliggöra och främja fortsatt stark besöksnäring behöver förutsättningar kring dessa besöksmål utvecklas. Framför allt avseende trafiksäkerhet, avfallshantering, tillgänglighet för icke bilburna, samt parkering för bil och buss.

Regional kärna

Tjörn har starka ömsesidiga kopplingar till göteborgsregionen och dess delregionala kärnor. Tjörnborna bidrar med kompetens och arbetskraft till regional arbetsmarknad, samt tar del av det breda utbudet av service, nöjen, kultur och utbildning i Stenungsund, Kungälv och Göteborg. Regioninvånarna besöker Tjörn för bland annat friluftsliv och natur- och kulturupplevelser. Förutsättningarna för hållbart resande mellan Tjörn och dess regionala målpunkter ska värnas och utvecklas så att bekväm arbetspendling och därmed helårsboende på Tjörn underlättas, samt att besöksnäring och regional tillgänglighet till kusten främjas.

Kustled

Tillgängligheten till havet och skärgården är grundläggande för Tjörns attraktivitet för friluftsliv och besök. Tjörn har flera noder för fritidsbåtlivets rörelser längs Bohuskusten i form av småbåts- hamnar, gästhamnar och naturhamnar. Farleden Gullholmen-Marstrand är av riksintresse för kommunikationer. Förutsättningarna för ett hållbart båt- liv längs denna led ska utvecklas så att erforderliga hänsyn till naturmiljöer och ekosystem på land och i hav främjas. Tjörn stödjer den regionala visionen

om långsiktig möjlighet till kollektivt båtresande längs kusten. Läs mer i GR fördjupad strukturbild för kustzonen.

Kustvärdekärna

Områdena kring Stigfjorden, Härön, Breviks kile samt Pater Noster, Åstol och Dyrön har mycket höga natur-, kulturmiljö- och rekreationsvärden, vilket gör dem särskilt attraktiva för friluftsliv. Utveckling av friluftslivet i dessa områden ska ske så att befintliga värden på land och i hav bevaras, värnas och stärks.

Förbindelsestråk på land

Förutsättningarna för hållbart resande mellan Tjörn och dess regionala målpunkter ska värnas och utvecklas för att underlätta bekväm arbetspendling och därmed helårsboende på Tjörn, samt för att främja besöksnäring och regional tillgänglighet till kusten.

Väg 160, Tjörnbrleden, är som enda direkta fastlandsförbindelse av mycket stor betydelse för kommunen som helhet. Förbindelsen behöver utvecklas för att minska sårbarheten i trafiksystemet och säkra framkomligheten för alla trafikslag. Särskilt prioriteras kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik samt räddningstrafik och godstrafik. Vägarna 160 och 169 har särskild betydelse för godstransporter till och från kommunens hamnar och större verksamhetsområden och ska värnas avseende denna funktion.

Tjörn stödjer sina grannkommuners arbete för framtida broförbindelse mellan Svanesund och Kolhättan, som ett möjligt steg mot minskad sårbarhet och säkrad framkomlighet i det delregionala trafiksystemet.

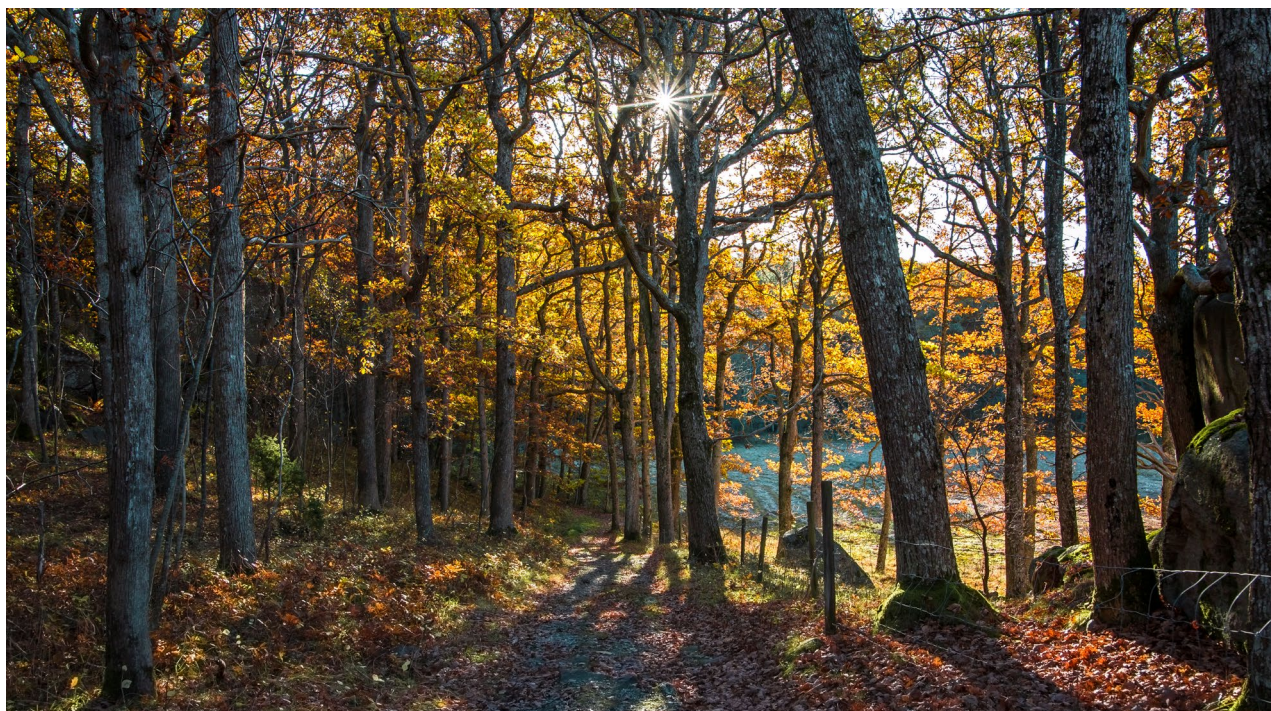
Väg 168 i Kungälv kommun möjliggör anslutning mellan framtida personfärja från Rönnäng och expressbuss mot Göteborg vid hållplatsläge Rökån. Förbindelsen bedöms långsiktigt ha potential för såväl arbetspendling som besöks trafik.

Vägarna mot Hoga och Häggvall är av betydelse för såväl boende, som för tillgänglighet till stora besöksmål.

Förbindelsestråk på vatten

Farlederna Hätteberget–Stenungsund och Hakefjorden–Wallhamn ska värnas avseende sjöfartens framkomlighet till godshamnen i Vallhamn. Farlederna till Skärhamn och Rönnängs hamnar ska värnas för fiskerinäringen och andra godstransporter.

Färjeförbindelse för persontrafik mellan Rönnäng och Kungälv kommun via Åstol och Dyrön, med anslutning mot Göteborg med expressbuss på väg 168 eller fortsatt båttrafik till centrala Göteborg. Förbindelsen bedöms ha potential för såväl arbetspendling som besöks trafik. Tjörn stödjer den regionala visionen om långsiktig möjlighet till kollektivt båtresande längs kusten. Läs mer i GR fördjupad strukturbild för kustzonen.

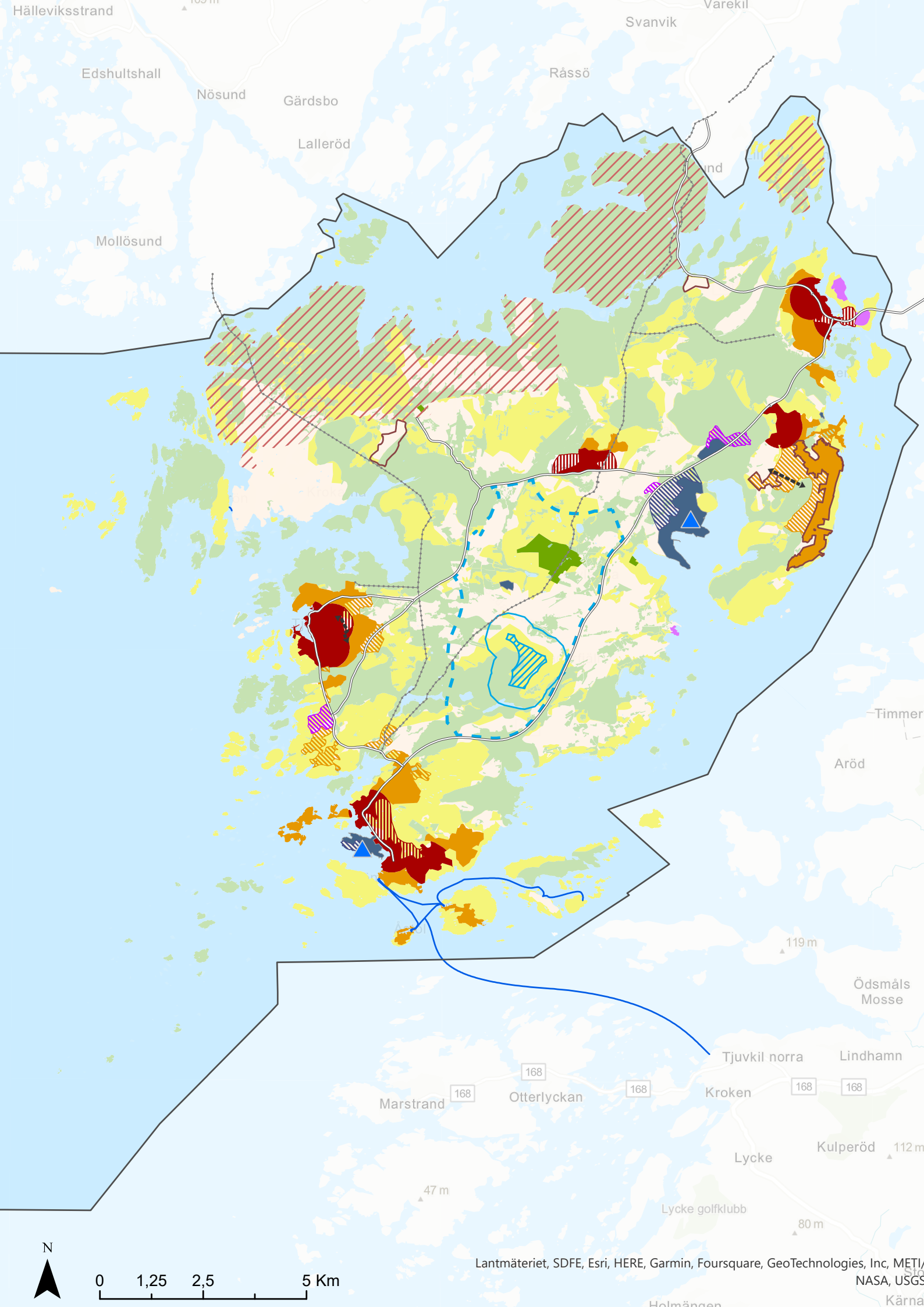

Mark- och vattenanvändning

I detta kapitel presenteras hur kommunen avser använda, bevara och utveckla Tjörns mark och vatten. Texten följer mark- och vattenanvändningskartans teckenförklaring. Utöver dessa geografiska rekommendationer, finns generella rekommendationer som gäller allmänt inom kommunen när detaljplaner ska upprättas, samt vid prövning av bygglov och förhandsbesked eller andra tillstånd. Dessa rekommendationer finns redovisade i kapitlet Allmänna intressen.

Teckenförklaring

	Centrumnära		Skyddade områden
	Utbyggnadsområde centrumnära		Landsbygd med höga natur- och kulturmiljövärden
	Yttre del		Övrig landsbygd
	Utbyggnadsområde yttre del		Högriskområde VA
	Omvandlingsområde		Större fritidsanläggning (utanför serviceorterna)
	Verksamheter (ej störande)		Vatten
	Utbyggnadsområde verksamheter ej störande		Område för vindkraftsanläggning
	Verksamheter och industri		Skyddzon vindkraftsanläggning
	Utbyggnadsområde och industri		Mindre vindkraftverk kan provas
	Huvudvägnät		Större kraftledning
	Nya vägar		
	Färjelinjer		
	Större hamn		

Blandad bebyggelse

Centrumnära

Områden inom 500 meter från centrumpunkter i serviceorter (i vissa fall avgränsat av barriärer såsom större vägar, topografi eller grön infrastruktur). Områdena rymmer blandad bebyggelse med centrumändamål, bostäder, samhällsservice, fritidsanläggningar och verksamheter som inte är störande för sin omgivning.

Centrumnära områden ska förtätas och kompletteras med ytterligare bebyggelse och mötesplatser. Blandade funktioner med handel, kontor, samhällsservice och bostäder i varierande boendeformer ska eftersträvas. Vid planläggning av nya bostäder ska flerbostadshus och särskilda boendeformer prioriteras. Hänsyn ska tas till kringliggande bebyggelse, trafikutformning och påverkan på landskapsbilden. Exponerade lägen mot havet ska undantas från exploatering. Ingrepp i landskapet i form av omfattande sprängning, utfyllnad, stödmurar och dylikt ska undvikas. Gröna stråk och områden som är viktiga för rekreation, den biologiska mångfalden eller omhändertagande av dagvatten ska värnas. Allmänna platser, stråk och offentliga miljöer ska värnas och utformas så att de är trygga, säkra och tillgängliga för alla.

Skärhamn

Centrumpunkter finns vid Skärhamns torg, kommunhuset, Ica Nordeviks och Skärhamns skola. Skärhamns centrumnära områden bedöms kunna utvecklas med cirka 400 bostäder. Både i ett större utbyggnadsområde (se utbyggnadsområdena centrumnära), och genom komplettering och förtätning inom befintliga strukturer. Impedimentytor bör tas i anspråk för att hushålla med marken och få sammanhängande, trygga stråk. Kuperad terräng kan påverka hur områdena utformas. Ny länk i vägnätet i nord-sydlig riktning bör utredas i samband med komplettering av ny bebyggelse för att avlasta centrum och skapa ett sammanhängande vägnät.

Lämplig placering av ett större skolnav bör utredas; antingen vid befintliga Skärhamns skola eller annan plats. Om skolnavet lokaliseras till annan plats kan befintligt skolområde omvandlas för blandad bebyggelse med stort inslag av bostäder.

Skärhamn är utsatt för översvämningar vid höga havsnivåer. Vid planläggning ska därför alltid utredas

hur ny och befintlig bebyggelse kan skyddas från höga havsnivåer.

Rönnäng-Bleket

Centrumpunkter finns vid Bleketskolan, Ica Rorsman, Rönnängs skola och Rönnängs ishall/Stansvik. Rönnäng-Blekets centrumnära områden bedöms kunna utvecklas med cirka 200–300 bostäder. Merparten i ett större utbyggnadsområde öster om Stansviksvägen (se utbyggnadsområdena centrumnära), men även i viss mån genom komplettering och förtätning inom befintliga strukturer. Rönnäng-Bleket avgränsas av kuperad terräng med berghällar som är exponerade mot havet.

Eventuell placering av ett större skolnav vid Bleketskolan bör utredas. Om skolnavet i stället lokaliseras till annan plats kan befintligt skolområde eventuellt omvandlas för blandad bebyggelse med stort inslag av bostäder.

Områdena nära Stansvik är utsatta för risker och buller från industri/hamn. Det behöver därför vara en restriktiv hållning till bostäder och annan känslig markanvändning i de delar av det centrumnära området som är närmast Stansvik.

Delar av Rönnäng-Bleket är utsatt för översvämningar vid höga havsnivåer. Vid planläggning ska därför alltid utredas hur ny och befintlig bebyggelse kan skyddas från höga havsnivåer.

Pendelparkering vid Stansvik bör utvecklas för långtidsparkering för boende och besökande till de mindre öarna sommartid och pendelparkering vid färjeläge övriga säsonger.

Myggenäs

Centrumpunkter finns vid Myggenäs korsväg, Myggenäs skola och Almö Livs. Myggenäs centrumnära områden bedöms kunna utvecklas med cirka 400–500 bostäder. Både i utbyggnadsområdena vid Myggenäs korsväg och Almön (se utbyggnadsområdena centrumnära) och genom komplettering och förtätning inom befintliga strukturer. Kuperad terräng kan påverka hur områdena utformas. Områdena nära väg 160 är utsatta för risker och buller. Myggenäs har en mycket hög andel småhus, varför det är angeläget att planlägga för flerbostadshus och andra boendeformer som kompletterar befintligt utbud.

Pendelparkering vid Myggenäs korsväg fyller en viktig funktion för tillgång till kollektivtrafik för

omgivande landsbygd. Pendelparkering vid Myggenäs centrum kan behöva flytta till annan plats vid förtätning med ny bebyggelse.

Höviksnäs

Centrumpunkt finns vid Häggvallskolan och en ny centrumpunkt med service och verksamheter kan skapas på mindre impedimentytor och viss ängsmark vid central busshållplats med tillkommande pendelparkering. Höviksnäs centrumnära områden bedöms kunna utvecklas med cirka 200–300 bostäder genom komplettering och förtätning inom befintliga strukturer.

Kuperad terräng kan påverka vilka områden som kan tas i anspråk. Låglänt mark ska utredas avseende risker för översvämning.

Häggvallskolan ska utvecklas till ett större skolnav.

Pendelparkering vid Höviksnäs entré fyller en viktig funktion för tillgång till kollektivtrafik för omgivande landsbygd och tätortens yttre delar.

Kållekärr

Centrumpunkter finns vid Kållekärrens skola, Ica Runes och Kållekärrens busstation. Centrum bör utvecklas för ökade stadsmiljökvantiteter, samt en bättre hantering av vatten vid skyfall. Trafikföringen inom centrum bör ses över. Kållekärrens centrumnära områden bedöms kunna utvecklas med cirka 300–400 bostäder. Merparten i två större utbyggnadsområden väster och öster om centrum (se utbyggnadsområ-

den centrumnära) men även genom komplettering och förtätning inom befintliga strukturer.

Pendelparkering vid Hoga fyller en viktig funktion för tillgång till kollektivtrafik för omgivande landsbygd.

Utbyggnadsområden centrumnära

Skärhamn, norr om Kroksdal

Utbyggnadsområde norr om Kroksdal för cirka 50–100 bostäder. Angöring till området bör ske genom ny länk mellan Kroksdalsvägen och Tubbevägen. Sammanhängande stråk bör även skapas till angränsande utbyggnadsområde i Skärhamns yttre del (mellan Långavägen och Storgatan). Landskapsbilden ska beaktas vid exponerade berg.

Rönnäng-Bleket, öster om Stansviksvägen

Utbyggnadsområde öster om Stansviksvägen för cirka 100–200 bostäder och verksamheter (ej störande). Pågående detaljplan i delar av området.

Kuperad terräng med berghällar som är exponerade mot havet. Angöring och utformning av området ska studeras för att undvika exponerade lägen och omfattande ingrepp i landskapet i form av sprängning, stödmurar och dylikt.

Störningar i form av risker och buller från industri/hamn i Stansvik ska beaktas. Det innebär att de delar som är närmast Stansvik i huvudsak bör rymma verksamheter av olika slag, medan delar längre bort kan rymma bostäder. Att åstadkomma en hållbar

dagvattenhantering är en ytterligare utmaning som måste beaktas. Delar av området berörs av strandskydd.

Myggenäs, Väster om Myggenäs korsväg

Pågående detaljplan väster om Myggenäs korsväg. Utbyggnadsområde för cirka 190 bostäder och verksamheter (ej störande).

Myggenäs, Almöstrand

Den mest centrumnära delen av en pågående detaljplan för att utveckla Tjörns entré. Platsens centrumnära och goda skyltläge gör att kommunen vill pröva förutsättningarna för verksamheter, trots att området omfattas av strandskydd. Alla som åker till eller från Tjörn passerar området, vilket gör att platsen är tillgänglig för många människor.

Kållekärr, västra

Utbyggnadsområde för cirka 100-150 bostäder på berget bakom Ica Runes. Angöringen bör ske från Skåpesundsvägen för att skapa sammanhängande stråk. Området är kuperat och de topografiska förutsättningarna måste studeras.

Kållekärr, östra

Utbyggnadsområde öster om Kållekärns skola för cirka 100-150 bostäder. Utrymme för dagvattenhantering ska beaktas. Angöring bör ske från Sundsbyvägen och/eller från Wackenfeldts väg för att skapas sammanhängande stråk.

Yttre del

Yttre delar av serviceorter samt övriga tätbebyggda miljöer. Områdena rymmer framför allt bostäder och samhällsservice, men har även inslag av andra funktioner, såsom verksamheter som inte är störande för sin omgivning.

Serviceorternas yttre delar ska förtäta och kompletteras där det är möjligt med hänsyn till kringliggande bebyggelse, trafikutformning och påverkan på landskapsbilden. Vid planläggning av nya bostäder ska varierade boendeformer eftersträvas. Gröna stråk och områden som är viktiga för rekreation, den biologiska mångfalden eller omhändertagande av dagvatten ska värnas. Allmänna platser, stråk och offentliga miljöer ska utformas så att de är trygga, säkra och tillgängliga för alla.

Utbyggnadsområde yttre del

Utbyggnadsområden för bostäder och samhällsservice i serviceorters yttre del.

Höviksnäs, mellan Tångerödsvägen och Bergavägen

Utbyggnadsområde för cirka 300 bostäder i varierande boendeformer. Området förutsätter ny väg mellan Bergavägen och Tångerödsvägen. Delar av området rymmer idag fritidshus. Dessa områden kan kompletteras med ytterligare bostäder för permanentboende.

Höviksnäs, Kleva

Pågående detaljplan för bostäder med kolonilotter. Komplettering av Höviksnäs med nya bostäder för att binda samman strukturerna i orten. Utbyggnadsområdet berör jordbruksmark och naturvärden. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att kunna utveckla fler bostäder inom befintliga strukturer i Höviksnäs. Det är gång- och cykelavstånd till service av olika slag, såsom förskola, skola, livsmedelshandel och idrottsanläggning.

Skärhamn, mellan Långavägen och Storgatan

Utbyggnadsområde för cirka 100 bostäder i varierande boendeformer, samt eventuellt inslag av verksamheter. Angöring bör ske så att det skapas sammanhängande stråk mellan såväl Långavägen och Storgatan som till angränsande utbyggnadsområde (norr om Kroksdal). Landskapsbilden ska beaktas vid exponerade berg.

Skärhamn, söder om Nordviksberg

Utbyggnadsområde för bostäder, eventuellt med inslag av verksamheter. Angöring från Nordviksberg.

Skärhamn, Nordvik 1:37

Utbyggnadsområde för bostäder, eventuellt med inslag av verksamheter. Angöring bör ske så att det skapas sammanhängande stråk till såväl Kålgården/Korsvägen som till den angränsande landsvägen i söder.

Skärhamn, Märkesten

Område för verksamheter med inslag av bostäder öster och väster om väg 723 vid Skärhamn. Ny väganslutning krävs. Berör i viss mån jordbruksmark.

och höga naturvärden. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att skapa arbetsplatser i direkt anslutning till Skärhamns tätort. Det ger en sammantaget god bebyggd miljö med förutsättningar för korta arbetsresor. Områdets avgränsning bör utredas.

Stockevik

Pågående detaljplan för att komplettera befintlig bebyggelse med cirka 70 nya bostäder. Området har höga kulturmiljövärden och omfattar ett flertal befintliga småhus och fritidshus.

Bleket, Morik

Viss komplettering av befintlig bebyggelse med bostäder eller verksamheter (ej störande).

Bleket, mellan Aröd och Morik

Utbyggnadsområde för bostäder, eventuellt med inslag av verksamheter. Området är kuperat och de topografiska förutsättningarna måste studeras.

Bleket, öster om Aröd

Utbyggnadsområde för bostäder. Befintlig vandringsled ska bibehållas.

Omvandlingsområde fritidshusbebyggelse

Områden där omvandling från fritidshus till permanentboende bör främjas genom planändring för ökade byggrätter. Områdena har kommunalt VA eller ingår i förslaget till ny VA-plan för utbyggnad av kommunalt VA, samt bedöms ha tillräckligt god tillgänglighet till service och kommunikationer.

Tådås

Planändring för att underlätta permanentboende bör ske i samband med att området förses med kommunalt VA och väg 727 förbättras.

Höviksnäs

Planändring för att underlätta permanentboende bör ske i samband med att området förses med kommunalt VA.

Fjälebro

Omvandling av fritidshus till permanentboende kan ske i samband med planerad utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp.

Verksamheter och industri

Verksamheter (ej störande)

Områden för småskalig och icke störande verksamheter.

Utbyggnadsområde verksamheter (ej störande)

Utbyggnadsområden för småskalig och icke störande verksamheter.

Svanvik

Område för verksamheter och industri. Området ska utformas så att det inte stör närbelägna bostäder eller påverkar kulturlandskapet negativt. Viss jordbruksmark tas i anspråk. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att kunna utveckla fler verksamheter/industrier i närheten av Vallhamns hamn och industriområde. Utveckling av området förutsätter ny/förbättrad anslutning till väg 169.

Norr om väg 169 vid Vallhamn

Område för verksamheter och industri. Området ska utformas så att det inte stör närbelägna bostäder.

Röavallen

Område för hotell, andra former av besöksnäring eller skola. Visst inslag av bostäder kan förekomma. De delar av området som berörs av strandskydd ska utformas så att strandskyddets syften inte motverkas.

Verksamheter och industri

Storskaliga eller transportorienterade verksamheter som inte bör blandas med bostäder då de kan vara störande för sin omgivning. Områdena ska utvecklas genom förtätning och komplettering av verksamheter där det är möjligt. Bostäder ska inte medges.

Utbyggnadsområde verksamheter och industri

Vid Vallhamn

Område för verksamheter och industri mellan väg 169 och Vallhamn. I samband med exploatering

behöver större sprängningar genomföras för att skapa effektiva ytor för industrier. Utbyggnadsområdet berör i viss mån jordbruksmark och höga naturvärden. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att kunna utveckla fler verksamheter/industrier i närheten av Vallhamns hamn och befintligt industriområde.

Pendelparkering vid Vallhamnskrysset fyller en viktig funktion för tillgång till kollektivtrafik för omgivande landsbygd.

Stansvik, Rönnäng

Utveckling av befintligt verksamhetsområde. Området ligger inom strandskydd men då marken redan ianspråktagen bör inte strandskyddet återinträda vid planläggning.

Transportinfrastruktur

Huvudvägnet

Huvudvägnet utgörs av väg 160, 169, 721 och 723. Huvudvägnet binder ihop kommunens serviceorter och utgör viktiga transportstråk för alla trafikslag, kollektivtrafik och godstransporter. Läs om inriktning för huvudvägnet under avsnittet om värden och hänsyn, tematiska inriktningar om kommunikationer och infrastruktur.

Nya vägar

Nya länkar i vägnet för att avlasta befintligt vägnet eller för att skapa sammanhängande vägnet i samband med ny bebyggelse.

Skärhamn

Ny länk i vägnet i nord-sydlig riktning bör utredas i samband med komplettering av ny bebyggelse för att avlasta centrum och skapa ett sammanhängande vägnet.

Höviksnäs

Ny länk i vägnet för att avlasta de centrala delarna av Höviksnäs. Länken är en förutsättning för det större utbyggnadsområdet i Höviksnäs yttre del.

Färjelinjer

Färjetrafik för persontrafik ska finnas till öar med permanentboende befolkning. Strategiskt belägna

kajer ska värnas så att framtida färje- och annan båttrafik inte försvåras.

Linje 361 trafikerar idag Rönnäng-Tjörnekalv-Åstol-Dyrön och linje 362 trafikerar Kyrkesund-Härön. Ny färjeförbindelse föreslås för persontrafik mellan Rönnäng och Kungälv kommun via Åstol och Dyrön. Den bör ges fortsatt anslutning mot Göteborg med expressbuss på väg 168 eller fortsatt båttrafik till centrala Göteborg. Förbindelsen bedöms ha potential för såväl arbetspendling som besöks trafik. Tjörn stödjer den regionala visionen om långsiktig möjlighet till kollektivt båtresande längs kusten. Läs mer i GR fördjupad strukturbild för kustzonen.

Ny färjelinje föreslås mellan Rönnäng-Kungälv, med stopp på Åstol och Dyrön och vidare anslutning mot Göteborg med expressbuss på väg 168 eller fortsatt båttrafik hela vägen till centrala Göteborg. Förbindelsen blir en ny koppling mellan Tjörn och fastlandet som kan minska belastningen på vägnätet, framför allt under sommarhalvåret.

Större hamn

Befintliga hamnar för godstransporter till havs ska kunna utvecklas för ytterligare hantering och omlastning av gods.

Vallhamn

Fortsatt utveckling av befintligt hamn- och industriområde.

Rönnängs hamn

Fortsatt utveckling av befintlig hamn och industriområde.

Natur och friluftsliv

Skyddade områden

Områden som utgörs av regionalt värdefulla odlingslandskap, jordbruksmark, naturreservat, Natura 2000-områden och vattenskyddsområden. Detta innebär att områdena är skyddade på sådant sätt att det mycket sällan är möjligt att medge ny bebyggelse.

- Prövning av ny bebyggelse ska ske mycket restriktivt. Inom dessa områden ska friluftsliv, rekreation, turism, biologisk mångfald och areella näringar prioriteras.
- Inom vattenskyddsområden ska ny bebyggelse prövas utifrån att inte riskera att försämrings vattenkvaliteten enligt vattenskyddsområdets skyddsföreskrifter.

- Inom jordbruksmark ska ny bebyggelse enbart medges för väsentliga samhällsintressen, där intresset inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Åtgärder som begränsar eller försvårar brukning av jordbruksmark på landsbygden ska undvikas. Hänsyn ska tas till såväl arrondering och möjlighet till ett rationellt jordbruk som till jordbruksmarkens värden för levande landsbygd, natur- och kulturmiljövärden och ekosystemtjänster. Läs mer under avsnittet Areella näringar.

Områden med höga natur- och kulturmiljövärden

Områden som utgörs av tätortsnära natur, oexploaterade områden, känsliga berghällar, strandskyddade områden, riksintresse för friluftsliv, naturvård och kulturmiljö, områden med höga natur- eller friluftsvärden enligt kommunens naturvårdsprogram och områden med höga kulturmiljövärden enligt kommunens kulturmiljöprogram. Områdenas höga natur- och/eller kulturmiljövärden medför att det ofta är olämpligt att medge ny bebyggelse.

- Prövning av ny bebyggelse ska ske restriktivt. Ny bebyggelse bör endast tillkomma om den inte påverkar natur-, kulturmiljö- eller friluftsvärden negativt.
- Ny bebyggelse bör lokaliseras i direkt anslutning till befintlig bebyggelse och anpassas till värdefulla kulturmiljöer avseende utformning, färgsättning och placering i landskapet. Visuellt exponerade lägen i landskapet bör inte exploateras.
- Inom strandskyddade områden ska ny bebyggelse prövas utifrån de särskilda skäl som anges i miljöbalken 7 kap.
- Långsiktigt hållbar vatten- och avloppslösning ska alltid säkerställas.
- Kommunala åtaganden och samhällsservice ska beaktas vid lämplighetsbedömning av ny bebyggelse; skolskjuts, hemtjänst, förutsättningar för elektronisk kommunikation och kollektivtrafik.

Övrig landsbygd

Övrig mark, skog, berghällar som inte är lika exponerade i landskapsbilden, spridd bebyggelse samt sammanhängande grupper av bebyggelse. I vissa fall är bebyggelsen planlagd. Pendelparkeringar vid strategiska lägen fyller en viktig funktion för tillgång till kollektivtrafik för boende på landsbygden.

Kommunen är generellt positiv till förhandsbesked och bygglov för nya verksamheter och bostäder. Tillgång till dricksvatten ska alltid säkerställas. Omfattning och utformning på ny bebyggelse ska bidra till att landskapets karaktär behålls eller förstärks. Kommunen har en restriktiv hållning till planläggning av sammanhängande bebyggelse på landsbygden.

Djurhållning är ett självklart inslag på landsbygden och bidrar till att hålla landskapet öppet. Samtidigt kan djur betyda olägenheter i form av exempelvis lukt, flugor, ljud, allergi med mera. Generellt kan man förvänta sig att djur finns i en lantlig miljö. Boende på landsbygden får därmed acceptera en viss grad av påverkan från omgivande djurhållning.

- Ny bebyggelse kan tillkomma i direkt anslutning till befintliga bebyggelsegrupper.
- Ny bebyggelse ska anpassas till värdefulla kulturmiljöer avseende utformning, färgsättning och placering i landskapet. Visuellt exponerade lägen i landskapsbilden ska inte exploateras.
- Långsiktigt hållbar vatten- och avloppslösning ska alltid säkerställas.
- Kommunala åtaganden och samhällsservice ska beaktas vid lämplighetsbedömning av ny bebyggelse; skolskjuts, hemtjänst, förutsättningar för elektronisk kommunikation och kollektivtrafik.

Högriskområde VA

Områden med många enskilda avlopp och känslig miljö i Stigfjorden. Det finns risk för att kommunen kan tvingas bygga ut kommunalt VA enligt 6§ vattentjänstlagen om det tillkommer ytterligare bebyggelse. Kommunen avser inte att bygga ut VA inom dessa områden. Prövning av ny bebyggelse och utbyggnader som kan medföra omvandling till permanentboende ska därför ske mycket restriktivt. Vid varje prövning krävs en fördjupad utredning om hur en långsiktigt hållbar vatten- och avloppslösning kan uppnås.

Större fritidsanläggning (utanför serviceorterna)

Golfbana, ridklubbar mm. Befintliga fritidsanläggningar ska kunna fortsätta utvecklas på platsen. Fritidsanläggningar finns även i serviceorterna. Framförallt i centrumnära lägen.

Sjöar och vattendrag

Tjörns kommun har två sjöar: Bö tjärn och Tolleby tjärn. Båda fungerar som kommunens ytvattentäkt. På ön finns även flera vattendrag, bäckar och åar, där Säby å är störst. Flera av vattendragen har höga naturvärden och nyttjas av havsöring under dess lekperiod. Flertalet sjöar och vattendrag på Tjörn har tidigare varit försurade, men har kalkats och har återfått sin mångfald av växter och djur.

Vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag får inte försämrast. Sjöars och vattendrags naturvärden ska värnas.

Havsområde

Se fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Energianläggningar

Område för vindkraftsanläggning

Inom området får vindkraftsanläggningar om två eller flera vindkraftverk mellan 50 och 105 meter provas. Vid ansökan om tillståndsprövning hos länsstyrelsen eller ansökan om bygglov och anmälan till kommunen ska följande rekommendationer följas.

- Vid en etablering ska ett effektivt utnyttjande av området eftersträvas. Lokalisering av mindre anläggningar eller enstaka verk får inte förhindra att området kan utnyttjas till sin fulla potential.
- Vindkraftsanläggningen bör utformas som en väl sammanhållen grupp. Landskapets karaktär och form bör tas som utgångspunkt vid verkens placering i landskapet. Anläggningen bör inte sträcka sig över flera landskapsrum utan hållas inom avgränsat område. Enhetlig utformning av anläggningen ska eftersträvas så att utseende, navhöjder, färgsättning, fabrikat, utförande, rotationsriktning och hastighet blir samma inom anläggningen.
- Kulturlandskapets värden samt natur- kulturmiljö- och friluftsvärden ska särskilt uppmärksammas och redovisas. Arkeologisk utredning kan behöva

utföras. Påverkan på närliggande riksintresseområde för friluftsliv ska minimeras. Friluftslivets rörelser och användning av området ska kartläggas. Eventuella bullerstörningar i närliggande friluftsområden ska undvikas.

- Stor del av området ingår i skyddsområde för ytvattentäkt. Vindkraftsanläggningen får inte äventyra dricksvattenkvaliteten.
- Påverkan och konsekvenser ska redovisas i en MKB i samband med ansökan.

Skyddszon vindkraftsanläggning

Skyddszon kring område för vindkraftsanläggning vid Tyfta om 500 meter med syfte att säkerställa fullt utnyttjande av områdets kapacitet för lokalisering av vindkraftverk. Inom skyddszonen ska nya bostäder eller anläggningar som kan motverka etablering av vindkraftverk inte tillåtas.

Mindre vindkraftverk kan provas

Inom området kan enstaka vindkraftverk med totalhöjd under 50 meter provas. Prövning sker genom bygglov.

Kraftledning

Kraftledningar om 40 kV.

Allmänna intressen

I detta kapitel presenteras generella rekommendationer som gäller allmänt inom kommunen när detaljplaner ska upprättas, samt vid prövning av bygglov och förhandsbesked eller andra tillstånd. De grundas på kommunala ställningstaganden och på tillämpning av lagstiftning och rekommendationer från andra myndigheter.

Hushållningsbestämmelser

Samhällsplanering innebär en avvägning mellan olika intressen. Hushållningsbestämmelserna i miljöbalkens tredje och fjärde kapitel anger olika mark- och vattenområden som är av allmänt intresse. Med allmänna intressen menas sådana som är gemensamma och inte knutna till någon enskild fastighet eller verksamhet. Mark- och vattenområden av allmänt intresse ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som motverkar avsedd användning.

Syftet med bestämmelserna är att lyfta fram de intressen som ska väga särskilt tungt vid prövning av ändrad markanvändning. Hushållningsbestämmelserna ger stöd för hur konflikter kan hanteras mellan olika intressen. Den slutliga prövningen av allmänna intressen sker i samband med detaljplanering eller tillståndsgivning.

Allmänna intressen som är särskilt värdefulla och av betydelse för hela landet kallas riksintressen. Riksintressen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden.

Vad säger lagen?

Mark- och vattenområden ska användas för de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning (plan- och bygglagen 2 kap 2§ och miljöbalken 3 kap 1§).

Planläggning ska ta hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden, samtidigt som den ska främja:

1. En ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder.
2. En från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper.
3. En långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt.
4. En god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens.
5. Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet (plan- och bygglagen 2 kap 3§)

Gestaltad livsmiljö

Gestaltad livsmiljö rör både ny och befintlig bebyggelse i såväl städer som landsbygd. Sedan 2018 finns ett nationellt mål att arkitektur, form, design, konst och kulturarv ska tas tillvara i samhällsbygget.

Alla har rätt till miljöer som är väl gestaltade, inkluderande och långsiktigt hållbara. Människan och människans behov ska vara utgångspunkten i utformning, planering och skötsel av miljöerna. Kvaliteten i arkitektur, form och design handlar inte bara om värde för beställare och brukare, utan för hela det omgivande samhället och framtida generationer. Detta förutsätter samarbete mellan olika kompetenser och mellan olika aktörer. Kommunen har en viktig roll genom sitt ansvar för planering, som huvudman för allmän platsmark, samt i rollen som byggherre, fastighetsägare och förvaltare.

Inriktningar gestaltad livsmiljö

- Prioritera barns behov vid avvägning mellan olika intressen i planering och byggande.
- Utgå från platsens förutsättningar, karaktär och identitet.
- Främja en god arkitektonisk och konstnärlig gestaltning av såväl allmän plats som kvartersmark.
- Utforma offentliga rum så att de blir attraktiva, flexibla och inbjuder till vistelse och möten. Exempelvis genom belysning längs gång- och cykelvägar och i tätorter.

Bostäder och samhällsservice

Alla har rätt att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö. Boendemiljön ska bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Målet är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven på ett sätt som är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart.

Göteborgsregionen är en expansiv region som kan erbjuda både stadsmiljöer och naturvärden, kust och hav. Tjörns kommun bidrar till bostadsförsörjningen i regionen genom boende i natursköna områden nära landsbygden och havet, men ändå inom pendlingsavstånd till storstaden.

Bostadsförsörjning och befolkningsscenarier

Parallellt med förslaget till ny översiktsplan håller kommunen på att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383). Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet är ett angeläget allmänt intresse. Riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod och utgöra underlag för framtida planläggning.

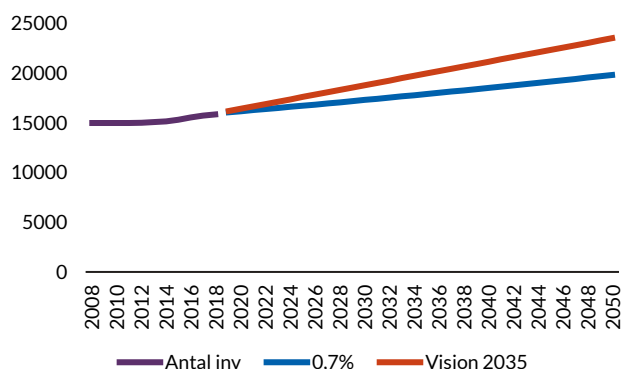
Översiktsplanen tar höjd för att kommunens helårsbefolkning ska kunna öka till cirka 20 000 invånare till år 2050. Det ger en utbyggnadstakt på cirka 0,7 procent per år och innebär att det behöver byggas cirka 1 800 bostäder med tillhörande samhällsservice under denna tidsperiod. Detta är en lägre utbyggnadstakt än vad som framförs i kommunens vision "Vision 2035". Enligt visionen ska kommunen öka till 20 000 invånare redan till år 2035. Det motsvarar en årlig ökning om 1,2–1,5 %.

Framtida konjunktursvängningar, komplexa planeringsförutsättningar och andra externa faktorer som kommunen inte kan påverka, kan komma att begränsa byggandet. Det är ont om lämplig mark för ny bebyggelse på Tjörn. Omfattande utbyggnad i hög takt riskerar att påverka kommunens karaktär och själ negativt genom påverkan på höga kulturmiljö-, natur- och landskapsbildsvärden. Det finns därför i princip ett tak för hur mycket det är lämpligt att befolkningen totalt sett ökar på Tjörn. För att tänja

Inriktningar bostäder och samhällsservice

- Ta höjd för 20 000 invånare på Tjörn (helårsbefolkning) till år 2050. Det innebär att det behöver byggas cirka 1 800 bostäder med tillhörande samhällsservice. Det innebär i sin tur att kommunen behöver ha planberedskap för minst 100 nya bostäder per år.
- Planera för merparten av nya bostäder i anslutning till centralorten och serviceorter. Minst hälften av nya bostäder bör lokaliseras till Myggenäs, Höviksnäs och Källekärr som har god tillgängligheten till en stor regional arbetsmarknad.
- Prioritera flerbostadshus med lägenheter i alla storlekar och upplåtelseformer samt radhus/parhus för att öka variationen i bostadsbeståndet.
- Ha en positiv hållning till förhandsbesked och bygglov för bostäder och verksamheter på landsbygden där platsens förutsättningar så medger. En restriktiv hållning till planläggning av ny sammanhängande bebyggelse utan anslutning till serviceorter.
- Planera för ny eller utökad samhällsservice i takt med befolkningsökning och utbyggnad av nya bostäder. Lokalisera samhällsservice och bostäder nära varandra.
- Möjliggöra omvandling av fritidshus till permanentboende där det bedöms lämpligt utifrån förutsättningar att anordna vatten- och avlopp, kommunalekonomiska kostnader, trafikangöring och miljömässiga konsekvenser.
- Placera byggnader med hänsyn till markens karaktär och topografi genom att så långt möjligt, undvika sprängning och fyllning.

Befolkningsscenarier

Befolkningsprognos för Tjörns kommun till år 2050 med alternativa scenarier.

på denna gräns är det angeläget att hushålla med marken och där så är möjligt omvandla redan ianspråktagen mark till ny användning.

Översiktsplanens utbyggnadsområden rymmer fler bostäder än vad översiktsplanen tar höjd för. Eftersom det är komplexa planeringsförutsättningar är det en osäkerhet vilka projekt som genomförs och inte. En del av de områden som markeras som lämpliga för utvecklad eller ändrad användning i översiktsplanen kanske aldrig genomförs, medan andra kanske genomförs först på längre sikt.

Det är angeläget att bredda bostadsutbudet för att skapa en ökad rörlighet på bostadsmarknaden, underlätta för yngre personer och barnfamiljer att flytta till Tjörn och att få en god boendestandard. Många äldre bor kvar länge i sina villor på Tjörn då det saknas andra boendeformer att flytta till i närområdet. Fler lägenheter som passar äldre kan alltså bidra till att frigöra bostäder ur det befintliga beståndet för yngre personer och barnfamiljer. Det är angeläget att priserna för nya lägenheter hålls nere för att minska tröskeln för äldre att lämna sin villa. Trygghetsboende kan skapa mötesplatser och ge förutsättningar för att minska många äldres ensamhet.

En stor del av nya bostäder bör lokaliseras till Myggenäs, Höviksnäs och Källekärr för att få närhet till regionala kärnor och en stor regional arbetsmarknad. Höviksnäs bedöms ha störst potential för ny bebyggelse genom större utbyggnadsområden och omvandling från fritidsboende till permanentboende.

Tjörns befolkning och bostadsutbud

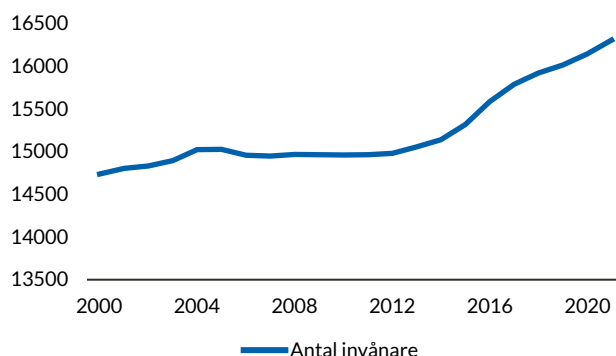
Tjörns kommun har idag drygt 16 000 invånare. Befolkningen har ökat med i genomsnitt 160 personer/år de senaste åren. Under sommarhalvåret ökar befolkningmängden till ungefär det dubbla och under högsäsong uppgår antalet invånare inklusive besökare upp till cirka 45 000 personer.

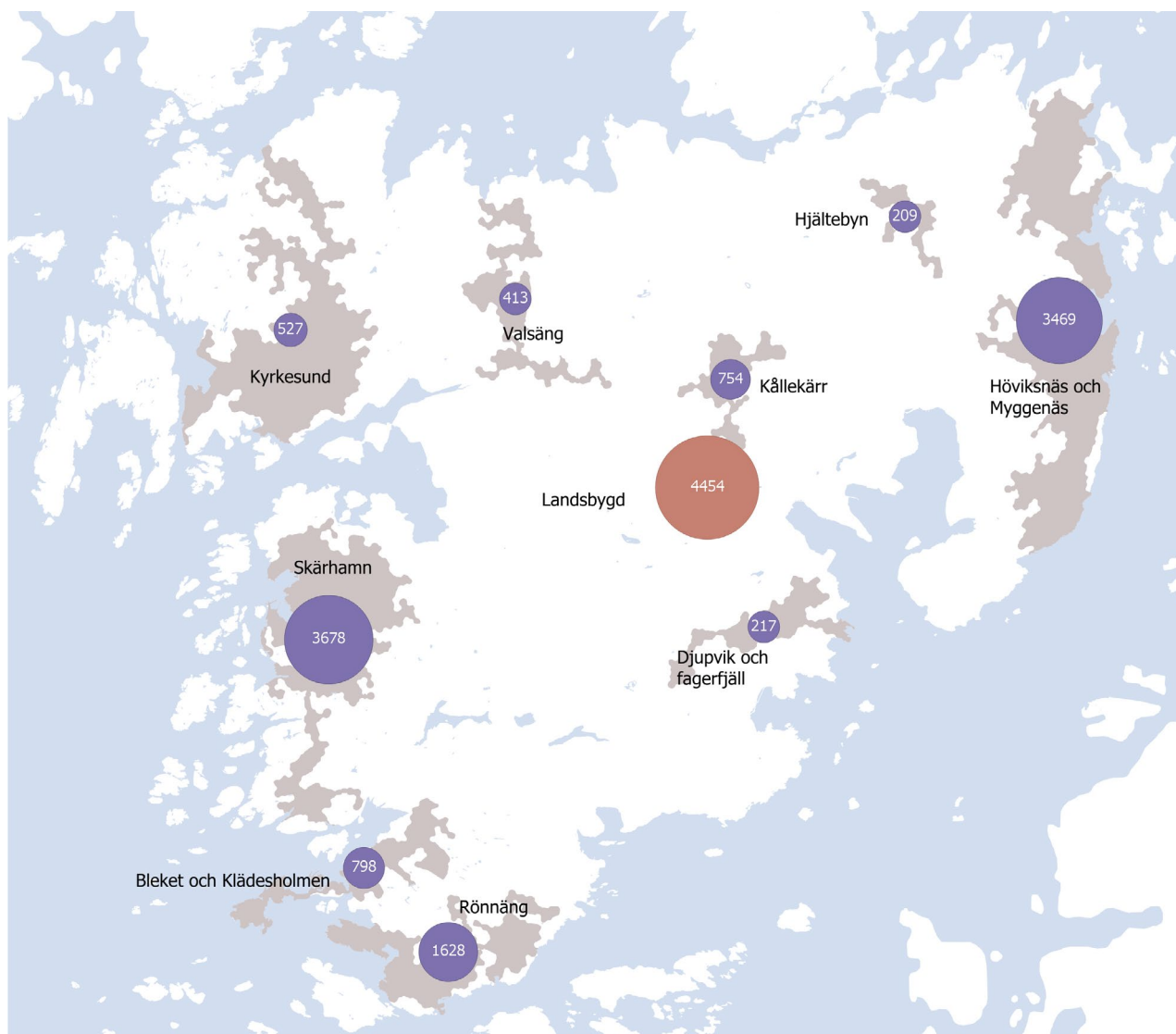
Skärhamn är Tjörns största tätort med över 3 600 invånare. Höviksnäs och Myggenäs har tillsammans nästan lika många invånare. I Rönnäng och Bleket bor totalt cirka 2 000 personer. Övriga tätorter har några hundra invånare vardera. Dessa mindre tätorter är ofta glest sammanhängande bebyggelse på landsbygden som genom sin struktur och antal invånare definieras som tätorter enligt SCB. Totalt sett bor över 4 400 personer på landsbygden. Det är alltså en tätbefolkad landsbygd med såväl spridd bebyggelse som mer sammanhängande bebyggelsegrupper.

Kommunen har en hög andel fritidsboende, särskilt i de äldre fiskesamhällena i västra delen av kommunen och i fritidshusområden på norra och östra Tjörn. Totalt finns det över 4 000 fritidshus för fritidsändamål på Tjörn. I flera av fritidshusområdena pågår omvandling till helårsboende.

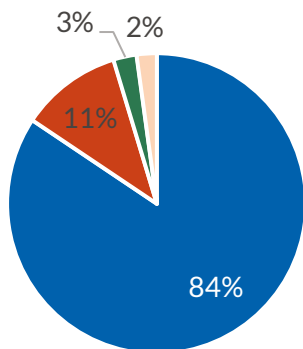
Befolkningsutveckling

Befolkningsutveckling Tjörns kommun 2000–2021 (SCB, 2022)

Antal invånare per tätort respektive landsbygd (SCB 2020)

Bostadsbeståndet
på Tjörn (SCB
2021)

■ Småhus ■ Flerbostadshus
■ Övriga hus ■ Specialbostäder

Bostadsbeståndet på Tjörn domineras av småhus. På landsbygden och i Myggenäs finns nästan enbart privat/enskit ägda småhus eller gårdar. Flerbostadshus finns framför allt i Kållekärr, Skärhamn, Höviksnäs och Rönnäng. Hushållen på Tjörn är större än i riket som helhet och boende i flerbostadshus är ofta trångbodda.

Invånarna i Tjörns kommun har en relativt hög medelålder och antalet äldre har ökat de senaste åren samtidigt som antalet barn i skolåldern har minskat. Enligt kommunens befolkningsprognos är det dock sannolikt att antalet barn i skolåldern ökar igen under de närmaste åren. Åldersfördelningen

skiljer sig åt i olika delar av kommunen. En åldrande befolkning för med sig utmaningar i form av behov av bostadsanpassning, vård och omsorg samt lägre skatteintäkter i förhållande till invånarantal.

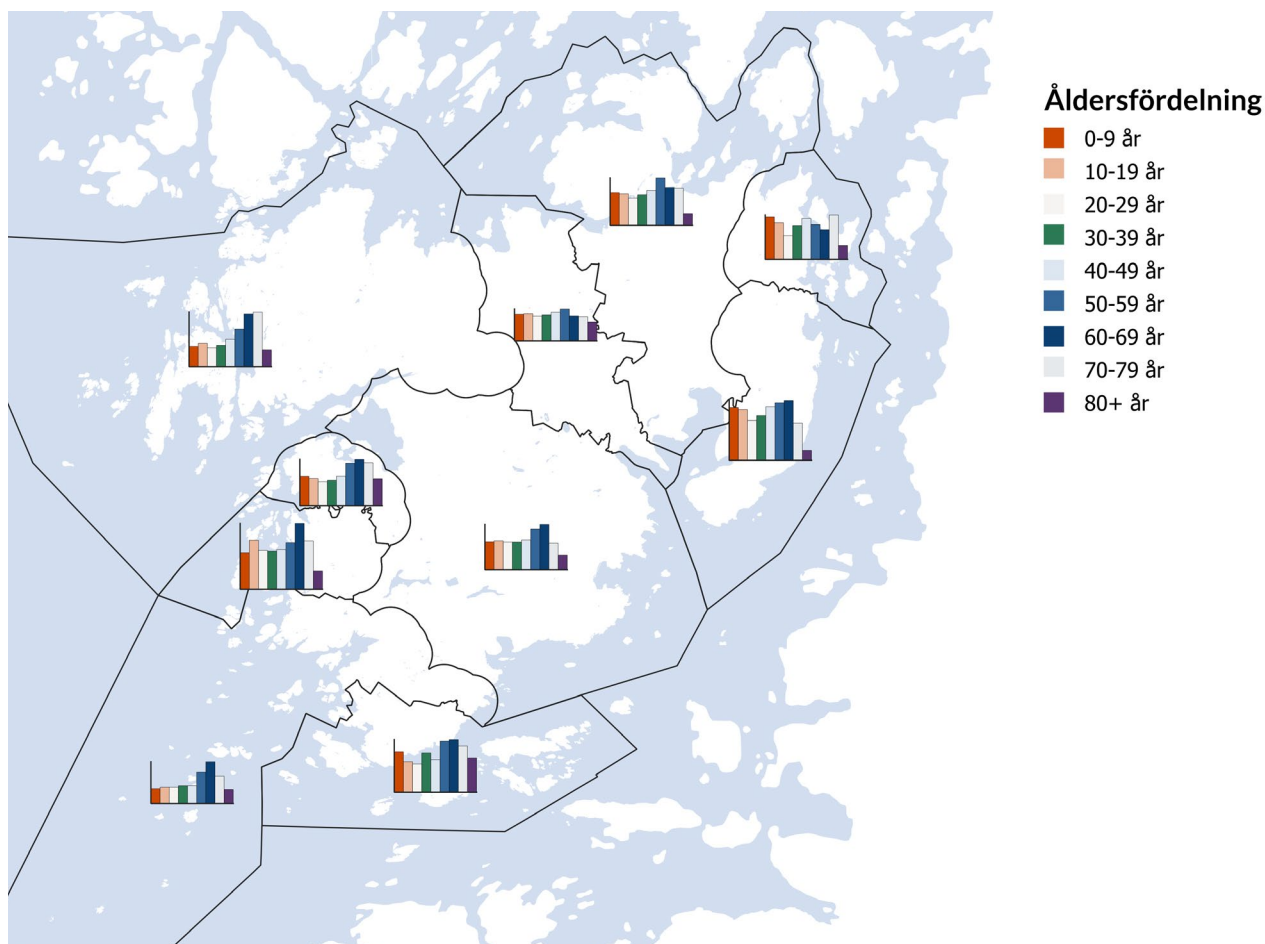
Bygglövsbefriade åtgärder utanför detaljplan och sammanhållen bebyggelse

För att få göra mindre tillbyggnader på en- och tvåbostadshus utan bygglov utanför detaljplan och sammanhållen bebyggelse om minst 10–20 hus får tillbyggnaden högst omfatta 50 procent av befintlig byggnads storlek (volym).

Riktlinjer om komplementbyggnader till en- och tvåbostadshus utan bygglov utanför detaljplan och sammanhållen bebyggelse om minst 10–20 hus:

- Komplementbyggnader ska uppföras i omedelbar närhet till befintligt en- eller tvåbostadshus på fastigheten
- Egen fastighet får ej bildas kring komplementbyggnader uppförda med stöd av lagrummet utan särskild lämplighetsprövning
- Komplementbyggnader får inte dominera över befintligt en- och tvåbostadshus.

Åldersfördelning i olika delar av Tjörns kommun, 2018. SCB:s demografiska statistikområden (DeSO).

Sammanhållen bebyggelse

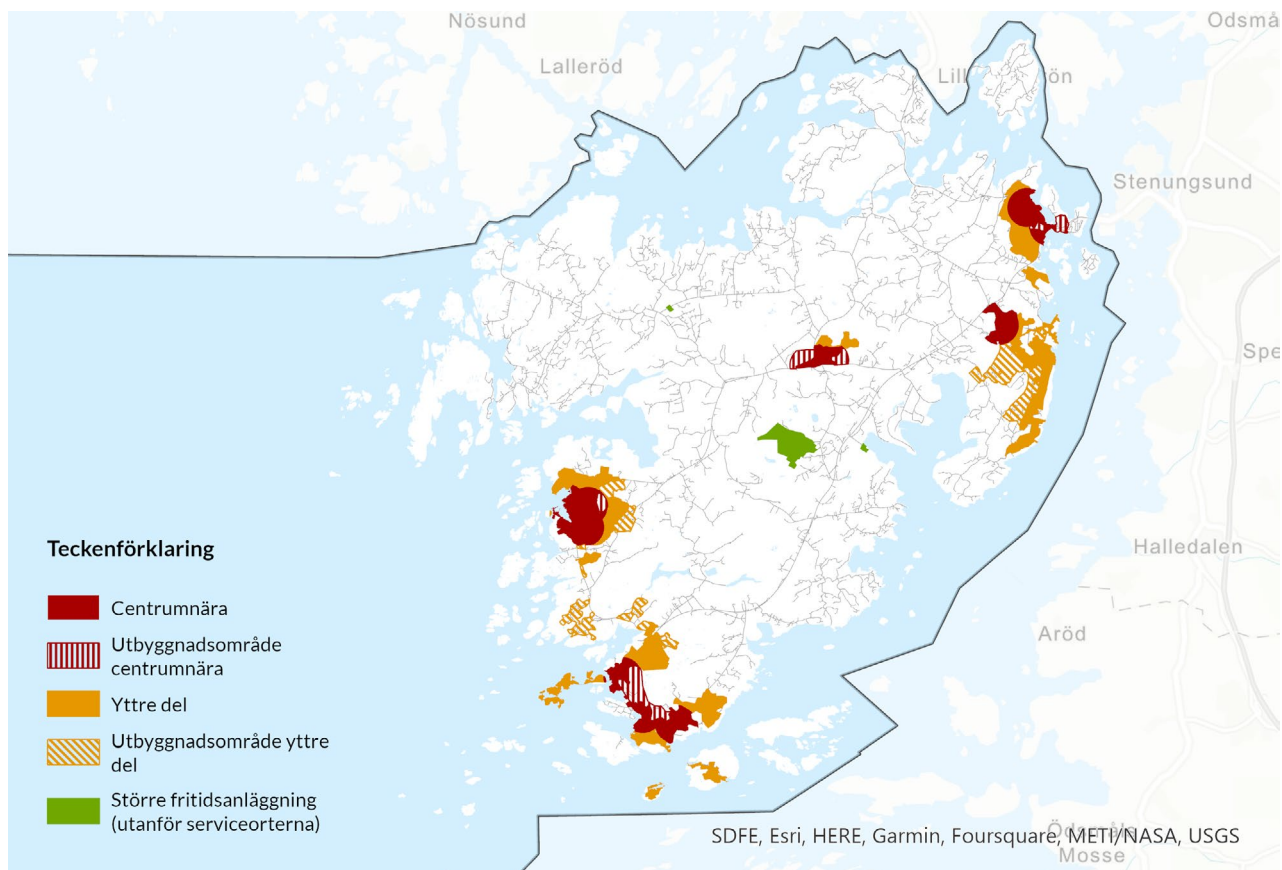
”Sammanhållen bebyggelse” är bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark.

Utanför område med detaljplan är vissa åtgärder undantagna från lov- och anmälningsplikt. Undantagen gäller dock inte om den sammanhållna bebyggelsen består av minst 10–20 hus. Då krävs bygglov eller anmälan med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen.

Samhällsservice

Tjörn har idag sju kommunala och en fristående grundskola, samt fem kommunala och en fristående förskola. Det finns ingen gymnasieskola i kommunen, så de flesta väljer att gå gymnasiet i Stenungsund, Göteborg, Kungälv och Uddevalla.

Samhällsservice måste byggas ut i takt med bostadsbyggandet och befolkningsutvecklingen. Med 1 800 nya bostäder behövs flera nya förskolor och ett antal nya grundskoleplatser. Det blir också en ökad efterfrågan på idrottshallar, gräsplaner och andra fritidsanläggningar. Befolkningsökningen tillsammans med att Tjörn har en åldrande befolkning medför att det behövs nya lägenheter för äldre. Framför allt behövs fler trygghetsboenden i Skärhamn, Myggenäs och Höviksnäs. Idag finns totalt drygt 130 bostäder inom särskilda boendeformer för äldre i kommunen samt 50 i trygghetsboende.

Mark- och vattenanvändning för centrumnära, utbyggnadsområde centrumnära, yttre del, utbyggnadsområde yttre del samt större fritidsanläggning.

Det finns förslag på en strukturomvandling av skolan på Tjörn som medför att årskurser från mellanstadiet och uppåt ska finnas på två skolnav i kommunen. Ett på östra och ett på västra sidan av Tjörn.

- Åk f-9, nav på östra Tjörn vid Fridas Hage/Häggvall
- Åk 4-9, nav på västra Tjörn (närmare placering ännu ej beslutad)
- Åk f-3 samt förskola i befintliga skolor i Myggenäs, Rönnäng, Skärhamn och Källekärr.

Enligt Boverkets rekommendationer bör förskolor utformas med minst 40 kvm för utevistelse per barn och skolor med minst 30 kvm för utevistelse per barn.

Näringsliv

Ett starkt näringsliv med framgångsrika företag är en förutsättning för kommunens och regionens utveckling. Ekonomisk tillväxt drivs av storstadsregioner som konkurrerar om kompetens och kapital. Ju större region, desto större förmåga att generera tillväxt. Tjörn är en del av den dynamiska Göteborgsregionen, som skapar förutsättningar för ökad sysselsättning och tillväxt i hela Västsverige. Tjörns unika värden såsom havet, och kulturen bidrar till att skapa en internationell förebild och attraktionskraft för regionen. Genom förbättrade pendlingsmöjligheter kan en regionförstoring uppnås.

Tjörns lokala arbetsmarknad behöver utvecklas i samklang med befolkningstillväxten för att kommunen ska fortsätta vara attraktiv som boendeplats. För att näringslivet på Tjörn ska utvecklas på ett bra sätt är det angeläget att:

- Ta tillvara och attrahera kompetens
- Tjörn är en attraktiv plats att bo, besöka och verka i
- Det finns en fungerande infrastruktur och god tillgänglighet
- Det finns en förutsägbar dricksvattenförsörjning
- Det finns bra lokaler och verksamhetsmark i rätt lägen
- Det är gott företagsklimat och innovationskraft.

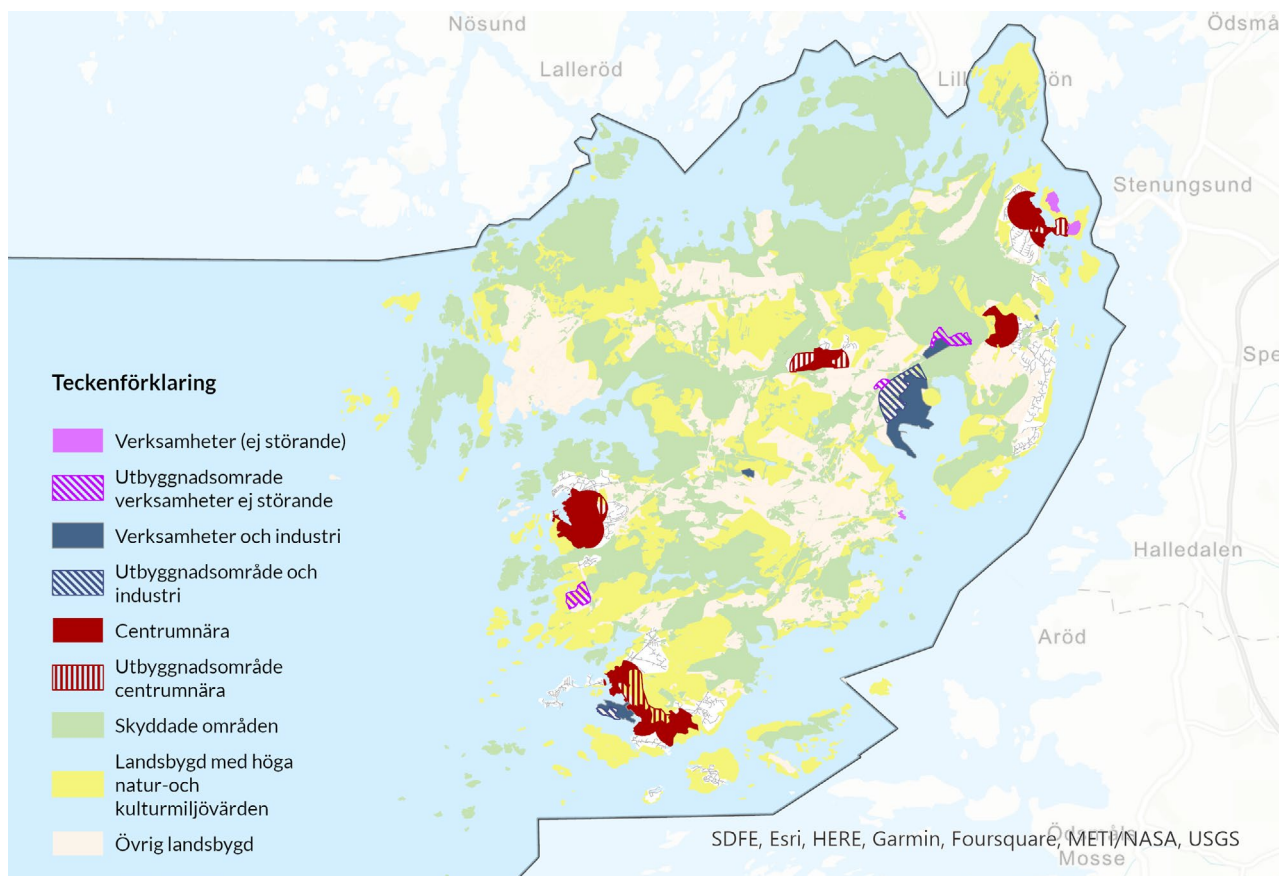
Tjörns näringsliv idag

Näringslivet på Tjörn agerar på en global marknad och påverkas av globala megatrender. Utvecklingen mot cirkulär ekonomi och delningsekonomi ger upphov till helt nya affärsmodeller och sätt att organisera välfärden. Digitaliseringen medför att gamla yrken försvinner och nya tillkommer i en allt snabbare takt. En stor del av de jobb som kommer att finnas om 15–20 år är ännu inte definierade, vilket ställer höga krav på flexibilitet i både utbildningssystemet och hos arbetskraften.

Tjörns kommun har ett starkt, diversifierat näringsliv som präglas av små och medelstora företag. Endast nio företag har fler än 50 anställda. Totalt finns drygt 2 000 registrerade företag inom kommunen. Småskaligheten skapar möjligheter till gemenskap, nätverkande och en robusthet för kommande konjunktursvängningar. De branscher som sysselsätter flest människor inom den privata sektorn är byggverksamhet, tillverkning och utvinning, handel och transport.

Inriktningar näringsliv

-
- Ta höjd för minst 1 200 nya arbetstillfällen inom kommunen.
 - Ha planberedskap för att säkerställa detaljplanlagd och byggklar mark för näringslivets behov. Det behövs både mark i goda skyltlägen, vid Vallhamn och Svanviks industriområden samt i centrala lägen i serviceorterna.
 - Verka för minskad sårbarhet i transportsystemet genom att bygga ut de mest belastade delarna av huvudvägnätet, samt avlasta Tjörnbron med färjeförbindelser till Kungälv och en ny fast förbindelse mellan Orust och Stenungsund.
 - Utveckla bredband på marknadsmässiga grunder i hela kommunen. Bredbandsinfrastrukturen ska motsvara användarens behov av digital kommunikation och stödja en digital omställning.
 - Värna småföretagandet, areella näringar och livsmedelsproduktion.
 - Inom jordbruksmark ska ny bebyggelse prövas mycket restriktivt och enbart medges för väsentliga samhällsintressen, där alternativ lokalisering inte är möjlig. Åtgärder som begränsar eller försvårar brukning av jordbruksmark på landsbygden ska undvikas. Hänsyn ska tas till såväl arrondering och möjlighet till ett rationellt jordbruk som till jordbruksmarkens värden för levande landsbygd, natur- och kulturmiljövärden och ekosystemtjänster.
 - Förädla och stärka besöksnäringen samtidigt som natur- och kulturmiljövärden värnas genom att sträva efter en hållbar och levande besöksnäring året runt. Utgångspunkten ska vara att bygga vidare på platsens karaktär och själ.
 - Främja och stötta initiativ för cirkulär ekonomi.

Mark och vattenanvändning för centrumnära område, centrumnära utbyggnadsområden, verksamhets- och industriområden, verksamheter (ej störande), verksamhetsområden utbyggnadsområden samt skyddade områden, landsbygd med höga värden och övrig landsbygd.

Besöksnäringen

Besöksnäringen växer och är en viktig jobb- och integrationsmotor. Turism gagnar arbetstillfällen, genererar skatteintäkter, ger förutsättningar för kommersiell service och bidrar till inflyttning genom att besökare får en relation till platsen. Tjörns kommun lockar besökare genom sin kombination av konst-, kultur- och natur-/skärgårdsupplevelser med kulturarv kring hav, fiske och jordbruk. Besökarna kommer framför allt under sommarmånaderna.

Läs mer i *Strategi för en hållbar natur- och kulturturism, Tjörns kommun 2018*

Läs mer i *Näringslivsstrategi, Tjörns kommun 2020*

Areella näringar

Jordbruk

Jord- och skogsbruksmark är av nationell betydelse och skyddas enligt 3 kap 4§ MB. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgoda väsentliga samhällsintressen och detta behov

inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Jordbruksmark omfattar odlad jord, men även ängs- och hagmark som betas eller slås. Med uttrycket "brukningsvärd jordbruksmark" menas mark som är lämpad för jordbruksproduktion. All jordbruksmark betraktas som brukningsvärd, om inte motsatsen påvisas i särskild prövning. Även i fall där jordbruksmark tagits ur produktion bedöms marken vara brukningsvärd och det gäller även om marken i nuläget inte behövs för livsmedelsproduktion. Förutom att jordbruksmarken har höga värden för livsmedelsproduktionen, är den även av vikt för en levande landsbygd, natur- och kulturmiljövärden, biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

På Tjörn finns den ur produktionssynpunkt värdefullaste jordbruksmarken främst i de stora dalgångarna i de östra och centrala delarna av kommunen, men det finns även flera havsnära områden med jordbruksmark. Jordbruket på Tjörn är huvudsakligen småskaligt.

Viss jordbruksmark kan komma att tas i anspråk vid komplettering av ny bebyggelse i centrumnära

delar av serviceorterna och i direkt anslutning till serviceorterna. Kommunen bedömer att det är ett väsentligt samhällsintresse att utveckla blandad bebyggelse inom gångavstånd från service och att skapa arbetsplatser i direkt anslutning till serviceorterna. Det ger en sammantaget god bebyggd miljö med förutsättningar för korta resor och sammanhängande bebyggelsestruktur i serviceorterna.

Det är vidare ett väsentligt samhällsintresse att samtliga serviceorter kan utvecklas oberoende av varandra och att kommunen kan driva planarbete i de projekt som bedöms ha potential att genomföras i närtid, oavsett andra tänkbara utbyggnadsområden i kommunen. Planeringsprocesserna är så pass komplexa på Tjörn att tänkbara utbyggnadsområden inte kan ses som alternativa till varandra. Samtliga behövs för att kunna tillgodose en långsiktigt hållbar bostadsförsörjning och tillgodose näringslivets behov.

Viss jordbruksmark kan också komma att tas i anspråk för verksamheter/industrier vid Svanvik. Det bedöms vara ett väsentligt samhällsintresse att kunna utveckla fler verksamheter/industrier i närheten av Vallhamns hamn och industriområde.

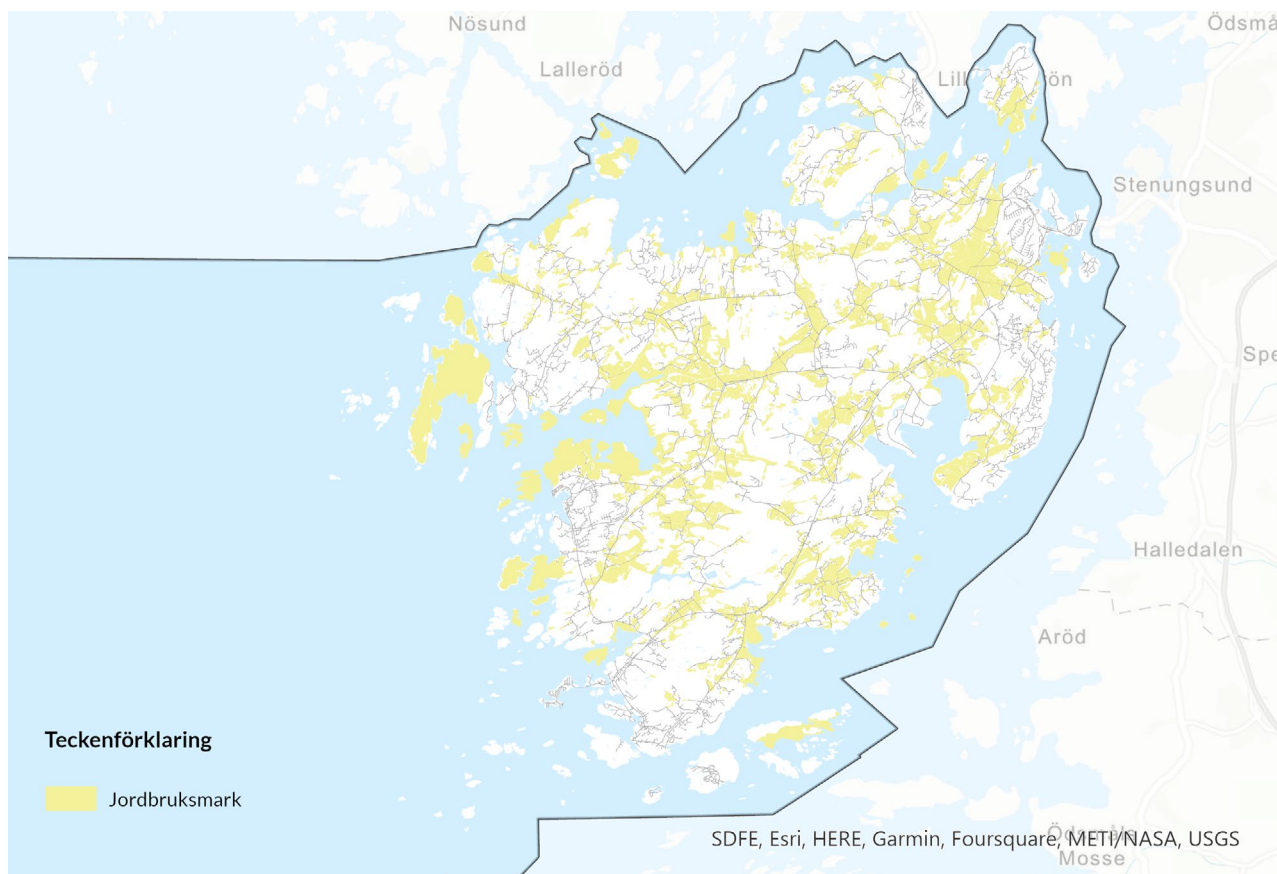
Skogsbruk

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Skogen har ett produktionsvärde, men är även av värde för rekreation. Skogsbruket på Tjörn är huvudsakligen småskaligt och berör främst de inre delarna mot fastlandet.

Yrkesfiske och vattenbruk

Kommunens utsjöområden och grunda skärgårdsområden utgör goda fiskevatten och har både lokal och nationell betydelse för yrkesfisket. Frågor om areella näringar i havet beskrivs utförligare i fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Läs mer i fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Jordbruksmark

Natur- och vattenmiljöer

Natur- och vattenmiljöer utgör livsmiljöer och spridningskorridorer för växter och djur, är en förutsättning för biologisk mångfald, hållbara ekosystem och bidrar till viktiga ekosystemtjänster. Den gröna infrastrukturen är central för ett välmående ekosystem och för att klara framtida klimatförändringar. Natur- och vattenmiljöer är också av stort värde för människors rekreation och välmående.

I Tjörns kommun finns viktiga natur- och vattenmiljöer i både land-, sötvattens- och marina områden. Här finns även skyddade områden såväl på land som till havs. Kommunens naturvårdsprogram, kartläggning av grön infrastruktur och enskilda inventeringar är viktiga lokala kunskapsunderlag.

De climateffekter som bedöms utgöra störst risk för Tjörns gröna infrastruktur är:

- Igenväxning av odlingslandskapet samt förlust av salta strandängar.
- Igenväxning av rikkärr och andra våtmarksmiljöer med höga värden.
- Habitatförluster av marina miljöer till följd av temperaturförändringar.
- Uttorkning och försämrad vattenkvalitet i sjöar och vattendrag till följd av ökad nederbörd och högre temperaturer.

Läs mer i Grön infrastruktur och klimatrisker i Tjörns kommun, WSP 2022

Inriktningar natur- och vattenmiljöer

- Värna natur- och kulturmiljövärden samtidigt som de görs tillgängliga för friluftsliv. Anpassa friluftslivet till vad områdena tål i områden med höga bevarandevärden eller i tysta, oexploaterade områden.
- Eftersträva multifunktionella tätortsnära grönområden med hög rekreativ och ekologisk kvalitet, samt att de kan användas för dagvattenhantering.
- Värna våtmarker vid planering, byggande eller andra tillstånd.
- Säkerställa tillgång till grönområde inom 300 meter från bostäder och i närheten av skolor.
- Främja ökad biologisk mångfald.
- Skapa kompensationsytor för salta strandängar som riskerar att försvinna vid ett förändrat klimat.
- Fortsätta pågående arbete med att ta fram en grönstrukturplan för Tjörns kommun.

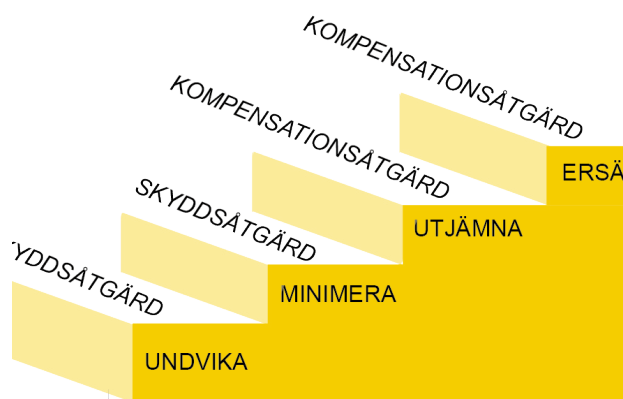

Skadelindringshierarki

Negativa effekter på den gröna infrastrukturen av en exploatering bör hanteras utifrån en skadelindringshierarki. I första hand ska skador undvikas genom god planering. I andra hand bör skadorna minimeras genom hänsynsfull utformning. Endast i sista hand bör de kompenseras. Det finns olika typer av miljöer och ekosystem som tar olika lång tid att bygga upp. Exempelvis äldre skogsmark, sumpskog, våtmark, naturliga stränder, ovanliga naturtyper och livsmiljöer för hotade arter är nästan omöjliga att kompensera för inom rimligt tidsperspektiv. Miljöer som småvatten (ex. dagvattenhantering), blommande träd och buskar, yngre skog eller friluftslivsfrämjande åtgärder kan däremot vara lättare att skapa och därmed kompensera.

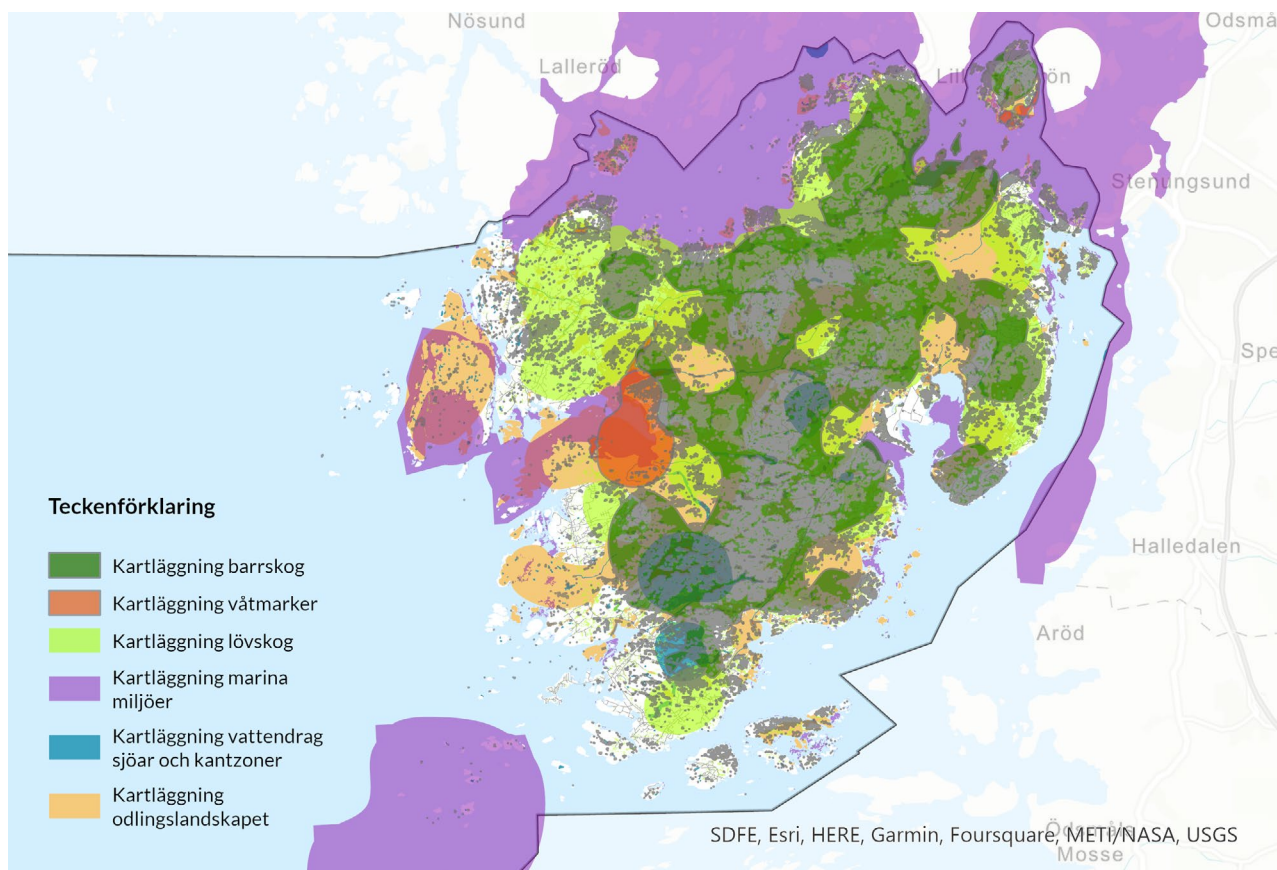
Aspekter som riskerar att påverka den gröna infrastrukturen negativt:

- Förlust av livsmiljöer. Bland annat genom exploatering av markområden, förtätning av befintlig bebyggelse.
- Fragmentering och barriäreffekter. Exempelvis genom utbyggnad av infrastrukturen, markanvändning inom jord- och skogsbruket.

Skadelindringshierarkin, Boverkets webbsida

- Störning och obalans i ekosystemet. Förändrad eller utebliven skötsel och fragmentering av markområden leder till att livsmiljöer och spridningssamband förändras eller minskas för olika arter. Övergödning och föroreningar av sjöar och vattendrag har samma effekt.
- Brister i planering. Det finns en risk att samband förbises eller skadas vid planering inom och över kommungränser och mellan aktörer, både rumsligt och över tid.

Grön infrastruktur, övergripande kartläggning (Grön infrastruktur och klimatrisker, WSP 2022)

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är sådant naturen för som människor har nytta av. Exempelvis att ge renare luft och vatten, ge mat på tallriken eller motverka katastrofer som översvämningar och skogsbränder. Ekosystemtjänster brukar dela upp utifrån de funktioner de har:

Stödjande – grundförutsättningarna

Ekosystemens grundläggande funktioner, själva förutsättningarna för att de andra ekosystemtjänsterna ska fungera, som biologisk mångfald och naturliga kretslopp.

Reglerade – förbättrar livsmiljön

Bidrar till att förbättra vår livsmiljö genom att till exempel rena luften, pollinera, förbättra klimatet eller skydda mot extremväder.

Försörjande – ger oss mat och råvaror

Ger mat, energi, vatten och råvaror som vi behöver för att överleva och för att leva ett gott liv.

Kulturella – får oss må bra

Naturen ger oss attraktiva rekreativsmiljöer, som bidrar till förbättrad hälsa och välbefinnande, och är en plats för inspiration, lärande och underhållning.

Marin miljö

Den marina miljön på västkusten möjliggör en hög biologisk mångfald, där tusentals öar och skär bildar en småskalig mosaik av hav och land. Huvuddelen av småöarna i Tjörns kommun är belägna norr, väster och sydväst om huvudön Tjörn. Havsmiljön och de ekologiska förhållandena påverkas av havsvattenströmmar, men även av sötvattenstillförseln från land. Den relativt höga salthalten, den omväxlande bottenreliefin och förbindelsen med Nordsjön och Atlanten skapar tillsammans förutsättningar för ett artrikt växt- och djurliv med makroalger, växter, fiskar och kräftdjur. Kobbar och skär utgör viktiga häckningslokaler för många fågelarter. Knubbsälar och ibland även gråsälar uppehåller sig också gärna

här. Områden i anslutning till havet, såsom salta strandängar, utgör en viktig miljö för många arter av vadare och andra sjöfåglar som gärna häckar i anslutning till strandmiljöerna.

Klimatförändringarna med temperaturförändringar och höjda havsnivåer utgör ett hot mot de marina miljöerna. Exempelvis bedöms cirka 85% av de befintliga strandängarna ligga under vatten i och med framtida havshöjning. Ett sätt att skydda värdefulla marina miljöer från klimateffekter är att minska belastningen av näringsämnen i vattendrag som mynnar i havet. Även ålgräsängar bör skyddas för att minska effekterna av ett förändrat havsklimat.

En förutsättning för marina miljöer är att växter och djur har tillräckliga livsmiljöer som inte fragmenteras, så att arterna kan fortsätta spridas.

Värdefulla marina miljöer utgörs framför allt av:

- Viktiga områden för fåglar (häckningsområden, rastplatser, övervintringsområden)
- Lek- och uppväxtområden för fisk
- Viktiga mynningsområden för vandrande fisk
- Salta strandängar
- Grunda mjukbottenar 0–6 meter (inklusive blottade ler-/sandbottenar)
- Ålgräsängar
- Biogena rev (ögonkorallrev, ostronbankar, hästmussel-/blåmusselbankar)

Läs mer i fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Odlingslandskapet

Odlingslandskapet definieras som de åkrar, betesmarker och ängar som är ett resultat av långvarigt nyttjande, i form av exempelvis djurhållning, odling och uttag av ved och virke. En lång kontinuitet av brukande och hävd, såsom bete och slåtter, har skapat höga biologiska värden i odlingslandskapet. De flesta av odlingslandskapets djur- och växtarter återfinns i de naturliga gräsmarkerna som inte är påverkade av gödsling, samt i marker där slåtter finns kvar. För att bibehålla de biologiska värdena behöver områdena fortsatt hävdas genom bete eller slåtter. Ofta är naturvärdena sammanknutna med de kulturhistoriska värdena i området.

Dagens odlingslandskap är påverkat av rationaliseringar som pågått under en längre tid, vilket lett till att många små jordbruk avvecklats, med minskade

arealer av odlingslandskapet och igenväxning som följd. I Tjörns kommun finns flera områden med odlingslandskap som är värda att bevara. De större sammanhängande områdena finns i öster kring Hjärteby-Valla men också i väster kring områdena Toftenäs-Breviks kile-Säby kile-Säby Brok samt Härön.

Odlingslandskapet på Tjörn kommer att påverkas av framtida klimatförändringar (Grön infrastruktur och klimatrisker, WSP 2022). Jordbruket försvåras både av ökad risk för torka vid högre temperatur och av havsnivåhöjning. Det största hotet bedöms vara igenväxning och uttorkning till följd av ökande temperaturer och reducerad eller upphörd beteshävd. Det rationellt odlade landskapet riskerar också att utsättas för mer skadegörare och invasiva arter. Havsnivåhöjningen medför att odlingsmark försvinner.

Läs mer om odlingslandskapet under avsnittet Areella näringar.

Skog

Skogen i Tjörns kommun påverkas av sitt läge vid havet och ligger inom vegetationszonen Södra lövskogsområdet. Här finns ädellövskog så som ekskog, i skärgårdsmiljöerna hållmarkstallskog och en för kustlandskapet typisk skogsmiljö; randlövskog. Dessa skogar har uppkommit i områden som var svåråtkomliga vid brukandet av marken och därför blev lämnade orörda. De karaktäriseras av övergången från busksnår och ekkrattskog i expone-

rade lägen, till högstammig skog i dalbottnarna. Här återfinns mycket av artrika och skyddsvärda naturen med nyckelbiotoper och skyddade arter.

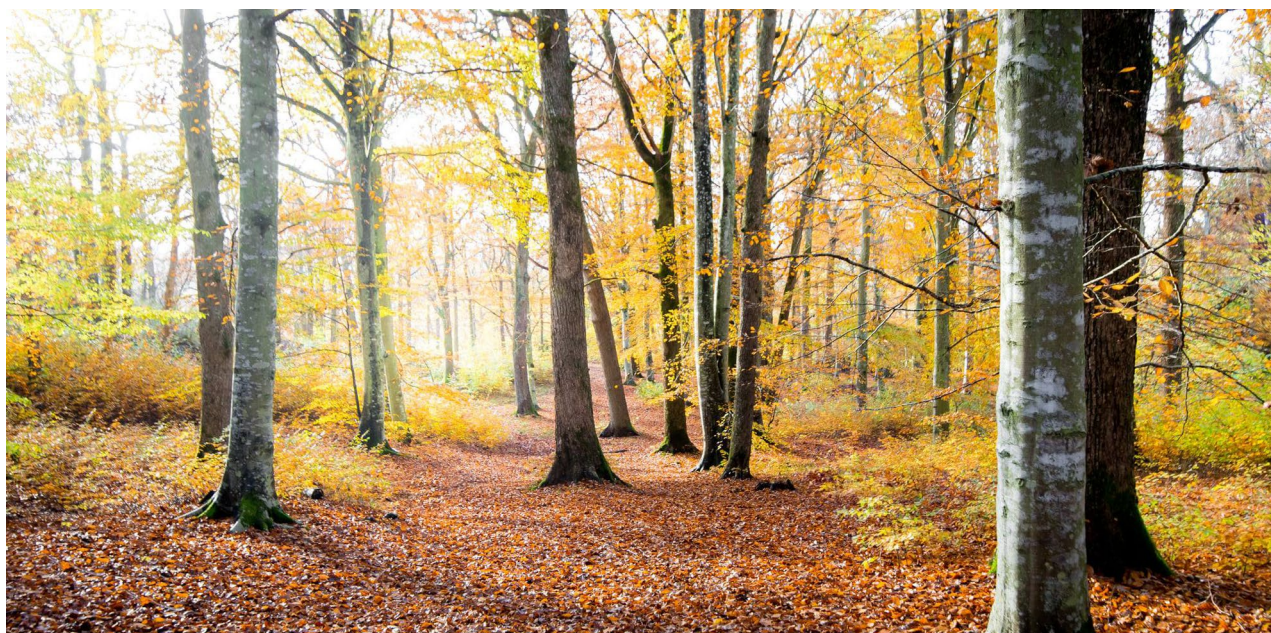
Våtmarker

Våtmarker är artrika och viktiga för den biologiska mångfalden. Våtmarker omfattar bland annat mossar, kärr, strandängar och sumpskogar. Antalet våtmarker på Tjörn har likt resten av länet och Sverige minskat drastiskt de senaste 100 åren. Det angeläget att bevara våtmarksmiljöer med tanke på deras kapacitet att begränsa klimateffekter relaterade till översvämningar och övergödning, samt att de är viktiga för den biologiska mångfalden.

Våtmarker är känsliga för ökade temperaturer. Varmare klimat med frekvent torka leder till låg vattenföring sommartid, vilket kan orsaka ökad igenväxning och erosion. Samtidigt ger våtmarker viktiga ekosystemtjänster i form av vattenreglering i ett blötare klimat, då våtmarkerna bidrar till att minska översvämning på andra platser. Cirka 25% av Tjörns våtmarkernas areal (stödhabitat och värdekärnor) hotas av framtida havsnivåhöjningar.

Skyddade arter

Arter kan ha juridiskt skydd genom att vara upptagna i någon av bilagorna i EU:s direktiv eller i den svenska artskyddsförordningen (2007:845). Det innebär att arter och livsmiljöer, som av EU bedömts som extra skyddsvärda och utpekats inom Natura 2000-nätverket, får ett nationellt skydd i Sverige.

Sävsparrv (*Emberiza schoeniclus*)

Ett centralt begrepp i artskyddsförordningen är "god bevarandestatus", vilket innebär att det ska finnas så goda framtida livsbetingelser för en art att den inte på sikt riskerar att försvinna ur den svenska populationen. Artskyddslagstiftningen är en förbudslagstiftning. Det är därför viktigt att hantera artskyddsfrågor tidigt i planeringsprocessen.

Naturvårdsarter är en samlingsterm för skyddsvärda arter och delas in i sex kategorier: skyddade arter, nyckelarter, rödlistade arter, signalarter, typiska arter samt ansvarsarter. Ansvarsarter är arter där en särskilt stor andel av den totala mängden arter finns inom ett begränsat geografiskt område.

I Tjörns kommun finns många skyddade arter, särskilt fåglar. Här finns även flera ansvarsarter inom artgrupperna kärlväxter, grod- och kräldjur, fiskar samt fåglar.

Läs mer i Tjörns kommuns naturvårdsprogram och information om ansvarsarter.

Skyddade områden

I skyddade områden ingår bland annat nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden och Natura 2000-områden. I Tjörns kommun finns det skyddade områden såväl på land som till havs.

Naturreservat

Naturreservaten utgör den största andelen skyddad natur i Sverige. Naturreservat är skyddade enligt 7 kap MB. Både länsstyrelsen och kommunen kan avsätta områden som naturreservat. Varje naturreservat är särskilt skyddat för sina unika värden och har därför egna föreskrifter för att bevara naturvärden. Syftet med skyddet avgör vilka begränsningar som gäller när man som besökare nyttjar området.

Det finns totalt sex naturreservat i Tjörns kommun:

- Stigfjorden. *Läs mer i beslutsdokument och skötselplan*
- Härön. *Läs mer i beslutsdokument och skötselplan*
- Breviks kile. *Läs mer i beslutsdokument och skötselplan*

- Tuveslätt. *Läs mer i beslutsdokument*
- Pater Noster. *Läs mer i beslutsdokument och skötselplan*
- Björshuvudet.

Naturvårdsområde

Naturvårdsområden är utpekade områden enligt naturvårdslagen 1974. Områdesskyddet upphörde i och med att miljöbalken infördes. De områden som pekats ut som naturvårdsområden ska vid tillämpningen av miljöbalken ha likvärdigt skydd som ett naturreservat. Föreskrifterna för ett naturvårdsområde får dock inte vara lika omfattande som för ett naturreservat. I Tjörns kommun finns ett utpekad naturvårdsområde; Toftenäs. Området är beläget längs havsbandet.

Läs mer i föreskrifter för Toftenäs naturvårdsområde.

Landskapsbildskydd

Landskapsbildskydd är ett områdesskydd enligt naturvårdslagen 1975, det vill säga innan miljöbalken infördes. Syftet med skyddet är att säkerställa stora områden från större påverkan eller förändring.

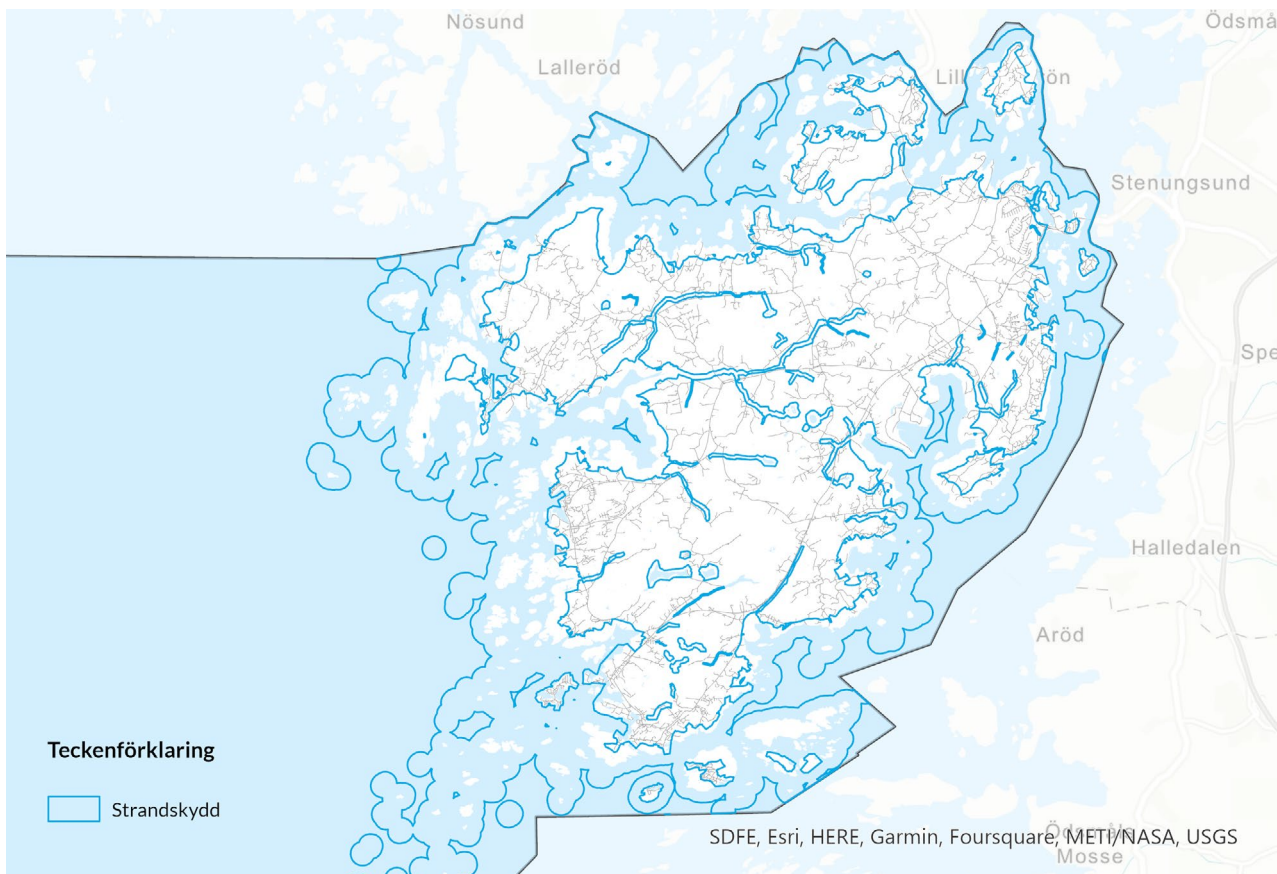
I Tjörns kommun finns ett utpekad landskapsbildskydd i den östra delen av kommunen vid Hakefjorden; Hakenäset.

Läs mer i förordnande om landskapsbildskydd vid Hakenäset

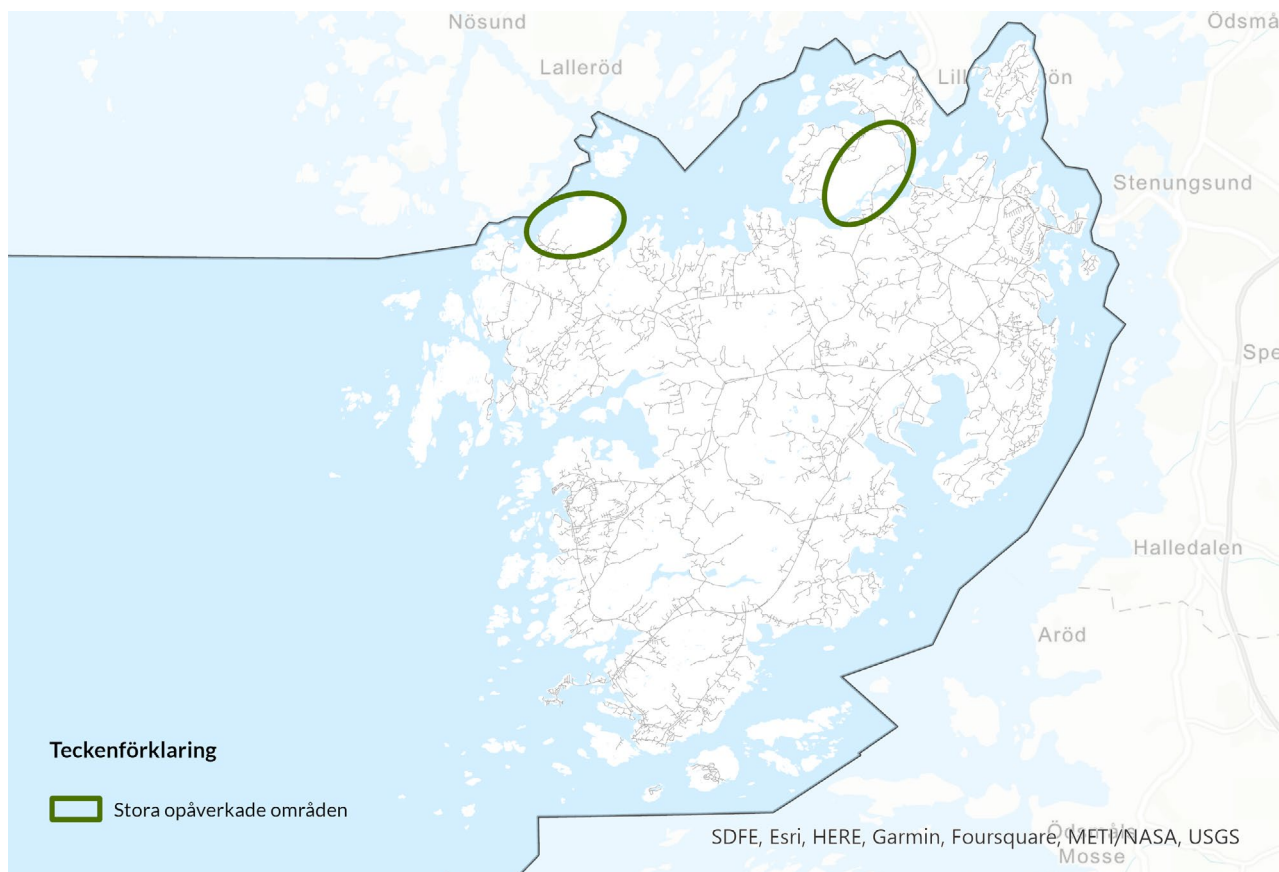
Djur- och växtskyddsområde

Länsstyrelsen eller kommunen kan med stöd av 7 kap 12 § MB inrätta djur- och växtskyddsområden för att skydda sällsynta eller störningskänsliga djur- eller växtarter. Föreskrifterna inom ett djur- och växtskyddsområde innebär att människor inte får vistas inom området under en viss tid av året. Områdesskyddet kan även begränsa rätten till jakt och fiske. Ofta upprättas djur- och växtskyddsområden för att skydda fåglars häckningsområden under häckningstid (fågelskyddsområde) eller sälars uppehållsplatser (sälskyddsområde).

I Tjörns kommun finns det utpekade djur- och växtskyddsområden inom Hake fjord, Kråke fjord, Stigfjorden samt Marstrandsfjorden.

Utpekad strandskydd

Stora opåverkade områden, Göteborgsregionen

Strandskydd

Strandskyddets syfte är att värna friluftslivet genom allemansrätten samt att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv både på land och i vatten. I hela Sverige gäller ett generellt strandskydd vid hav, sjöar och vattendrag. Skyddet gäller normalt 100 meter från strandkanten såväl på land som i vattenområdet och omfattar därför även undervattensmiljön. Länsstyrelsen kan utöka strandskyddet upp till 300 meter om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

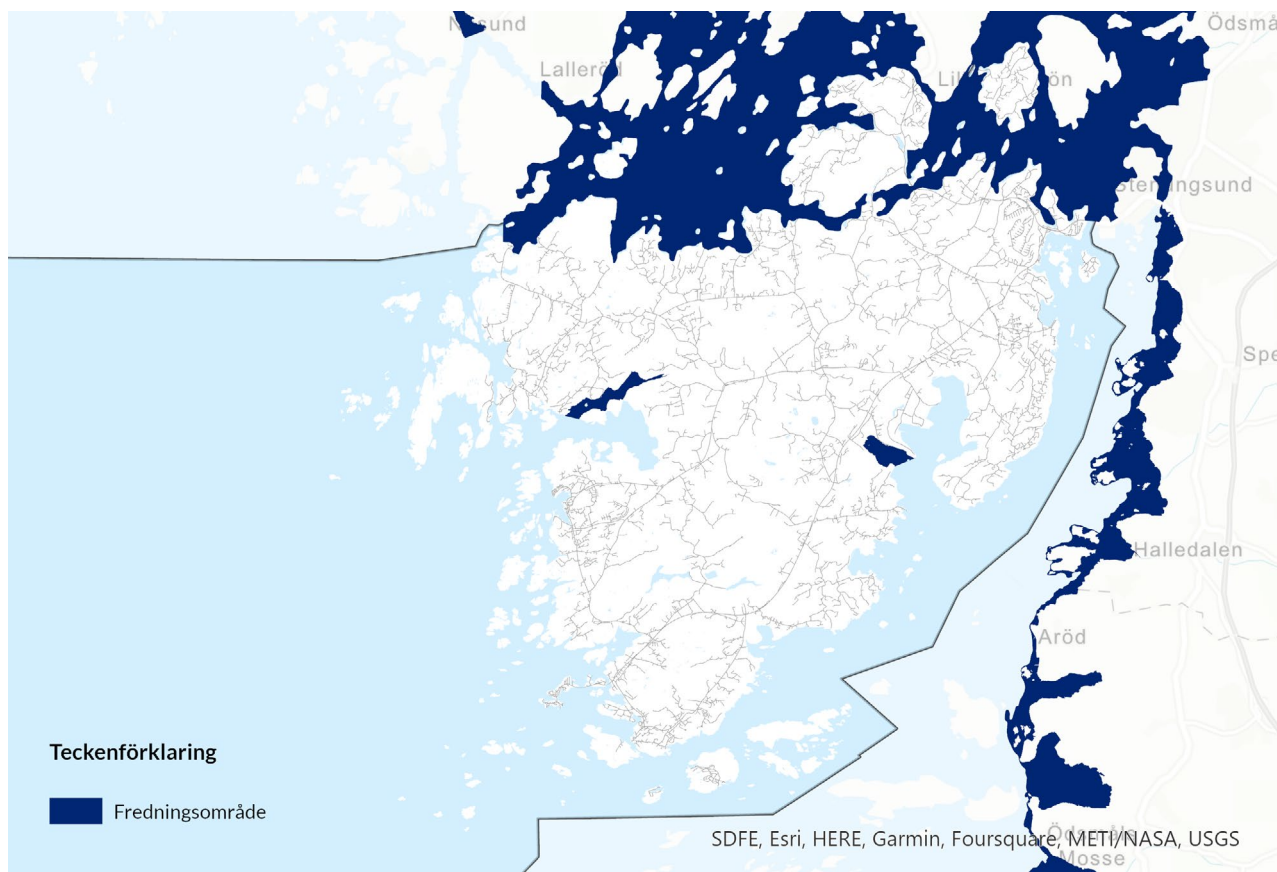
På Tjörn gäller utökat strandskydd om 300 meter upp på land och lika långt ut i vattnet. Inom tätbebyggt område finns sträckor där strandskyddet är borttaget. Inom strandskyddsområde är det förbjudet att uppföra nya byggnader, ändra användning, byggnader eller anläggningar så att allmänhetens tillgång till strandområdet hindras. Det är även förbjudet att vidta andra åtgärder som väsentligen kan förändra livsvillkoren för djur- och växtarter. Dispens från eller upphävande av strandskyddet kan ges om

en åtgärd inte strider mot strandskyddets syfte och om särskilda skäl uppfylls. Kommunens beslut om dispens från eller upphävande av strandskydd kan överprövas av länsstyrelsen.

I centrumnära delar av serviceorterna bedömer kommunen över lag att markområden som berörs av strandskydd är ianspråktaga på ett sådant sätt att de saknar betydelse för strandskyddets syften eller att utvecklingen av området uppfyller något av de särskilda skäl för att upphäva strandskyddet som anges i miljöbalken. Strandskyddet ska därför inte återinträda vid planläggning.

Ramsarområden

Enligt den internationella Ramsarkonventionen ska varje land bevara sina mest värdefulla våtmarker. Dessa så kallade Ramsarområden omfattar inte bara traditionella våtmarker som myrar, mader, sumpskogar och strandängar utan även grunda havsområden, sjöar och vattendrag.

Fredningsområden.

I Tjörns kommun är Stigfjorden ett utpekad Ramsar-område.

Läs mer i värdebeskrivning av Stigfjorden.

Stora opåverkade områden

Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär (3 kap 2 § miljöbalken).

Den västra delen av Tjörns kommun – område "Öster om Kärna" – ingår i ett utpekad större, tyst område.

Läs mer i Tysta områden i Göteborgsregionen.

Fredningsområden för fisk

I ett fredningsområde skyddas fiskarter och deras miljöer genom områdesvisa begränsningar i fisket. Det finns olika typer av fredningsområden. Helt fiskefria områden, lekfredningsområden och områden

där en viss fiskemetod är förbjuden är de vanligaste formerna. Lekfredningsområden finns ofta kring mynningsområdena till vattendrag där öring och lax leker. Områdena skyddas enligt tidigare Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS).

I och i anslutning till Tjörns kommun finns flera fredningsområden med fiskeförbud mellan 1 oktober–31 mars. Även vissa vattendrag med förekomst av öring är fredade under lekperioden när fisken vandrar.

Kulturmiljö

Människans påverkan och avtryck i landskapet utgör vår gemensamma kulturmiljö. Det kan vara hagar, ängar, odlingsmark, fornlämningar, stigar, vägar, bebyggelse och lämningar från tidigare byggnader. Kulturmiljön påverkar vår upplevelse av tillhörighet och kontinuitet. Den ger perspektiv på nutid och framtid och hjälper oss att förstå vår historia så att vi kan förhålla oss till vår utveckling och vårt samhälle.

Synen om vad som anses värdefullt förändras ständigt. I kulturmiljöbegreppet inbegrips nu alla sorters byggnader och miljöer, från slott till miljöprogrambebyggelse, från fornminnen till ladugårdar och industribyggnader, samt sjömärken på kobbar och skär. Kulturmiljön är en resurs att utgå ifrån vid nya tillskott. Det som byggs idag blir morgondagens kulturarv.

Kulturmiljöer på Tjörn

Landskapet på Tjörn har brukats under tusentals år. De första jordbruken på Tjörn uppstod under den sena stenåldern. Landhöjningen hade då bildat bördiga dalgångar av gammal havsbotten. Under järnåldern blev klimatet kärvare och husen byggdes i lä intill bergssluttningarna. Vid gravfältet Pilane finns rester av en järnåldersgård. Under medeltiden byggdes kyrkor och Tjörn delades in i tre socknar, Stenkyrka, Valla och Klövedal. Små fiskelägen växte upp och den första sillperioden kom i slutet av 1500-talet. Under 1600- och 1700-talet hamnade Tjörn i skottlinjen för gränskrig, vilket i kombination med missväxt ledde till svår fattigdom. I slutet av 1700-talet kom sillen tillbaka och en fastare form av bebyggelse utvecklades längs Tjörns kust. Trankokerier anlades och befolkningen växte kraftigt. Skogen skövades för att försörja trankokerinäringen med virke och ved, vilket medförde att Tjörn under lång tid i princip var kal, utan skogar. Runt sekelskiftet 1800 genomfördes storskiften och kring 1850 laga skiften. Många gårdar revs och byggdes upp igen utanför den forna byn. Samtidigt uppfördes ett stort antal väderkvarnar. På 1800-talet återplanterades skog samtidigt som samhällena fortsatte att växa och fisket kompletterades med sjöfrakt. Salterier och konservfabriker anlades och torkställningar för fisk blev en vanlig syn. Hus byggdes inte längre vid bergssluttningarna utan på klipporna, tätt intill varandra för skydd mot blåsten. Det var viktigare att ha nära till båten när sillstimmen siktades, än att bo i lä.

Läs mer i *Program för Tjörns kulturmiljöer, Tjörns kommun, 2016.*

Inriktningar kulturmiljö

- Se kulturmiljövärden som en resurs vid planläggning och byggnation.
- Bevara, använda och utveckla kulturella, historiska och arkitektoniska arv i form av värdefulla byggnader, bebyggelsemiljöer samt platser och landskap.
- Skydda särskilt värdefulla kulturmiljöer.
- Vara varsam vid förändringar i områden med stora kulturhistoriska värden och visa stor hänsyn till kulturmiljön, för att inte förvanska områdets karaktär. Ny bebyggelse i kulturhistoriskt värdefulla områden ska anpassas till områdets och platsens värdebärande karaktärsdrag avseende form, volym, material, färg och placering.
- Undvika byggande i exponerande lägen på bergsryggar och klippor mot havet.

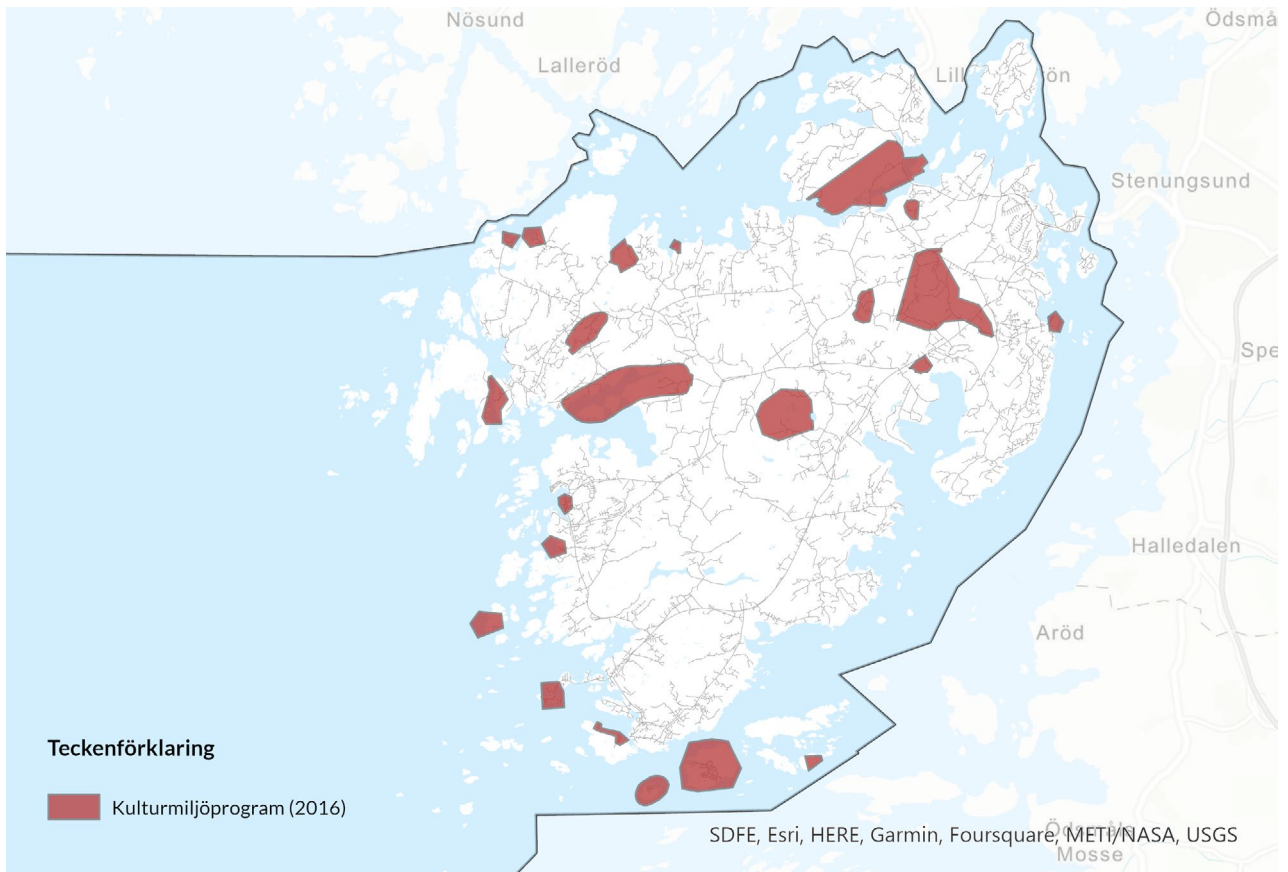
Fornlämningar

Fornlämningar är en fysisk lämning av mänsklig verksamhet som är varaktigt övergiven. På Tjörn finns lämningar från hela det historiska registret, från tidig stenålder till 1800-talets industriella verksamheter.

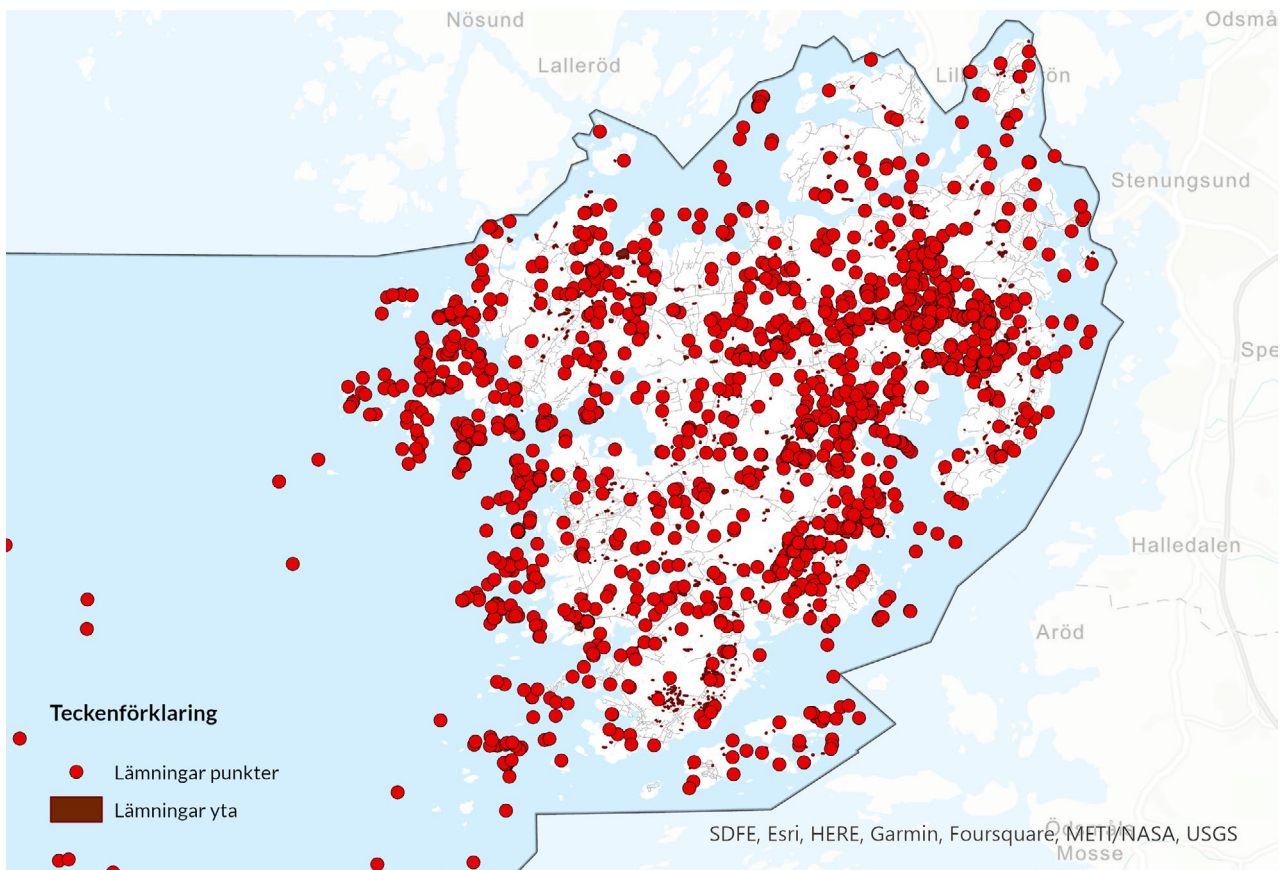
Kulturhistoriskt värdefulla byggnader

På Tjörn finns många kulturhistoriskt värdefulla byggnader i form av kyrkor, gårdar, sjöbodar och magasin, trankokerier, sjömärken och väderkvarnar. Flera av byggnaderna är byggnadsminnen enligt 3 kap kulturmiljölagen.

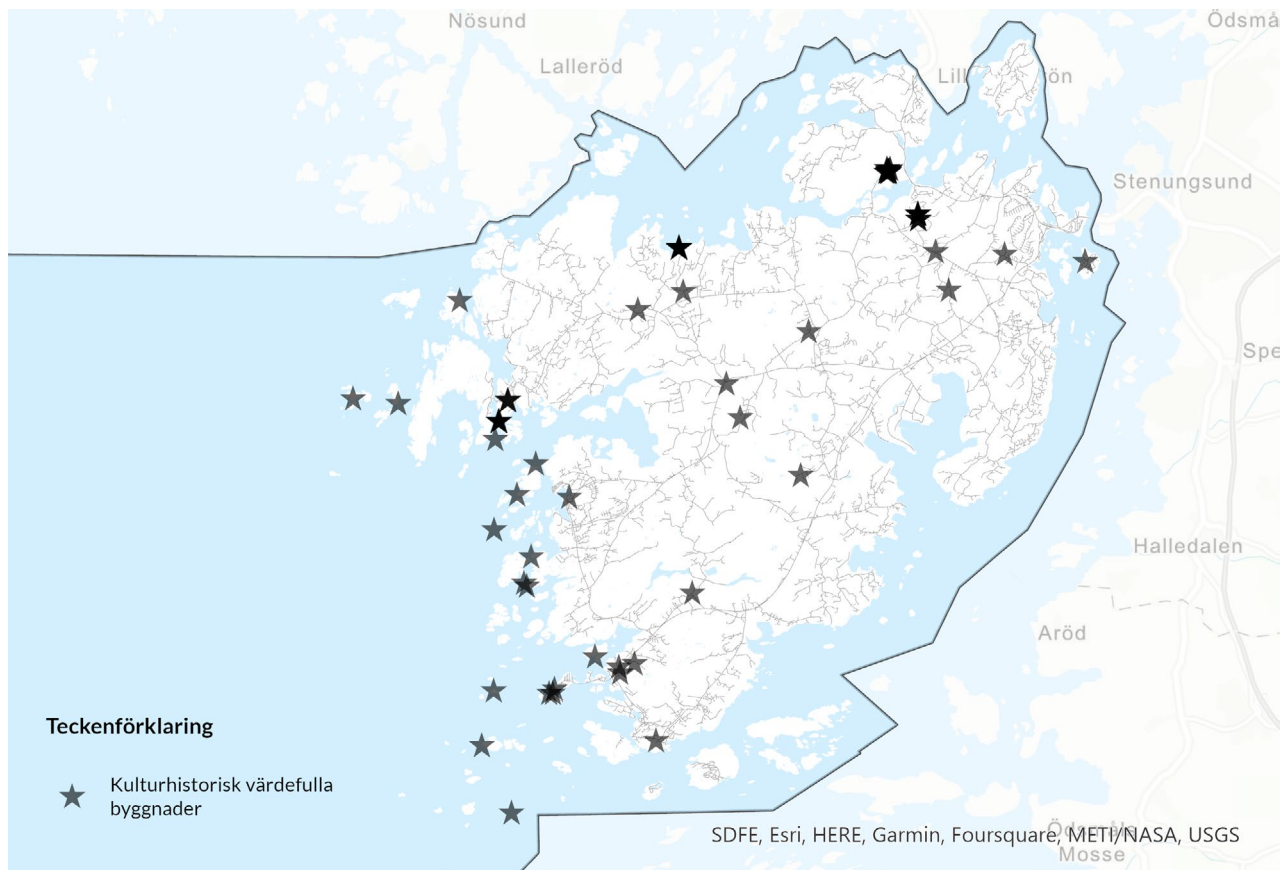
Sjöbodar har av tradition uppförts längs kusten för att användas som förråd för båt- och fiskeredskap. Sjöbodarna utgör karaktäristiska inslag i kommunens bebyggelsemiljöer och kan fortfarande fylla sina ursprungliga funktioner. All mark kring sjöbodar betraktades historiskt i fiskarsamhället som gemensam och alla hade rätt till den på lika villkor. Marken kring sjöbodar är till för allmänhetens fria rörelse och passage.

Kulturmiljöer i kommunen (Program för Tjörns kulturmiljöer, 2016)

Fornlämningar i kommunen Riksantikvarieämbetet

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Kartan visar en sammanslagning av byggnadsminnen, byggnader i bebyggelseregistret, vattenanknuten verksamhet och Gårdar i Västra Götalands län

Sjöbodar ska användas för förrådsändamål. Marken runt sjöbodar får inte bebyggas med exempelvis altaner, trädäck, plank eller på annat sätt blockeras så att allmänheten förhindras eller avhålls från att vistas i strand- eller hamnområdet kring sjöboden.

Riktlinjer för nya sjöbodar:

- Sjöboden ska användas för förrådsändamål.
- Byggnadsarea: max. 15 kvm BTA. Byggnadens nockhöjd: max. 3,5 m.
- Sjöboden ska ges en färgsättning som ansluter till den lokala traditionen.
- Sjöboden får inte innehålla installationer för vatten och avlopp.
- Elinstallation godtas.
- Planbestämmelser ska följas.

Läs mer i Länsstyrelsens rapport Gårdar i Västra Götalands län, 2017.

Läs mer i Sjöbodspolicy, Tjörns kommun, 2010.

Landskapsbild

Landskapet är ett resultat av naturförutsättningarna och människans kulturpåverkan. Landskapsbilden är den visuella upplevelsen av landskapets struktur och landskapselement. På Tjörn är bergsryggar och klippor mot havet viktiga landskapsrum som är känsliga för påverkan genom sitt exponerade läge. Även dalgångarnas jordbruksmarker är värdefulla landskapsrum.

Friluftsliv

Närhet till natur och grönska ger förutsättningar för rekreation och friluftsliv och bidrar därmed till fysisk aktivitet, god folkhälsa och välmående. Närhet till grönområden kan också främja social sammanhållning och sociala interaktioner. Friluftsliv såsom vandring, bad, fiske, ridning, båtliv med mera kan utövas i både tätortsmiljö och i natur- och kustområden. Tjörns vatten- och kustområden ingår i ett större område av riksintresse för friluftsliv, som omfattar södra Bohusläns kust. Läs mer under avsnittet om riksintressen.

Det är angeläget att säkerställa rekreations- och strövområden, promenadstråk, fritidsanläggningar och lekmiljöer nära bostäder, skolor och förskolor. Dessa funktioner bör så långt möjligt utformas så att de är tillgängliga för personer med funktionsnedsättningar. Kommunen avser att ta fram en grönstrukturplan där dessa frågor ingår.

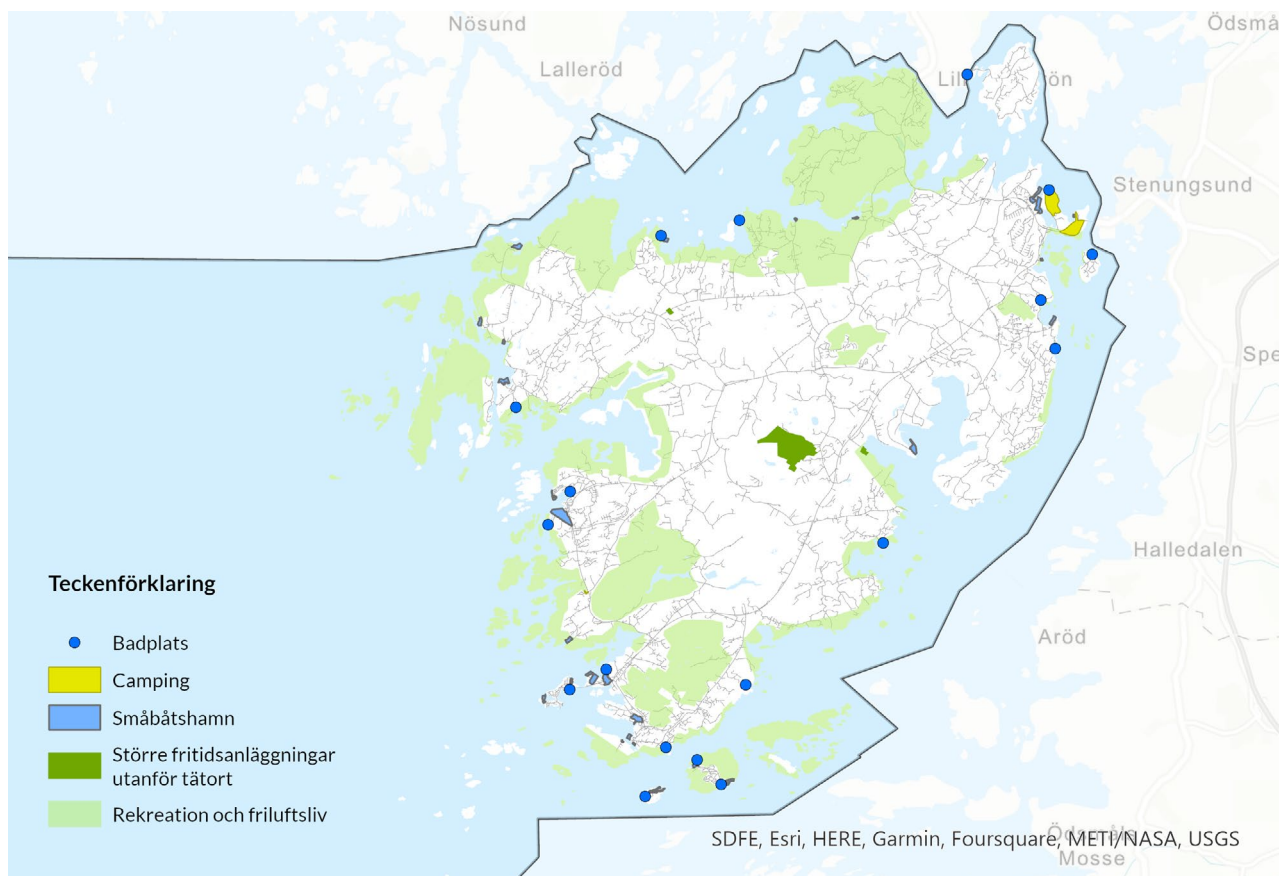
Friluftsområden

Friluftsområden, vandrings- och cykelleder är viktiga för människors rekreation och därmed hälsa och välbefinnande. Friluftsområdena behöver finnas nära och vara tillgängliga för att användas i vardagen. Skog eller annat grönområde i närheten av skolor är särskilt angelägna för att främja barns tillgång till natur och för att kunna användas i pedagogiskt syfte.

Inriktningar friluftsliv

- Värna och utveckla rekreationsområden och strövområden samt främja tillgängligheten till dem med gång-, cykel- och kollektivtrafik.
- Utveckla och underhålla befintliga badplatser.
- Säkerställa tillgång till grönområde inom 300 meter från bostäder och i närheten av skolor.
- Kanalisera båtlivet till mer tåliga områden, så att känsliga naturmiljöer skyddas.
- Utveckla befintliga småbåtshamnar med fler båtplatser där förutsättningarna medger.
- Utöka fritidsanläggningar i takt med befolkningsökningen.
- Anlägga ridleder, framför allt mellan ridanläggningarna vid Gunneby kile och Valsäng.

Mark- och vattenanvändning för båtplatser, camping, småbåtshamn, större fritidsanläggningar utanför tätort samt frilufts- och rekreationsområden.

Över lag är tillgängligheten till naturområden god i hela kommunen. Flera av de viktiga strövområdena är skyddade som naturreservat, till exempel Sundsby säteri, Toftenäs, Härön och Säby. Övriga välbesökta strövområden och besöksmål är Åseby, Vetteberget och Stora Dyrön. Trycket på grönytor i tätorterna ökar i samband med utbyggnad av bostäder, samhällsservice och verksamheter. En genomtänkt grönstruktur är därför viktig. Det pågår ett arbete med att ta fram en grönstrukturplan för kommunen.

Bad

På Tjörn finns cirka 20 allmänna badplatser, vissa sköts av kommunen, medan andra drivs av föreningar. Badplatserna vid Linneviken, Kårevik, Tubbeviken, Gråskär och Dyrön är delvis tillgänglighetsanpassade. Tjörns badplatser utsätts varje år för både hårda vindar och högt vatten, vilket ställer särskilda krav på underhåll och förvaltning.

Camping

Det finns flera anläggningar för camping och turism på Tjörn. De största är Almö camping, Tjörnbron camping nära Tjörnbron och Röavallens camping i

Skärhamn. Campingplatser med möjligheter till olika boendeformer, såväl stuguthyrning, uppställning av husbilar och husvagnar samt tältplatser är viktiga för turismen och det rörliga friluftslivet på Tjörn. Samtidigt är det angeläget att reglera camping och styra dem till mer tåliga områden för att undvika slitage inom känsliga naturmiljöer.

Småbåtshamnar och båtliv

Det finns ett stort antal småbåtshamnar i kommunen och båtlivet utgör en viktig del av det rörliga friluftslivet. Efterfrågan på båtplatser är stor både på Tjörn och i Göteborgsregionen som helhet. Störst efterfrågan finns på västra Tjörn. Det är angeläget att utveckla möjligheterna för båtliv på Tjörn så att tillgänglighet och service förbättras.

Trenden med allt större fritidsbåtar ställer krav på tillräckligt utrymme och vattendjup i småbåtshamnarna. Småbåtshamnar medför även markbehov på land för vinterförvaring, parkering, servicebyggnader, spolplatta, latrintömning med mera.

Skärgården runt Tjörn utgörs också av Sveriges bästa paddelvatten. Stigfjorden, Askeröfjorden

och Hakefjorden, skyddade vikar och sund gör det möjligt att paddla i lugnare vatten medan den mer erfarna paddlaren kan hitta utmaningar på Tjörns västsida. En egen plats för övernattnig kan hittas bland otaliga öar, kobbar och skär.

Rekreativsvärden och naturupplevelser kan försämrats av buller. Länsstyrelsen har inrättat fyra hänsynsområden i länets skärgård för att minska störningar från fritidsbåtar. Ett av områdena, Grön-skären, ligger i Tjörns kommun. Den som vistas i ett hänsynsområde uppmanas bland annat att hålla låg fart, inte bullra och att dämpa musik och prat.

Läs mer i fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Fritidsanläggningar

På Tjörn finns flera fritidsanläggningar, bland annat gymnastikhall i Svanvik, golfbana vid Rävlanda, ishall i Rönnäng, kommunala ridanläggningar vid Gunneby kile och Valsäng, samt flera fotbollsanläggningar. Kommunen saknar simhall. Sundahallen i Stenungsund används för simskola vintertid. När kommunen utvecklas med nya bostäder och ökat antal invånare

ökar efterfrågan på idrottshallar, gräsplaner och andra fritidsanläggningar. Det är angeläget att säkerställa att fritidsanläggningar av olika slag utökas i takt med befolkningsökningen. Eventuellt kan Röavallen och Häggvallskolans idrottsanläggningar utökas.

Ridsporten har många utövare på Tjörn. Sporten är utrymmeskrävande och behöver utöver stall, ridhus och hagar även säkra ridvägar, vilket är en bristvara på Tjörn. Många mindre vägar och traktorvägar används som ridleder kring Höviksnäs, Hjalteby och på Mjörn. Bristen på ridvägar innebär ett hinder för ridsporten och ridturismen att utvecklas och skapar konflikter. Att anlägga ridleder är därför en prioriterad fråga.

Miljö- och riskfaktorer

Enligt 2 kap 5§ plan- och bygglagen ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet. Risker måste därför hanteras på ett ansvarsfullt sätt i planering och byggande. Genom riskhänsyn i den fysiska planeringen kan sannolikheten och konsekvenserna av olyckor minimeras för människor som bor eller vistas inom ett visst område. Det kan behövas en kombination av flera åtgärder för att uppnå en acceptabel risknivå, exempelvis skyddsavstånd, utformning av byggnadsverk och riskreducerande åtgärder för de ändamål som planeras. För en del riskfyllda objekt finns rekommenderade skyddsavstånd för att förhindra att konsekvenserna av en olycka blir allt för omfattande.

Samhällsviktiga funktioner ska särskilt skyddas. En svår störning i samhällsviktiga funktioner kan på kort tid leda till en allvarlig kris i samhället. Samhällsviktiga funktioner är bland annat det övergripande vägnätet, elnätet, vattenförsörjning, avloppsrening, hälso- och sjukvård, elektronisk kommunikation,

samt uttryckningstjänster (blåljus). Tjörnbron som enda länk till fastlandet ger en sårbarhet då sjukhus, polis och andra viktiga funktioner finns på fastlandet. Läs mer under avsnittet kommunikationer och infrastruktur om möjligheter att skapa fler länkar till fastlandet och därmed minska sårbarheten.

Risker som kan påverka människors hälsa och säkerhet handlar framför allt om ett framtida klimat, luft- och vattenkvalitet, miljöfarliga verksamheter, förorenade områden, farligt gods, buller och vibrationer, skyddsavstånd till djurhållning, brandrisk och strålning. Översiktsplanen anger inriktningar för vart och ett av dessa områden.

Framtida klimat

Klimatet håller på att förändras och på Tjörn förväntas klimatet bli varmare och blötare med en längre växtsäsong och mindre snö. Sommaren blir längre och varmare med periodvis lågt grundvatten. Det innebär ökade risker för översvämningar, ras, skred och erosion, men även värmeböljor med torka och vattenbrist.

Arbetet med att begränsa klimatförändringarnas effekter måste ske från två håll; att hindra och lindra. Hindra handlar om att begränsa klimatpåverkande utsläpp medan lindra handlar om att anpassa samhället för att kunna hantera ett förändrat klimat. Det finns både internationella, nationella, regionala och kommunala mål om att begränsa klimatförändringarnas effekter, bland annat FN:s klimatavtal att begränsa global uppvärmning till under 2 grader, Sveriges klimatlag med klimatomål och ett klimatpolitiskt råd. Västra Götalandsregionens regionala klimatomål och Vision 2030 anger att Västra Götaland ska vara en fossiloberoende region senast 2030.

Utsläppen av växthusgaser behöver minska betydligt. För att uppnå klimatomålen krävs åtgärder för minskad energiförbrukning, effektivisering av energianvändning samt minskade utsläpp, framför allt från transporter och hushåll.

Enligt klimatprognoserna för Västra Götalands kustzon kommer havsnivån att stiga och nederbördsmängderna öka. Detta gör att översvämningsrisken på Tjörn kommer att öka i framtiden. Länsstyrelsen i Västra Götalands och Värmlands län har tagit fram en handbok för klimatanpassning med avseende på översvämning, Stigande vatten (Västra Götaland och Värmlands län, 2011). Tjörns kommun avser att följa de rekommendationer som presenteras i Stigande vatten för att undvika översvämningsproblematik. I handboken beskrivs fyra riskzoner som utgår från havsnivån. Samhällsviktiga funktioner och sammanhållen bebyggelse bör lokaliseras till zon 1 som ligger så högt att marken inte hotas av översvämning.

Läs mer i *Grön infrastruktur och klimatrisker i Tjörns kommun*, WSP 2022.

Översvämningsrisk – Havsnivå

Stigande havsnivåer är en stor utmaning för en kustkommun som Tjörn. Både i form av långsam kontinuerlig höjning av havsvattenståndet och kortvariga extrema havsvattenstånd vid extremt väder. Höga havsnivåer kan leda till allvarliga översvämnningar, med såväl risker för människors hälsa och säkerhet som skador i kustområden, på skog, odlingsmark (strandängar), byggnader, vägar, elledningar, IT och telekommunikation. Det finns även risk att farliga ämnen sprids från industriområden eller hamnområden samt saltvatteninträngning i dricksvattentäkter och enskilda brunnar. Konsekvenserna av framtida extremhändelser med höga havsnivåer, vågor och stormar är svåra att bedöma.

Inriktningar hindra och lindra klimatpåverkan

- Skapa förutsättningar för hållbara transporter genom att lokalisera ny bebyggelse till serviceorterna.
- Främja minskad energi- och vattenförbrukning.
- Utveckla gröna miljöer och plantera träd där så är möjligt.
- Utgå från en lägsta grundläggningsnivå om minst 3,4 meter över nuvarande medelhavsnivå (RH2000). Låglänta eller instängda områden ska så långt möjligt undvikas för ny bebyggelse.
- Säkerställa viktiga samhällsfunktioner genom permanenta eller tillfälliga åtgärder såsom olika former av översvämningskydd samt förstärkning eller höjning av kajkant. Översvämningskydd ska utformas utifrån platsens förutsättningar och kulturhistoriska värden.
- Skapa skyfallsleder/avrinningsvägar till översvämningsytor som kan rymma vattnet tillfälligt för att säkerställa viktiga samhällsfunktioner och skydda befintlig bebyggelse. Arbeta med flödesutjämnade/dämpande funktioner längs med vattnets rinnvägar.
- Beakta risk för erosion vid planering och byggande längs kusten.
- Klargöra förutsättningar för brandvatten vid planering av ny bebyggelse.

Tjörn ska anpassas till framtida högre havsnivåer och till extrema vädersituationer. De prognoser som Länsstyrelsen och SMHI redovisar för höjda havsvattennivåer ska beaktas vid planering av bostäder och viktiga samhällsfunktioner. Åtgärder kan komma att behöva vidtas för skydd av utsatt bebyggelse och kajer. Det kan röra sig om permanenta eller tillfälliga översvämningskydd samt backventiler i avloppssystem för att förhindra baksug.

I Tjörns kommun beräknas områden under +3,4 meter från beräknat medelvattenstånd hotas av översvämning från havet. Denna översvämningsberäkning utgår ifrån stigande vattennivåer i hav och vattendrag. Skärhamn, delar av Rönnäng-Bleket och Vallhamn är särskilt utsatta för översvämningar vid höga havsnivåer. Flera verksamheter med samhällsfunktioner kan drabbas såsom Morik elstation, bränslestationer, centrumverksamheter i Skärhamn (bland annat vårdcentralen och livsmedelsbutiker), industribyggnader i Vallhamn, fiskindustri i Rönnäng samt bostäder i flera serviceorter.

Läs mer i *Faktablad Kusten (version 2.0) Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2014*

Översvämningsrisk – Skyfall och höga flöden

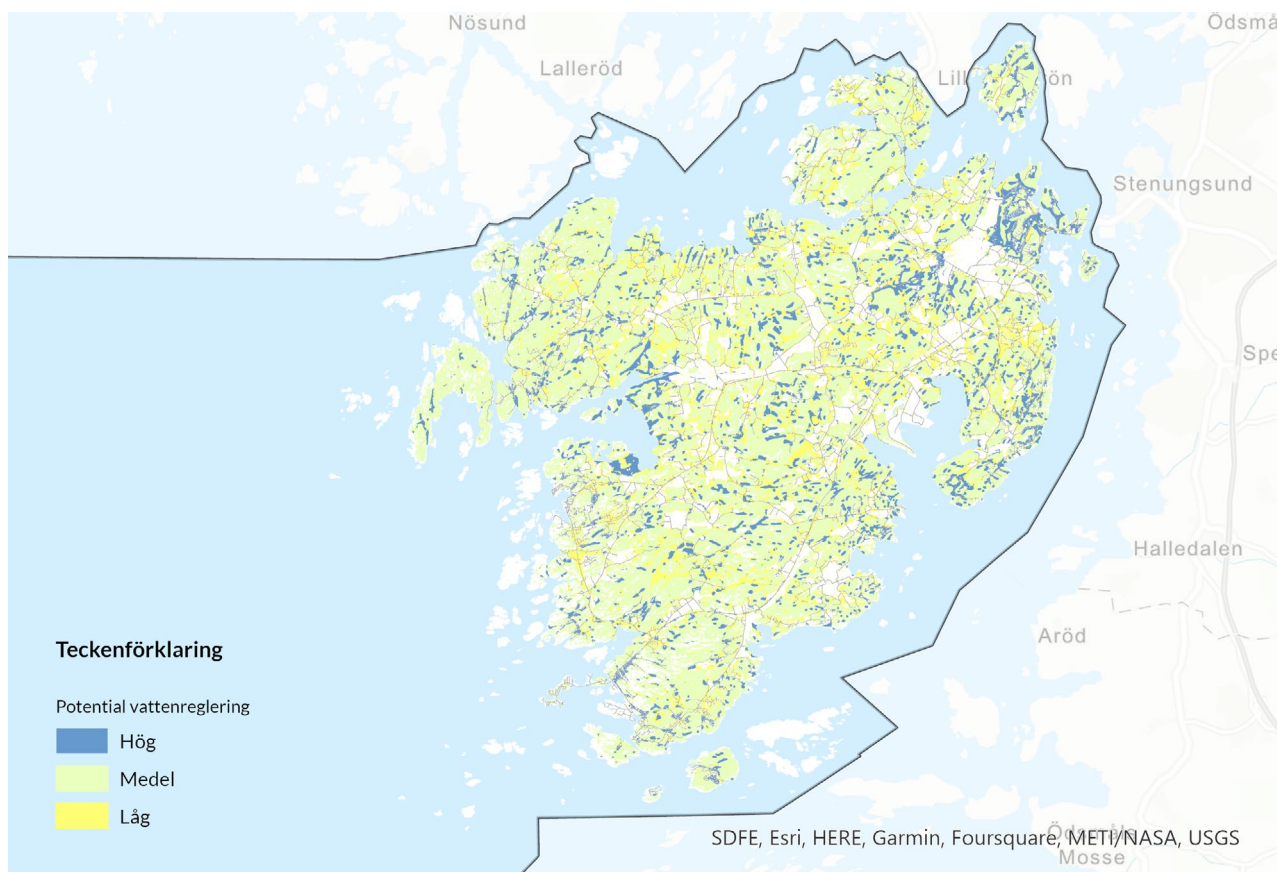
I takt med att klimatet och nederbördsmönster förändras ökar risken för översvämning till följd av skyfall. Befintliga problem med översvämning av Säby å och Kållekärr riskerar att förvärras. Riskerna kopplat till skyfall ökar också vid ökad andel hårdgjorda ytor, då det minskar möjligheterna till infiltration och fördröjning av dagvatten.

Ansamlingar av vatten på markytan utgör en risk för

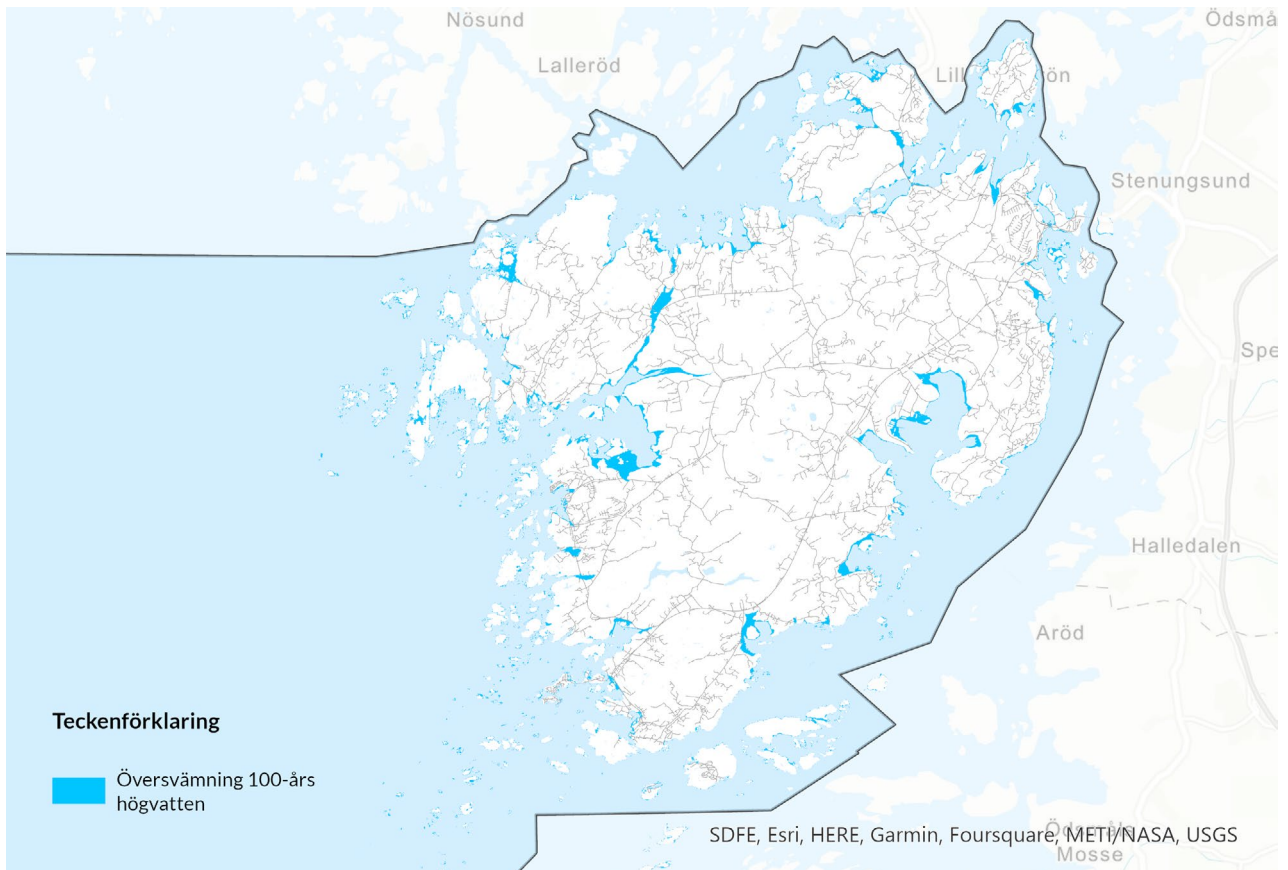
människors hälsa och säkerhet om samhällsviktiga funktioner påverkas, dricksvatten förorenas, eller att vattennivåerna blir så djupa eller förorenade att de i sig utgör risk. En hög flödes hastighet kan också medföra risker.

Kommunen har karterat och översiktligt analyserat effekter av skyfall och översvämningsrisker längs kommunens vattendrag. Ett stort antal befintliga byggnader och viktiga samhällsfunktioner berörs av översvämning vid skyfall och höga flöden. Framför allt berörs samhällsviktiga funktioner i Kållekärr (Räddningstjänsten) och i Vallhamn (industribyggnader). Men även Ängholmens avloppsreningsverk, skolor och förskolor i samtliga serviceorter, äldreboenden i Kållekärr och i Klövedal. Även några bostadsområden i Skärhamn ligger i lågpunkter där översvämning förekommer.

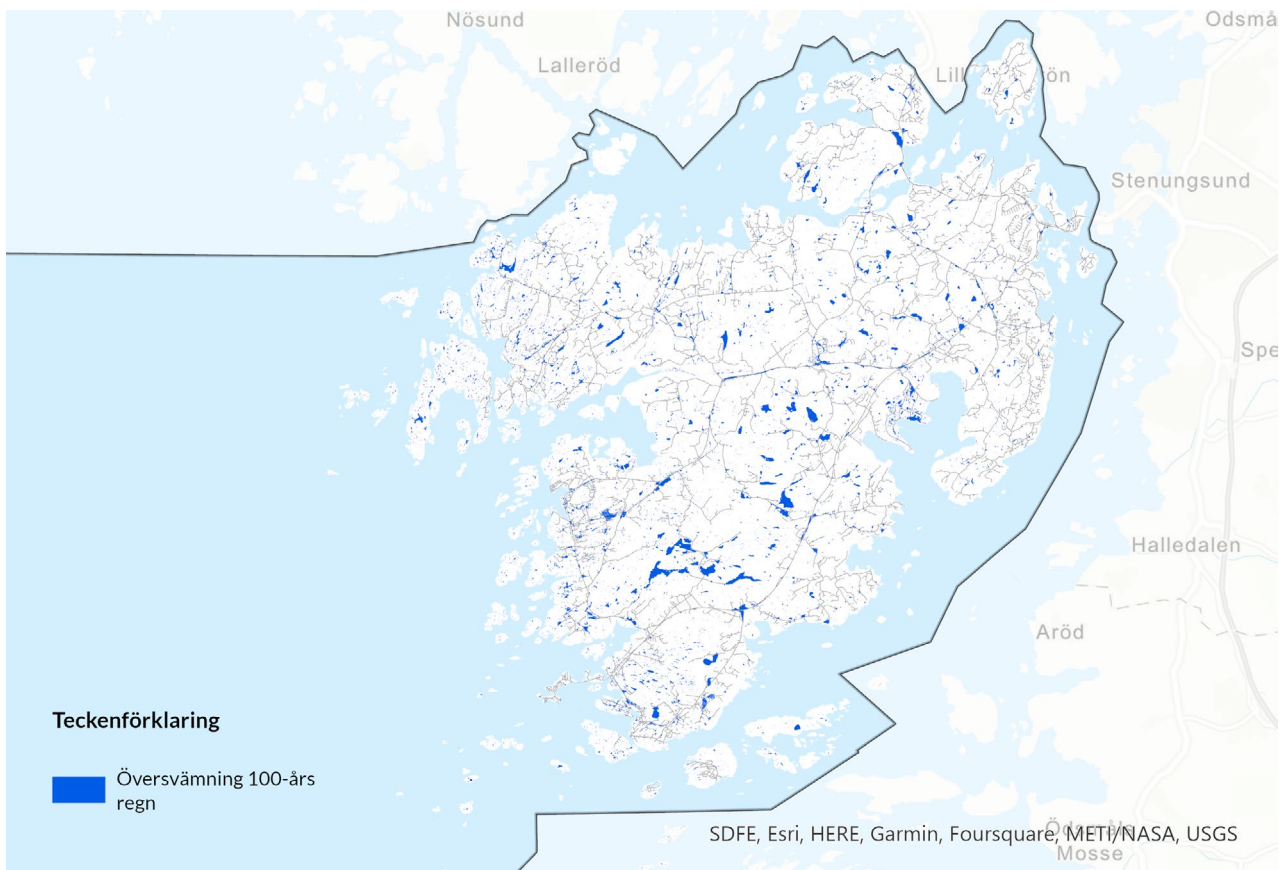
Det är angeläget att skapa skyfallsleder/avrinningsvägar och fördröjningslösningar för att skapa översvämningsytor som kan rymma vattnet tillfälligt utan att orsaka skada på bebyggelse eller risk för framkomlighet på huvudvägnätet. Genom medveten höjdsättning och sammankoppling av avrinnings-

Potential för vattenreglering, (Grön infrastruktur och klimatrisker, WSP 2022)

Översvämning 100-års högvatten

Översvämning 100-årsregn

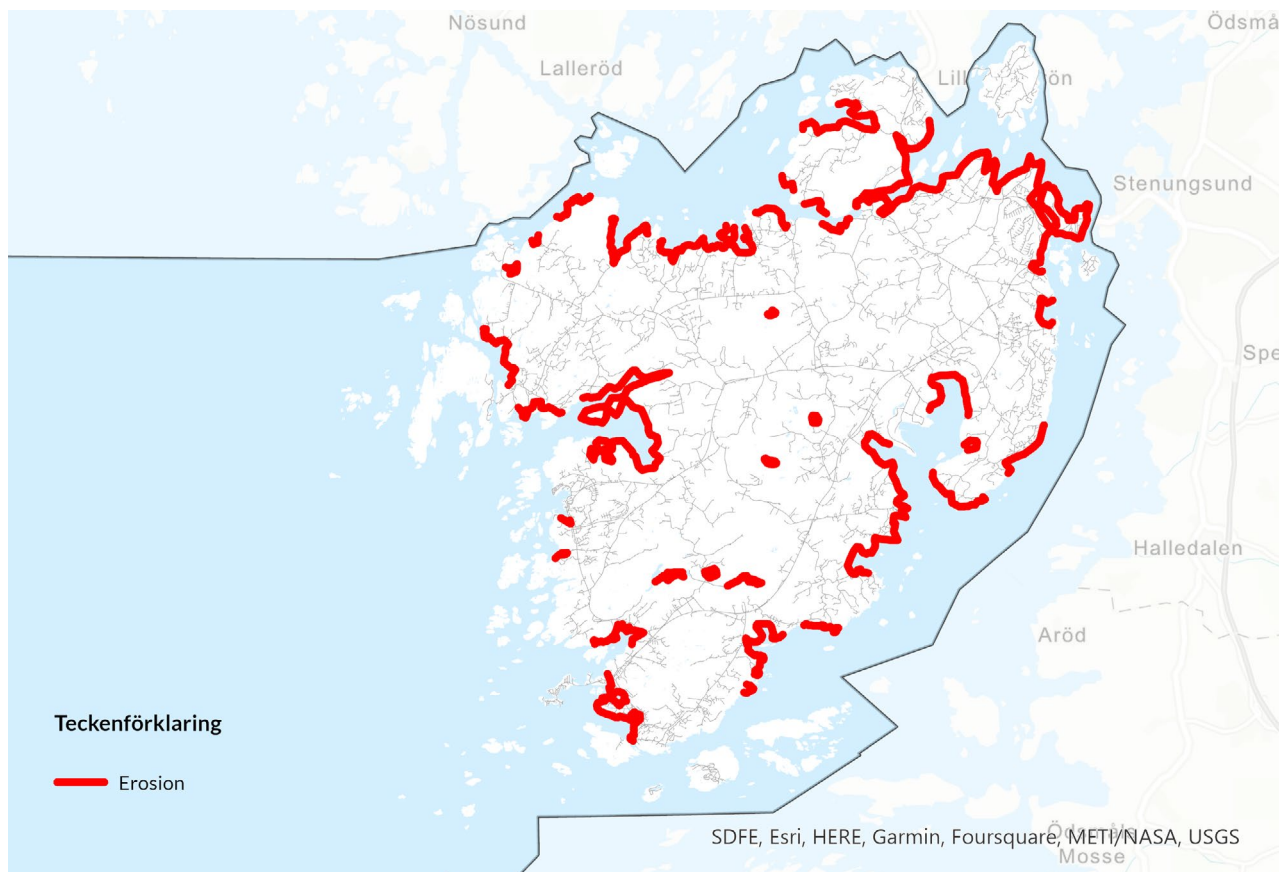
Erosionsrisk och skred

SGI har gjort en övergripande skredriskstudie över kommunen. Inga områden som idag är bebyggda har bedömts hotade.

Klimatförändringarna kommer att innebära ökad risk för perioder av värmeböljor och torka. Det kan påverka grundvattennivån, leda till brist på dricksvatten eller saltvatteninträngning och skapa problem för lantbruket. Det är angeläget att fortsätta planera för dricksvattenförsörjning från fastlandet samt underhålla ledningsnätet för att förhindra utläckage av dricksvatten. Vattenhållande åtgärder i landskapet (exempelvis att anlägga dammar och återställa våtmarker) kan också bidra.

Värmeböljor medför behov av svalka vid särskilt solutsatta fasader till förskolor, skolor, äldreboende med mera. Träd på skolgårdar, vid äldreboenden, i gatumiljöer, lekplatser och parker bidrar till att kyla byggnader och minska extrem värme. Långvariga värmeböljor kan också ge konsekvenser i form av ökad risk för att smittoämnen sprids genom vårt dricksvatten. Vattenreningsverk behöver därför kunna fånga små partiklar för att hindra smitta.

Läs mer i *Framtida klimat* Länsstyrelsen Västra Götaland
2022

Erosionsrisk

Luft- och vattenkvalitet

Det finns miljökvalitetsnormer (MKN) för luftkvalitet och vatten. Miljökvalitetsnormerna syftar till att skydda människors hälsa och miljön. (Luftkvalitetsförordningen (2010:477). Normerna anger gränsvärden som ska följas och omfattar bland annat kvävedioxid/kväveoxider och partiklar (PM10/PM2,5).

MKN för vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) grundvatten och musselvatten. Syftet är att säkra Sveriges vattenkvalitet. Normerna innebär lagstadgade krav på att en viss kvalitet ska nås vid en viss tidpunkt och att åtgärder som försämrar statusen inte får tillåtas. Normerna är att betrakta som gränsvärden och åtgärder som försämrar statusen för enskilda så kallade kvalitetsfaktorer är inte tillåtna, liksom åtgärder som äventyrar möjligheten att klara normen.

Miljöaspekten musselvatten handlar om påverkan, effekter och konsekvenser för musselvatten i havet och kvaliteten på skaldjursprodukter för mänsklig konsumtion.

Risk för vattenkvaliteten i Tjörns kommun

Det finns risk för att havsmiljön förorenas vid bland annat utsläpp av olja, spridning av båtbottnfärger, nedskräpning och bristfälliga enskilda avlopp.

Tidigare fanns giftiga koppar- och tennföreningar (TBT) i båtbottnfärger, som redan i mycket små koncentrationer skadar det marina livet. Trots att TBT är förbjudet i båtbottnfärger finns ämnet kvar i miljön. Fjordsystemet med grundområden öster och norr om Tjörn är särskilt känsliga på grund av lågt vattenutbyte. Risk för spridning av båtbottnfärger finns när båtar tas upp och spolav, då färgrester kan följa med spolvattnet ut i havet. Spolplattor för att hindra spridning av miljöfarliga ämnen finns vid flertalet småbåtshamnar på Tjörn. Kommunen arbetar aktivt med information till fritidsbåtshamnarna angående vikten av att tvätta båtbottnarna på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt. Tömningsstationer för båtlatriner finns vid flera av småbåtshamnarna i kommunen. Läs mer i Fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Vattenskyddsområden

På Tjörn finns två vattenskyddsområden runt vattentäkter: Tolleby och Ängevikens samfällighet.

Inriktningar luft- och vattenkvalitet

- Värna fortsatt god luftkvalitet på Tjörn.
- Skydda grundvatten, sjöar, vattendrag, vikar och våtmarker mot åtgärder som negativt kan påverka vattenkvaliteten. Befintlig status får inte försämras.
- Undvika ny bebyggelse eller andra åtgärder inom vattenskyddsområden som kan äventyra vattenkvaliteten.
- Främja vattenhållande åtgärder uppströms i jordbruks- och skogslandskapet.
- Utgå från berört avrinningsområde till recipient vid utredningar om eventuell påverkan på yt- eller grundvatten vid planering, byggande och andra tillstånd.

Inom vattenskyddsområdet för Tolleby gäller skyddsföreskrifter enligt miljöbalken 7 kap 21–22 §§. Skyddsföreskrifter saknas för Ängevikens samfällighet. Vattentäkternas funktion för dricksvattenförsörjning med vatten av god kvalitet ska beaktas vid beslut om mark- och vattenanvändning.

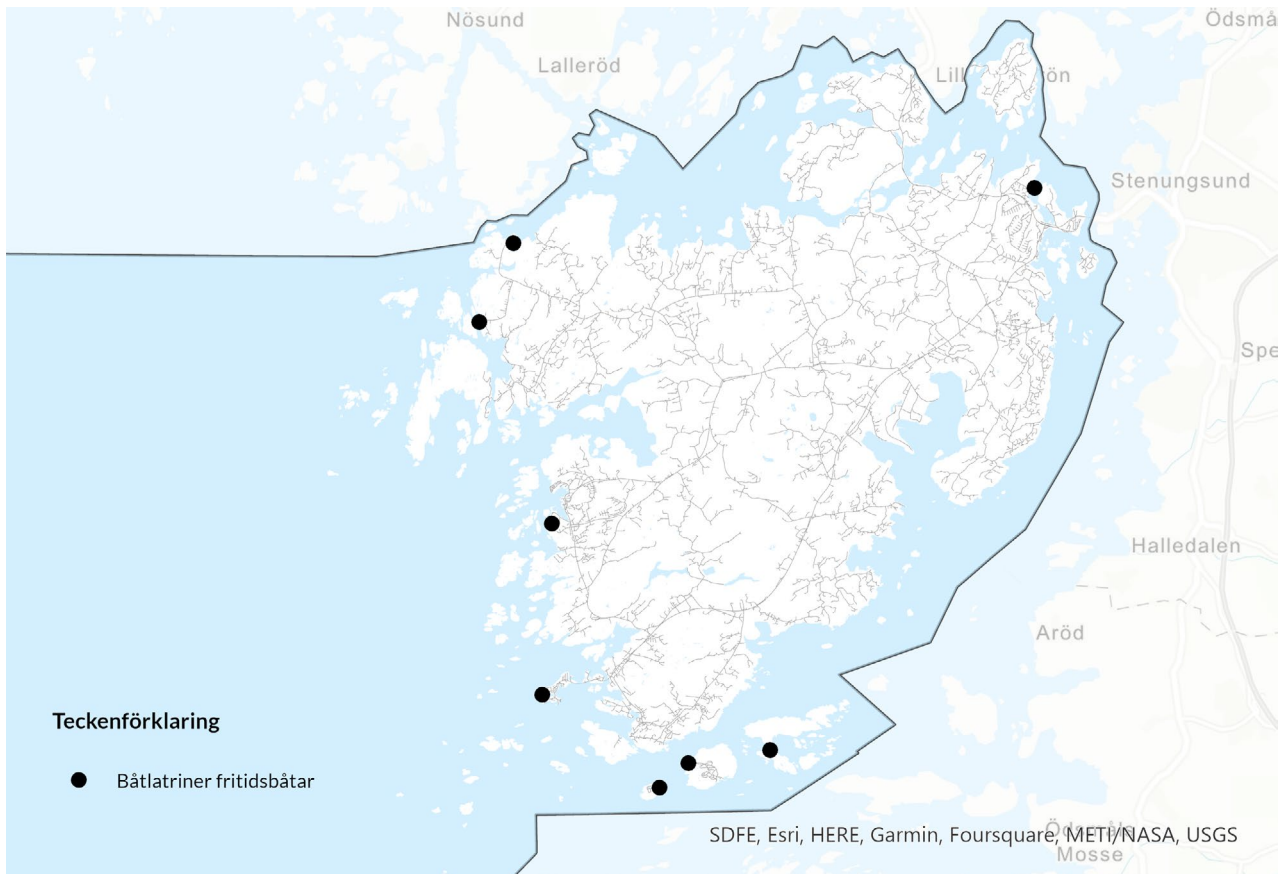
Läs mer i Skyddsföreskrift vattentäkt Tolleby

MKN för luft

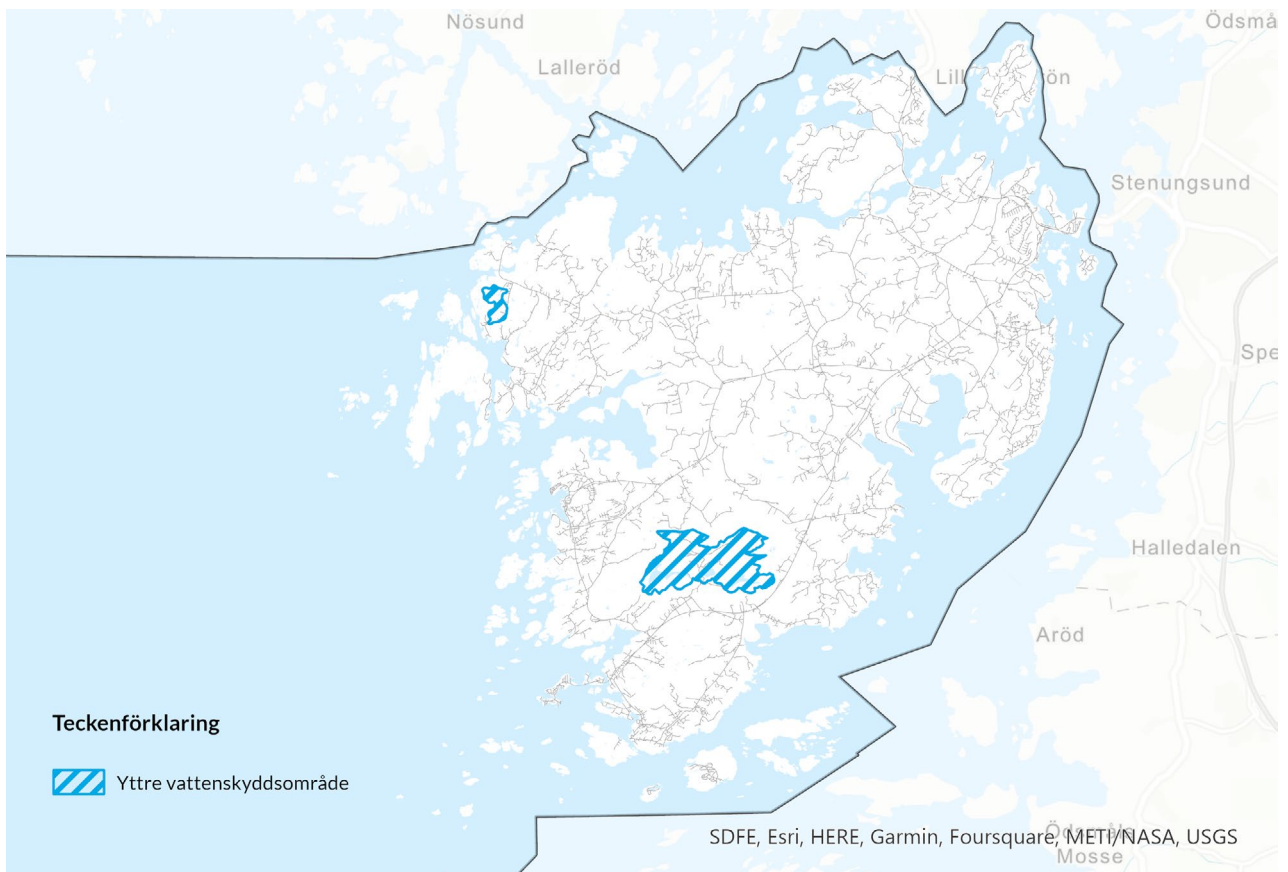
Luftkvaliteten i Tjörns kommun är över lag god och miljökvalitetsnormer för luft överskrids inte.

Miljökvalitetsnormerna för luft syftar till att skydda människors hälsa och miljön. (Luftkvalitetsförordningen (2010:477). Normerna anger gränsvärden som ska följas och omfattar bland annat kvävedioxid/kväveoxider och partiklar (PM10/PM2,5).

Luftföroreningar påverkar människors hälsa och ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar, luftvägsjukdomar och cancer. Barn är särskilt känsliga. Vägtrafiken är ofta den största källan till höga halter av föroreningar. Båttrafiken och vissa typer av verksamheter bidrar även till utsläpp av luftföroreningar. Det förekommer även lokala utsläpp från uppvärmning genom eldning med ved och olja.

Båtlatriner fritidsbåtar

Vattenskyddsområden

Miljöfarlig verksamhet

Miljöfarliga verksamheter delas in i fyra grupper: tillståndspliktiga (A- och B-anläggningar), anmälningspliktiga (C-anläggningar) och verksamheter som varken är tillstånds- eller anmälningspliktiga. I Miljöprövningsförordningen (2013:251) beskrivs vilka verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga.

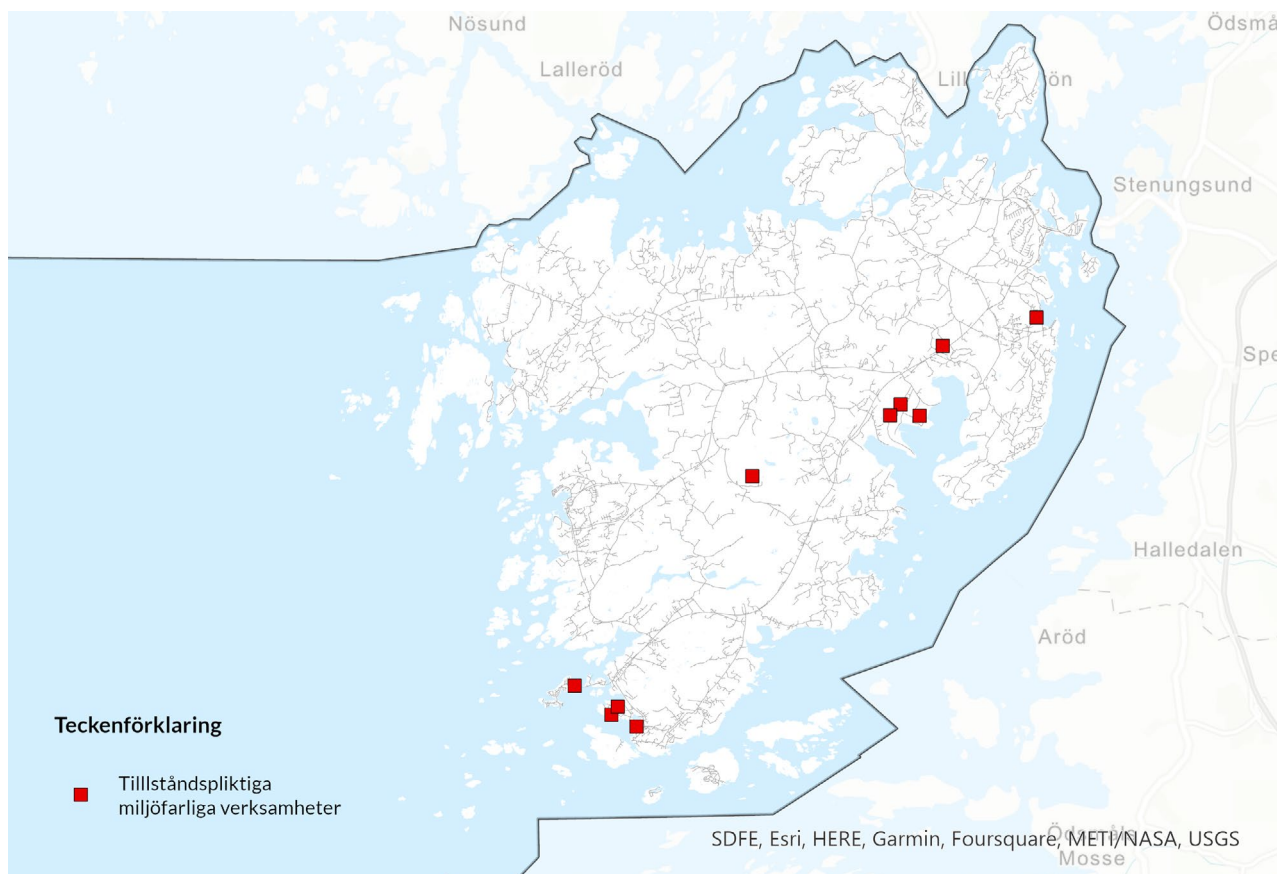
På Tjörn finns flera verksamheter som kan vara farliga eller störande för sin omgivning. Det handlar bland annat om livsmedels- och plastindustri, avloppsreningsverk, avfallsanläggning och lagring av farligt avfall, hamn, täkt och deponi av muddermassor. Flera av verksamheterna ligger i industriområdena i Vallhamn och Svanvik, men några ligger i tätbebyggda områden i Rönnäng och på Klädesholmen och behöver därför tas särskild hänsyn till vid planering och byggande.

I Stenungsunds kommun finns stora petrokemiska industrier med komplicerade riskbilder, bland annat

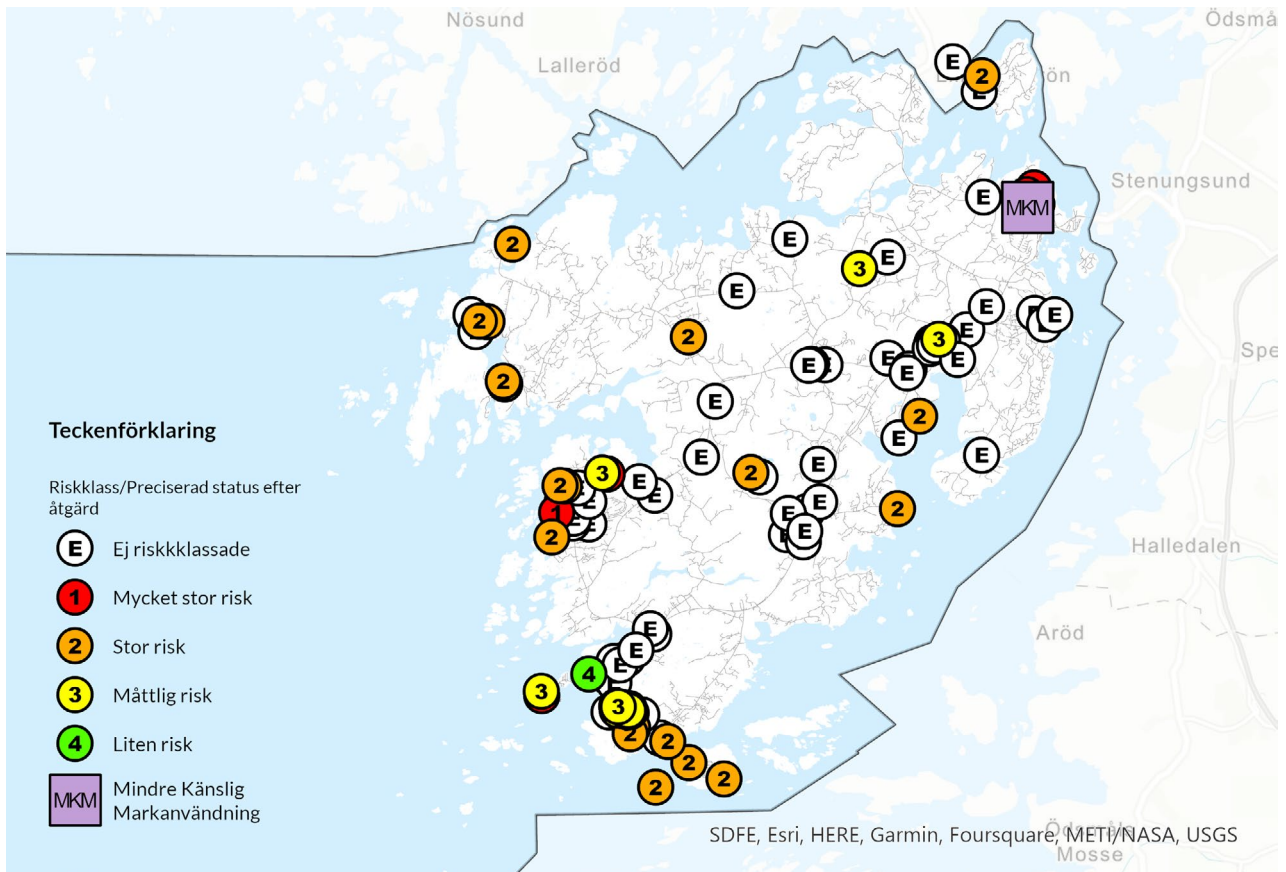
Inriktningar farlig verksamhet

- Undvika nya bostäder eller annan känslig markanvändning som kan medföra restriktioner för pågående industri eller annan störande verksamhet.
- Samverka med Stenungsunds kommun för krisberedskap vid oförutsedda händelser.

med klorhantering, ammoniakhantering och hantering av brandfarliga varor. Farled och ankringsplatser för transporter till Stenungsund går nära boendemiljöer på Tjörn. Utsläpp av farliga ämnen i luft eller vatten kan i värsta fall påverka boende i Tjörns kommun.

Farlig verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO)

Potentiellt förorenade områden

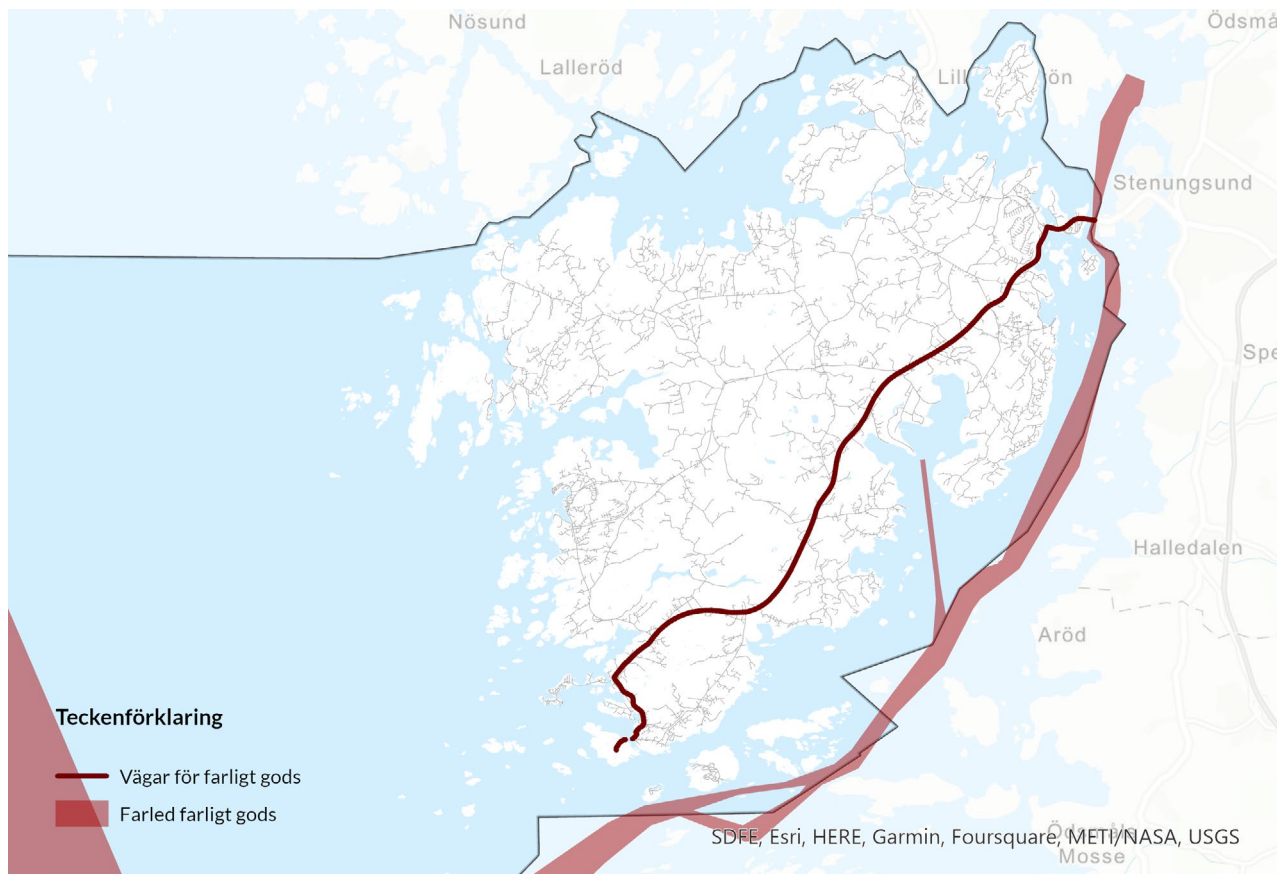
Förorenade områden

Ett förorenat område är mark, grundvatten eller byggnader där halten av något ämne är så hög att den kan orsaka en risk för människors hälsa eller för miljön.

På Tjörn finns ett stort antal potentiellt förorenade områden. Det handlar bland annat om båtvarv, hamnar, båtuppläggningsplatser, bilverkstäder, bensinstationer, industrier, upplag, en plantskola, avloppsreningsverk, oljedepå, motorbana och skjutbana.

Inriktningar förorenade områden

- Utreda eventuell förekomst av förorenade områden och lämplig hantering av förorenade massor i tidigt skede av detaljplane-processen eller andra tillståndprocesser.

Farligt gods vägar och farled

Farligt gods

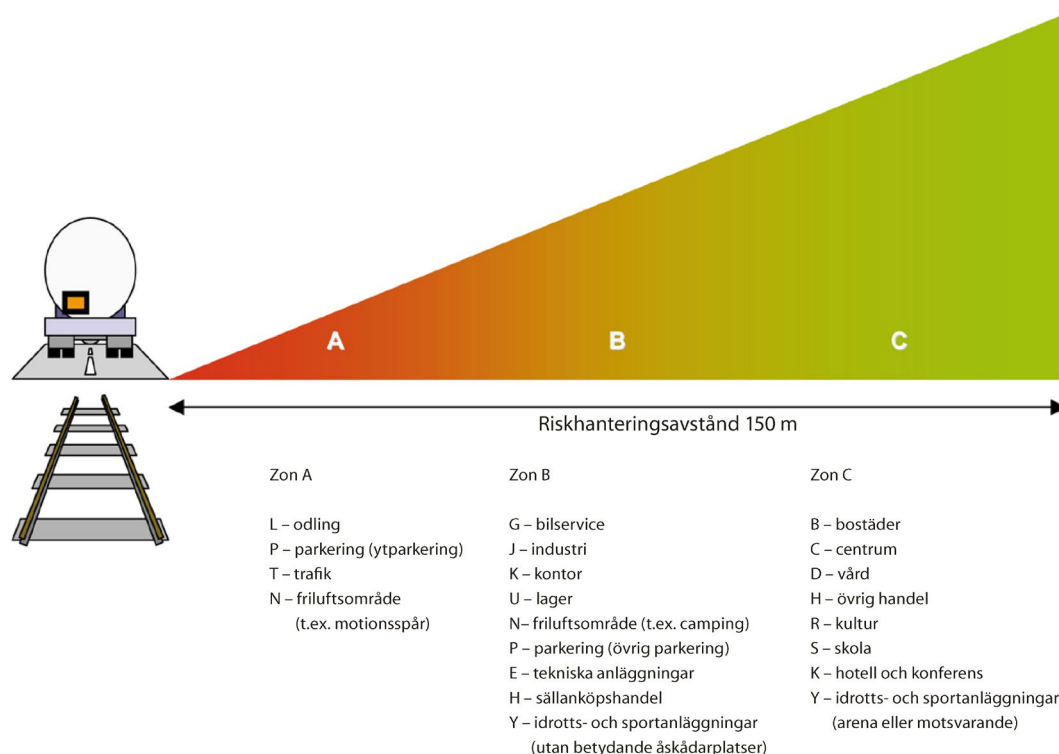
Längs transportleder för farligt gods finns risk för konsekvenser vid olyckor. Gods som kan explodera, vara farligt att andas in eller skada människor på annat sätt ska därför beaktas vid planering och byggande. Frågor om farligt gods regleras i lag 2006:263 om transport av farligt gods.

Väg 160 utgör primär transportväg för farligt gods och väg 169 utgör sekundär transportväg. De primära lederna ska så långt möjligt användas för transporter av farligt gods. De sekundära lederna är avsedda för lokala transporter av farligt gods. Sjötransporter med miljöfarligt gods passerar Tjörn på väg till Stenungsund och Uddevalla. Olyckor vid oljehantering i Stenungsund kan få följder även på Tjörn.

Farligt gods kan även transporteras till havs. Farled och ankringsplatser för transporter till petrokemiska industrier i Stenungsund går nära boendemiljöer på Tjörn.

Inriktningar farligt gods

- Beakta riskfrågor vid all planläggning inom 150 meter från transportled där det transporteras farligt gods (rekommenderade primär och sekundärleder för farligt gods).
- Basera kriterier för tolerabla risker på rapporten Värdering av risk, Räddningsverket, 1997.
- Eftersträva att säkerheten vid befintlig bebyggelse nära transportled för farligt gods så långt möjligt närmar sig den som gäller för ny bebyggelse.

Zonindelning riskhanteringsavstånd. Zonerna representerar möjlig markanvändning i förhållande till transportled för farligt gods – väg och järnväg. Zonerna har inga fasta gränser utan riskbilden för det aktuella området bör avgöras i varje enskilt fall. Länsstyrelsen 2006.

Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götalands län har tagit fram riktlinjer för hur risker i samband med farligt godstransporter bör hanteras vid detaljplanering. Riktlinjerna anger att risker ska beaktas inom 150 meters avstånd från en farligt godsled. Riskhanteringsavståndet delas in i tre zoner med möjlig markanvändning. Zonerna har inga fasta gränser utan riskbilden för det aktuella området bör avgöras i varje enskilt fall.

Buller och vibrationer

Exponering för höga bullernivåer påverkar människors hälsa negativt. Barn är extra känsliga. Det är därför angeläget att ta hänsyn till ljudmiljön vid planläggning och utformning av bebyggelse. Regler om buller finns i såväl plan- och bygglagen som miljöbalken och förordningar. Det finns riktvärden för bullernivåer vid bostadsbyggnader för olika kategorier av buller.

Trafikbuller

I förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216) anges riktvärden för bullernivåer vid bostadsbyggnader. Nya regler för buller trädde i kraft under 2015, 2016 och 2017.

Vägtrafik är den dominerande bullerkällan på Tjörn. Även buller från båttrafik kan vara ett problem på vissa platser i kommunen. Det är ovanligt att riktvärdena för buller vid bostäder överskrider i kommunen.

Läs mer i Förordning 2015:216 och förordning (2004:675)

Buller från verksamheter

Bullerstörning från industrier, vindkraftverk, täkter, skjutbanor, motorbanor och liknande verksamheter styrs vid prövning och tillsyn enligt miljöbalken. På Tjörn finns främst bullrande verksamheter inom industriområdena vid Vallhamn och Svanvik.

Vibrationer

I närheten av vägar kan vibrationer från trafiken utgöra en olägenhet för boende och de som vistas nära transportlederna. Riktvärden för vibrationer anger att de ska understiga 0,4 mm/s (vägd hastighet) för att undvika måttlig störning och understiga 1 mm/s för att undvika sannolik störning (Svensk Standard SS 460 48 61).

Skyddsavstånd mellan djurhållning och bostäder

Vid bedömning av lämpligt avstånd mellan djurhållning och bostäder ska avståndet räknas mellan stallområdet/ladugården och grannes bostadshus. Riktlinjerna om avstånd ska inte tillämpas vid nybyggnation av djurhållarens bostad och stall. Med stallområde/ladugård avses helhetsmiljön kring stallet/ladugården inklusive gödselanläggning och anslutande rasthagar. Beteshagar bedöms inte ha någon avgörande betydelse vid bedömningen av avstånd. Antalet djur kan påverka de faktorer som kan upplevas som störande. Därför bör avstånden anpassas till djurhållningens omfattning. Den slutliga bedömningen ska alltid göras utifrån de enskilda förutsättningarna på platsen. Faktorer som kan påverka bedömningen är exempelvis topografi, vegetation och andra fysiska barriärer, förhärskande vindriktning samt utformning av stallområde/ladugård, exempelvis gödselanläggningens läge.

Brandrisk

Inom vissa delar av kommunen, framför allt på öarna utan broförbindelse och i de äldre centrala delarna av samhällena utgör den täta trähusbebyggelsen brandfarlig bebyggelse. Den äldre bebyggelsen ställer dessutom särskilda krav för trygg utrymning vid brand. Vissa delar av kommunen överstiger normal insatstid (10 minuter) för räddningstjänsten. Inom serviceorterna och industriområden (förutom Vallhamn) finns brandpostsystem. Brandposterna har dock för låg kapacitet enligt gällande branschriktlinjer.

Inriktningar buller och vibrationer

- Tillämpa gällande riktvärden för buller och eftersträva bästa möjliga ljudmiljö vid planering och byggande av bostäder.
- Eftersträva bästa möjliga ljudnivå vid förskolor, skolor, lekplatser, parker, rekreationsområden samt kajer och torg.
- Ange beräknade bullervärden i planbeskrivningen till detaljplan om det handlar om bostadsbyggnader och man kan befara att riktvärdena kan komma att överskridas. Detsamma gäller vid bygglov för bostäder utanför detaljplanelagt område.
- Hänvisa nya verksamheter som är ljudstörande till områden som redan är bullerpåverkade.
- Undvika nya bostäder eller annan känslig markanvändning som kan medföra restriktioner för pågående industri eller annan störande verksamhet.
- Bevara tysta områden, så att de inte utsätts för tillkommande ljud.
- Tillämpa gällande riktvärden för vibrationer vid planering och byggande, framför allt vid bostäder, förskolor och skolor.

Inriktning skyddsavstånd djurhållning

- Bedöma eventuellt skyddsavstånd i varje enskilt fall

Strålning

Starka elektromagnetiska fält är hälsofarliga. Statens strålskyddsinstitut (SSI) har därför utarbetat referensvärden för den högsta strålningsnivå som allmänheten bör exponeras för. Referensvärdena baseras på riktlinjer från EU. Större kraftledningar, ställverk, transformatorstationer och mobiltelefonmaster är exempel på källor till elektromagnetisk strålning. SSI bedömer att risken med att exponeras för skadlig strålning från mobiltelefonmaster är mycket liten. Kring elledningar är det elektromagnetiska fältet beroende av strömstyrkan.

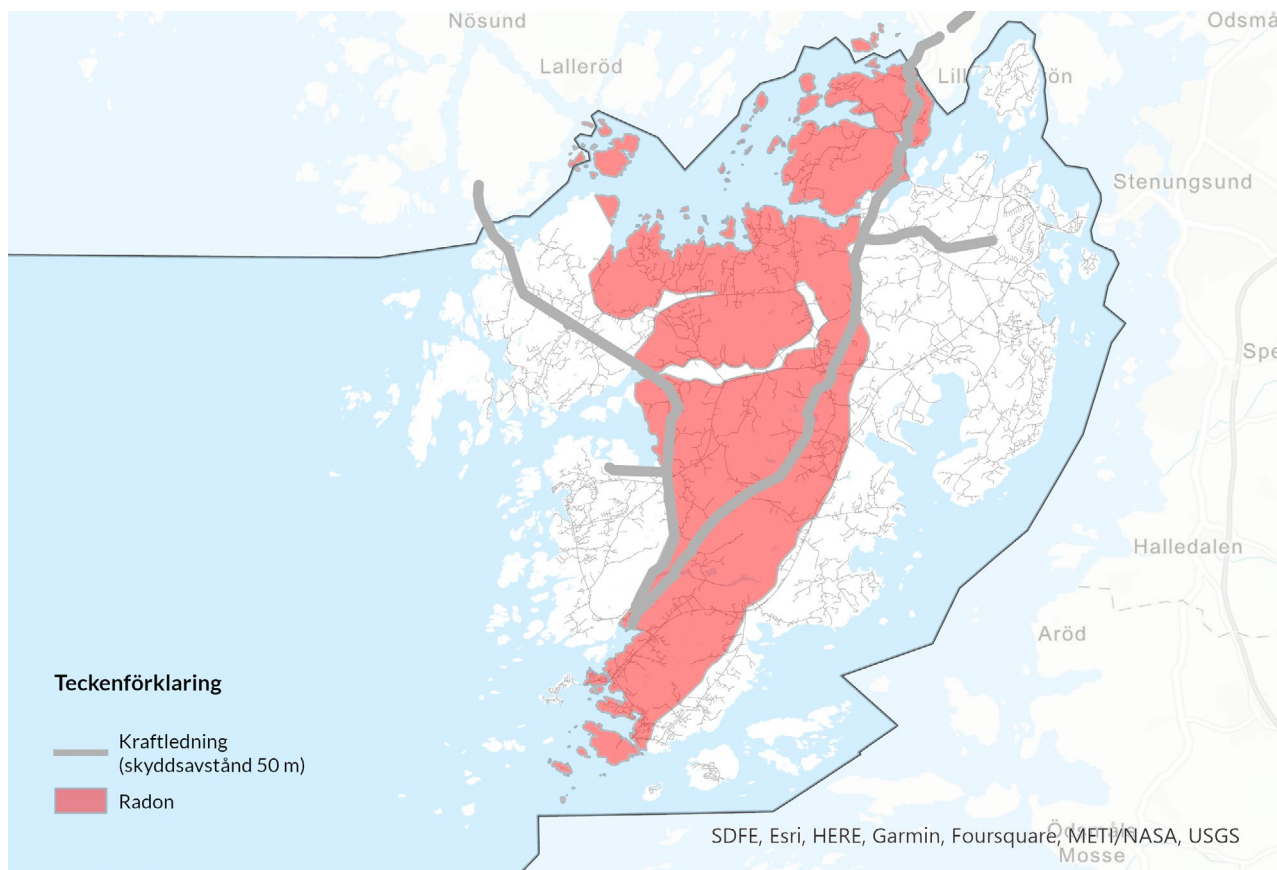
Radon i bostäder är den främsta källan till att människor exponeras av joniserande strålning i Sverige. Radon är en osynlig och luktfri gas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. Radon kan orsaka lungcancer. Vissa bergarter som skiffer och granit innehåller mer radium än andra. Hur mycket radon som finns i en byggnad beror framför allt på marken under och runt huset, byggnadsmaterialet samt vattnet som används i byggnaden. Gränsvärdet för radon i inomhusluft är 200 BQ/m³ (Boverkets byggregler, BBR).

Det finns ett högriskområde för radon i en bred nordsydlig zon i mitten av ön. Berggrunden här är

Inriktningar strålning

- Tillämpa försiktighetsprincipen för att minska exponeringen av elektromagnetiska fält. Utgå från SSI:s referensvärden.
- Håll ett avstånd på minst 50 meter mellan större luftburen kraftledning och bebyggelse.
- Bedöma radonhalter för nya byggnader där personer vistas stadigvarande i detaljplan och bygglov.
- Utforma byggnader inom högriskområden för radon med radonsäker grundläggning.

granit med hög strålning. Kållekärr och delar av Rönnäng och Bleket ligger inom högriskområdet för radon. I den östra delen av kommunen finns flera områden som utgör lågriskområde för radon, framför allt jordbruksmark. Vatten med hög radonhalt kan förekomma i bergborrade brunnar.

Radon och buffert kraftledningar

Kommunikationer och infrastruktur

Tjörns transportsystem har många utmaningar. Det är sårbart, har bristande säkerhet och tillgänglighet samt är bil- och fossilberoende. Kommunen har svagt inflytande över vägnätet, och infrastrukturåtgärder förutsätter finansiellt stöd från stat och region. Trafikflödena har stora säsongs- och dygnsvariationer vilket tillsammans med begränsade vägbredder och en hög andel långsamtgående fordon (som ger en stor hastighetsspridning) skapar kapacitetsproblem på framför allt väg 160, 169 och Tjörnbroarna. Lastbilstransporter till och från Tjörn begränsas av att bron behöver stängas av vid dispenstransporter. Källöndstunneln begränsade höjd i ytterkant medför en olycksrisk för mötande fordon, då höga fordon tvingas köra i mitten av tunneln. Det saknas omledningsvägar för uttryckningsfordon.

Tillgängligheten för gång, cykel och kollektivtrafik är generellt sämre än för bil. Det saknas säkra gång- och cykelpassager och sammanhängande cykelstråk på flera platser. Stor del av personresorna sker med bil, vilket ställer höga krav på omställning till ett hållbart resande. Regionens trafikförsörjningsprogram (Västra Götalandsregionen, 2016) rymmer mål om att öka andelen hållbara resor och att kollektivtrafikens miljöpåverkan ska minska. Minst 40 procent av resorna i Göteborgsregionen ska göras med kollektivtrafik 2025.

Tjörns vägnät har till övervägande del antingen enskilt eller statligt huvudmannaskap vilket innebär att kommunen inte har rådighet att reglera eller utveckla transportsystemet. Större infrastrukturåtgärder förutsätter prioritering och finansiellt stöd från stat och region. Samverkan med vägföreningar och Trafikverket är därför av stor vikt.

Övergripande målsättningar för transportsystemet

Tjörn har fyra övergripande målsättningar för att skapa ett hållbart transportsystem:

- Effektiv användning och pålitligt transportsystem
- Mänskligt och attraktivt
- Miljö- och klimatsmart
- Effektiv målstyrning

Effektiv användning och pålitligt transportsystem innebär att restidssäkerheten för uttryckningsfordon och framkomligheten för kollektivtrafiken ska öka. Det är viktigt för att säkerställa samhällsservice samt

stärka Tjörns roll i den regionala arbetsmarknaden. Kollektivtrafikens framkomlighet är även en delösning på en effektivare användning av transportsystemet under perioder med stort resande, så att även framkomligheten för nödvändig biltrafik förbättras.

Ett mänskligt och attraktivt transportsystem innebär att det ska finnas en grundläggande hållbar tillgänglighet till samhällsviktiga målpunkter samt stora turistmål i kommunen. Viktiga målpunkter behöver lokaliseras så att det går enkelt att gå och cykla. Vägnätet, inklusive gång- och cykelvägnätet, ska vara tryggt och säkert.

Ett miljö- och klimatsmart transportsystem innebär att det ska utvecklas i miljömässigt hållbar riktning. Antalet arbets- och studiependlingsresor till fots, med cykel och kollektivtrafik ska öka. Det är viktigt att fler går, cyklar eller åker kollektivt för att nyttja befintlig väginfrastruktur bättre. Det är också angeläget att skapa förutsättningar för laddinfrastruktur och möjlighet till tankning av alternativa drivmedel.

Effektiv målstyrning innebär att arbetet mot ett hållbart transportsystem på Tjörn ska kunna ske proaktivt och systematiskt. För att kunna styra mot uppsatta mål behövs tydligt mandat och avsatta resurser, såväl strategiskt som operativt. Utrymme för kontinuerligt och proaktivt arbete ökar kommunens möjligheter att genom samverkan påverka hur transportsystemet ska utformas och användas, och borgar för att prioritera investeringar som bidrar till målluppfyllelse.

Resande på Tjörn idag

Tjörn är en pendlingskommun med avsevärt högre utpendling än inpendling. 2018 var inpendlingen ca 1 700 personer och utpendlingen 4 300 personer (SCB, 2018). Samtidigt både bor och arbetar nästan 3 600 personer i kommunen. Pendlingsmönstren kan komma att förändras i grunden om de trender avseende att helt eller delvis arbeta hemifrån, som har uppstått under covid-19-pandemin, kvarstår.

En resvaneundersökning för Göteborgsregionen från 2018 visar att över 40 procent av Tjörnbornas resor slutade i en annan kommun. Det är en av de högsta siffrorna i Göteborgsregionen. Även andelen bilresor är bland de högsta i regionen. Nästan 80 procent av resorna skedde med bil. Bara Orust hade högre andel bilresor. Även bilinnehavet är bland de högsta i länet. Andelen gång- och cykelresor var drygt 10 procent och andelen kollektivtrafikresor strax under 10 procent.

Huvudvägnät

Länsvägarna 160, 169, 718, 721 och 723 utgör huvudvägnätet på Tjörn. De är viktiga lokala och regionala vägar för alla trafikslag och har statligt huvudmannaskap. Väg 160 och 169 utgör riksin-tresse för kommunikation (till Vallhamns korsning). Väg 160 är rekommenderad primär transportväg för farligt gods och väg 169 är rekommenderad sekundär transportväg för farligt gods.

Väg 160, Tjörnbroleden, är som enda direkta fastlandsförbindelse av mycket stor betydelse för kommunen. Förbindelsen behöver utvecklas för att minska sårbarheten i trafiksystemet och säkra framkomligheten för alla trafikslag. Vägarna 160 och 169 har särskild betydelse för godstransporter till och från kommunens hamnar och större verksamhetsområden och ska värnas avseende denna funktion.

Väg 169 från Vallhamns korsning norrut mot Tjörnbron behöver utvecklas för högre standard och kapacitet. Det är många enskilda utfarter längs sträckan och enbart ett körfält i varje riktning. Det finns få platser där det är möjligt att på ett säkert sätt köra om långsamtgående fordon. Trafikverket bör ta fram en vägplan för hur väg 169 från Vallhamns korsning till Myggenäs Korsväg kan byggas om för högre framkomlighet och trafiksäkerhet. Vägsträckor i andra kommuner, med liknade trafikmängder, är ofta utformade som motortrafikleder med mittremsa och planskilda trafikplatser. (Trafikanalys Höviksnäs, Norconsult 2022-02-10).

Delar av huvudvägnätet saknar separat gång- och cykelbana. Kommunen prioriterar insatser för att höja trafiksäkerheten för fotgängare och cyklister vid särskilt utsatta platser. Tjörn stödjer visionen om ett regionalt sammanhängande cykelvägnät. Läs mer i GR cykelplan 2030.

Övrigt vägnät

Länsväg 727 och 731 till Kyrkesund utgör övrigt övergripande vägnät på Tjörn och fyller en viktig funktion för boende och besöksnäringen. Övriga vägar inom tätorter och på landsbygden bildar det lokala vägnätet. Samtliga länsvägar har statligt huvudmannaskap, medan det lokala vägnätet med få undantag har enskilt huvudmannaskap. Väg 729 är ett vägminne med höga kulturhistoriska värden.

Väg 727 upp till Valsäng (mellan väg 723 och 731) bör förbättras så att den blir säkrare och mer framkomlig för alla trafikanter. På sikt bör den ingå i huvudvägnä-

Inriktningar huvudvägnät

- Utredda utformningen av väg 169 på sträckan mellan Wallhamn och Myggenäs för ökad säkerhet och framkomlighet. Lämpliga åtgärder kan vara att begränsa antalet korsningar och bygga parallellväg på vissa sträckor samt bygga om flera av kvarvarande korsningar.
- Bygga om korsningen (cirkulationsplatsen) vid väg 169-Höviksnäsvägen. Exempelvis till en tvåfältig cirkulationsplats, större signal-reglerad korsning eller någon typ av trafikplats. Behovet av ombyggnad beror till viss del på föreslagen utveckling av Höviksnäs, men framför allt på att trafikmängderna på väg 169 ökar med anledning av föreslagen utveckling på andra platser på Tjörn (utom i Myggenäs.)
- Skapa sammanhängande gång- och cykel-nät, bland annat längs väg 160, Myggenäs-Skåpesund samt väg 721, Utäng vid norra infarten till Skärhamn.
- Säkerställa omledningsvägar för utryckningsfordon och uppmuntra till alternativa vägar för långsamtgående fordon.
- Höja trafiksäkerheten för fotgängare och cyklister vid särskilt utsatta platser.

Inriktningar övrigt vägnät

- På sikt förbättra väg 727 till Valsäng så att den blir säkrare och mer framkomlig för alla trafikanter.
- Skapa nya länkar i Skärhamn, Myggenäs och Höviksnäs, som skapar sammanhängande och gena stråk och avlastar särskilt belastade platser.
- Höja trafiksäkerheten för fotgängare och cyklister vid särskilt utsatta platser.

tet. Särskilt ska cyklisters förutsättningar förbättras. I samband med utbyggnad av VA-ledningar till Tådås och Valsäng bör möjligheter att samlokalisera gång- och cykelväg och VA-ledningar utredas.

I många fall har både länsvägarna och det lokala vägnätet äldre sträckningar med begränsad sikt. Vägarna saknar separat gång- och cykelbana vilket ger bristande trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter. Kommunen prioriterar insatser för att höja trafiksäkerheten för fotgängare och cyklister vid särskilt utsatta platser.

I Skärhamn, Myggenäs och Höviksnäs bör det lokala vägnätet kompletteras med nya länkar för att skapa sammanhängande och gena stråk och avlasta särskilt belastade platser.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken fyller en viktig funktion för att boende ska få tillgång till en större arbetsmarknadsregion, för att underlätta för det lokala näringslivet att rekrytera rätt personal och för en hållbar besöksnäring. Kollektivtrafiken är också viktigt för att nå de transportpolitiska målen och för att avlasta belastade transportstråk.

Kommunens kollektivtrafik utgörs främst av busstrafik för lokala och regionala resor. För regionala resor är tåg från Stenungsund också av betydelse. För resor till några av de mindre öarna i kommunen finns färjetrafik. Då många resenärer behöver påbörja sin resa med bil eller cykel innan de kan byta till kollektivt färdmedel är kommunens pendelparkeringar en viktig del av kollektivtrafiksystemet. Det finns motstridiga intressen gällande kort restid från tätorterna på västra Tjörn och att tillgängliggöra landsbygden. Många hållplatser längs vägen gör att resan

Inriktningar kollektivtrafik

- Underlätta byten mellan olika färdmedel utifrån ett hela-resan-perspektiv. Det är särskilt angeläget mellan buss och färja för att underlätta kollektivtrafik till de mindre öarna, samt mellan bil och buss i högt trafik längs väg 160 och 169.
- Verka för god tillgång till pendelparkering för bil och cykel på strategiska platser.
- Verka för att prioritera framkomlighet för kollektivtrafiken mellan Tjörn och Göteborg.
- Verka för fortsatta direktbussar mellan Tjörn och Göteborg.
- Verka för hög turtäthet med Västtågen på Bohusbanan.

tar längre tid för den som åker hela vägen. Västra Götalandsregionen är kollektivtrafikmyndighet och Västtrafik ansvarar för trafikeringen. Kommunen råder därmed inte över kollektivtrafiken på Tjörn, men håller en kontinuerlig dialog med Västtrafik.

Det är viktigt att det finns attraktiv kollektivtrafik mellan Tjörn och Göteborg. Det behövs både direktbussar och snabba bytesmöjligheter till tåg på södra Bohusbanan. Bohusbanan behöver utvecklas för ökad kapacitet med fler avgångar.

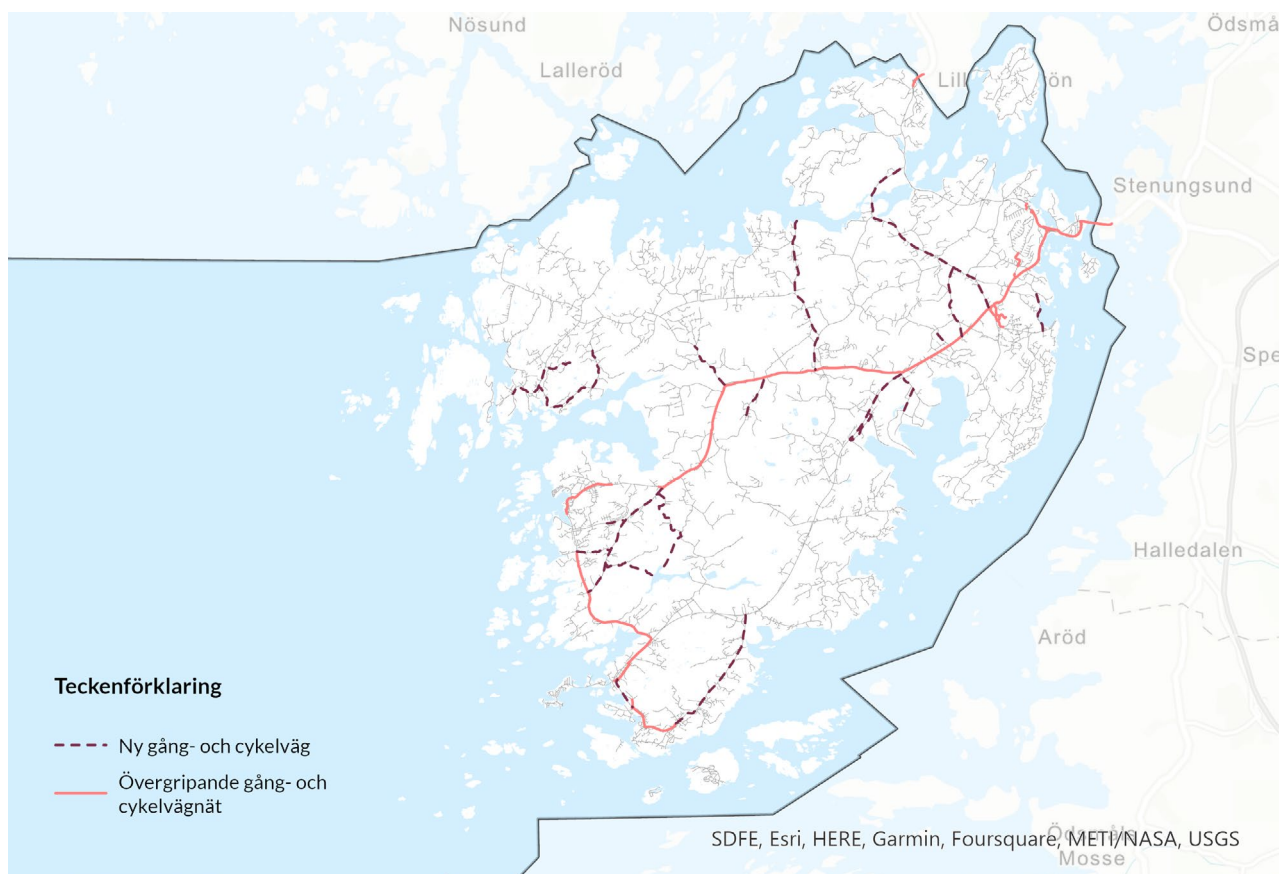
Gång- och cykelvägar

Trygga, tillgängliga och säkra gång- och cykelvägar är viktiga för människor i alla åldrar. Separat gång- och cykelväg finns idag längs större delar av väg 169/723 mellan Myggenäs korsväg och Skärhamn, längs väg 721 mellan Skärhamn och Aröd, samt längs delar av väg 169 mellan Aröd och Rönnäng. Mindre sträckor av separat gång- och cykelväg finns även inom de större tätorterna. Mellan Röra i norr, Klövedal i väster och Aröd i söder finns också en så kallad gång- och cykelled, som är en huvudsakligen sammanhängande och trafikseparerad väg av varierande standard, för gång- och cykeltrafik. Tillgängligheten för gång, cykel och kollektivtrafik är dock generellt sämre än för bil. Det är viktigt att gång- och cykelvägar är sammanhängande och binds samman med kollektivtrafik. Det saknas säkra och trygga gång- och cykelpassager och sammanhängande cykelstråk längs flera vägar. Befintliga planskilda gång- och cykelpassager är ofta smala och mörka vilket ger en otrygg miljö.

Flera av kommunens större besöksmål, bland annat Pilane och Sundsby Säteri, ligger vid smala länsvägar med äldre sträckningar och begränsad sikt. Vägarna

Inriktningar gång- och cykelvägar

- Skapa sammanhängande gång- och cykelvägnät för att främja hållbara resor, främja friluftsliv och turism, öka barns förutsättningar att röra sig på egen hand och ge trafiksäkra angöringar till busshållplatser och andra viktiga målpunkter.
- Prioritera utbyggnad av gång- och cykelvägar enligt kartan "Förslag nya GC-vägar".
- Utforma planskilda gång- och cykelpassager så att de blir trygga och trevliga att vistas i.
- Skapa åtgärder för att öka säkerheten för oskyddade trafikanter där det inte kan anläggas separerad gång- och cykelväg, exempelvis i korsningar eller vid hållplatser.

Övergripande cykelnät på Tjörn och förslag nya gång- och cykelvägar

saknar separat gång- och cykelbana vilket ger bristande trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter. Bristande utrymme för parkering och bussangöring vid besöksmålen, medför att gångtrafikanter under högsäsong rör sig oskyddat längs landsvägarna. Även inom kommunens äldre samhällen är gator för biltrafik på många ställen trånga och branta, vilket innebär begränsad framkomlighet och bristande trafiksäkerhet, särskilt under sommaren vid högt besöksstryck.

Färjetrafik

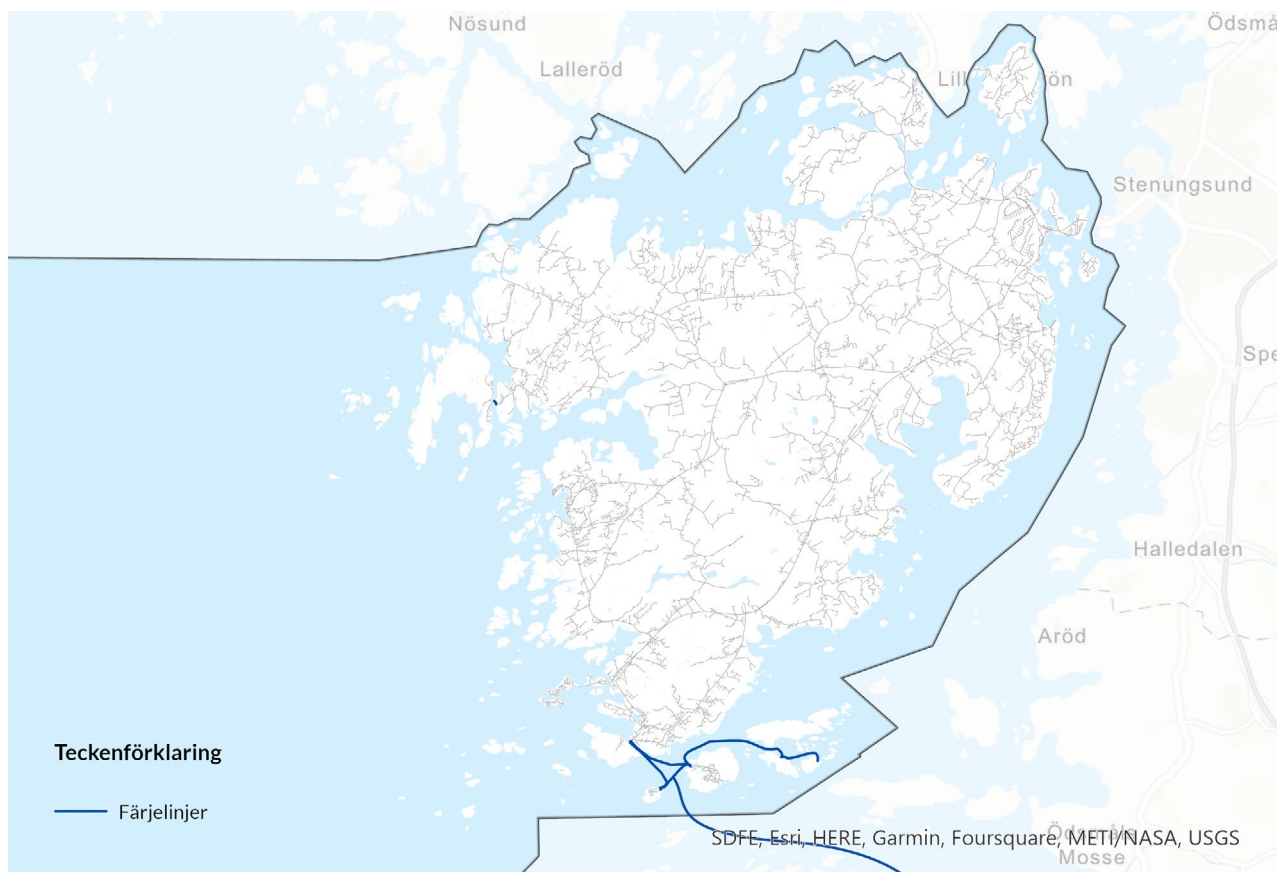
De mindre öarna är beroende av färjetrafik då de saknar vägförbindelse till fastlandet. Färjetrafik går från Rönnäng till Tjörnekalv, Åstol och Dyrön, samt från Kyrkesund till Härön. Sommartid går den även från Dyrön till Kungälv. Under lågsäsong är trafiken relativt begränsad, medan den är mer omfattande sommartid. Färjetrafiken är betydelsefull för både permanentboende, fritidsboende och turism, då besök till de mindre öarna, och även färjeturen i sig, utgör intressanta attraktioner.

Kommunen vill se en ny färja mellan Rönnäng och Tjuvkil för att avlasta Tjörnbron då den är som

Inriktningar färjetrafik

- Verka för att en färjelinje mellan Rönnäng och Tjuvkil.
- Utveckla färjetrafiken till såväl Åstol, Dyrön och Härön för att underlätta året runt-boende och så att turistsäsongen kan förlängas till en större del av året.

hårdast trafikerad. En sådan färja skulle fylla en funktion för såväl boende som besökare och utgöra en alternativ färdväg för arbetsresor till Kungälv och Göteborg. Kollektivtrafik till Kungälv och Göteborg bör ansluta till färjeläget på fastlandssidan. Färjan bör angöra Åstol och Dyrön för att öka tillgängligheten till dessa öar.

Mark- och vattenanvändning färjelinjer

Parkering

Under sommaren råder stor brist på parkeringsplatser i tätorter och mindre samhällen, framför allt vid färjelägena i Rönnäng och Kyrkesund. Stora parkeringsytor riskerar dock att bli dominanta i Orts- och landskapsbilden. Det är därför viktigt att möjliggöra för bekväma byten mellan busstrafik och färja, så att fler resenärer till de mindre öarna väljer kollektiva färdmedel framför bil.

Det finns även behov av pendelparkering i strategiska lägen. Pendelparkering för bil och cykel finns idag i Myggenäs, Höviksnäs och Kållekärr.

Elektronisk kommunikation

Infrastruktur för bredband möjliggör en digitalisering av samhället och underlättar för såväl boende som näringsliv i kommunen. Inom kommunen finns öppna stadsnät som samarbetar med fiberföreningar. Nästan 70 % av hushållen i kommunen har idag tillgång till bredband som uppfyller den nationella bredbandsstrategins mål om 100 Mbit/s.

Inriktningar parkering

- Lokalisera pendelparkeringar i anslutning till huvudvägnätet. Utforma anläggningarna utifrån platsens förutsättningar såsom, kulturmiljövärden, Orts- och landskapsbild.
- Säkerställa trygga och säkra gångvägar till såväl nya som befintliga parkeringsplatser.
- Utveckla förutsättningarna för besökare, boende och verksamma att parkera sin cykel i tätorterna, vid hållplatser samt vid större målpunkter utanför tätorterna.
- Förbättra parkeringsmöjligheterna på de kommunala badplatserna så att parkerade bilar inte blockerar vägen för räddningsfordon.

Inriktningar elektronisk kommunikation

- Utveckla bredband på marknadsmässiga grunder i hela kommunen. Bredbandsinfrastrukturen ska motsvara användarens behov av digital kommunikation och stödja en digital omställning.

Energiförsörjning

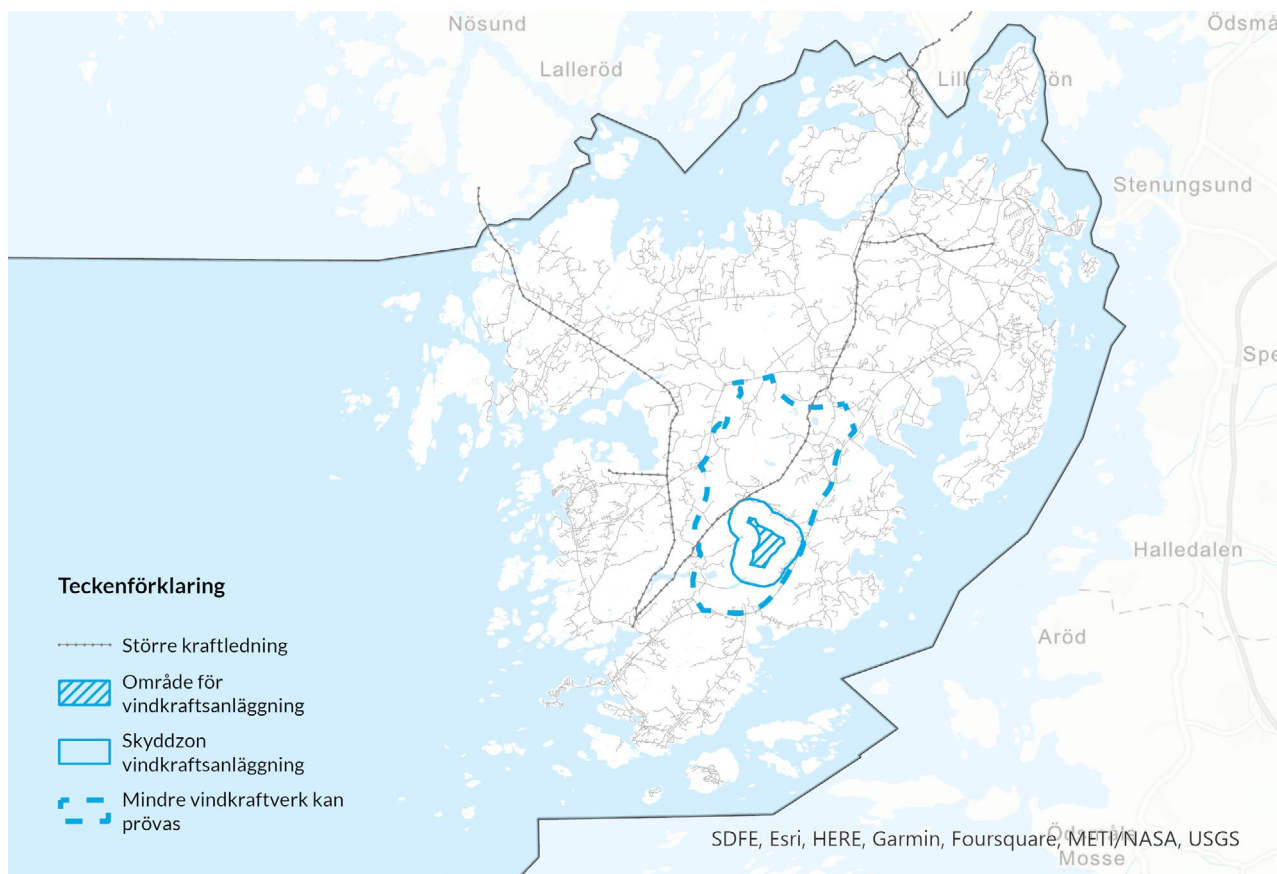
Hållbar energiförsörjning förutsätter resurssnål energiproduktion med förnybara källor, säkra och tillräckliga kraftledningar och effektiv energianvändning bland hushåll och näringsliv. Transporter och hushåll står för merparten av energianvändningen på Tjörn. Behovet av energi, i första hand el, bedöms öka samtidigt som det finns potential till mer resurssnål och energieffektiv användning inom både hushåll och näringsliv. Utvecklingen mot fler eldrivna fordon innebär en stor utmaning för elförsörjningen.

Kommunen håller på att ta fram en energi- och klimatplan för 2021-2024. Tjörn har som mål att få en effektiv och hållbar energiförvaltning samtidigt som utsläpp av växthusgaser reduceras. Trenden inom energianvändning visar att användningen per invånare sjunker, samtidigt som andelen förnybar energi ökar både nationellt och på Tjörn. Transporter och hushåll står för merparten av energianvändningen och utsläpp av växthusgaser på Tjörn.

Tjörns kommun samarbetar med Stenungsund och Orust för att säkerställa en stabil elförsörjning och tillräcklig kapacitet i kraftledningsstråken.

Inriktningar energiförsörjning

- Efterfråga bästa möjliga teknik och utgå från principen "nollnetto-energihus" vid nyproduktion av kommunala byggnader.
- Energieffektivisera byggnader och belysning inom kommunens fastighetsbestånd.
- Verka för småskalig produktion av förnybar energi såsom solceller, solfångare eller bergvärme. Hänsyn ska tas till bebyggelsens kulturhistoriska värden.
- Skapa en välfungerande laddinfrastruktur för elladdning av fordon med både publika och icke-publika laddstationer.
- Verka för stabil elförsörjning och tillräcklig kapacitet i kraftledningsstråken.

Mark- och vattenanvändning för energi och tekniska anläggningar.

Vindbruk

Generellt är det få områden på land som kan bebyggas av vindkraftverk på grund av säkerhetsavstånd till bebyggelse, vägar eller områden med höga natur- och kulturmiljövärden. Grupper av större vindkraftverk, alltså två eller fler vindkraftverk med total höjd över 50 meter, kan prövas vid Tyfta. Vindkraftens totala höjd bör dock inte överstiga 105 meter. Mindre vindkraftverk (under 50 meter totalhöjd) kan även prövas i ett större område runt Tyfta. I övrigt bedöms vindkraftverk olämpligt.

Områden för marin energi såsom vågkraft och havsbaserat vindbruk beskrivs i fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Riktlinjer vid prövning av vindkraftverk:

Lokalisering

- Landskapets helhet ska ägnas särskild uppmärksamhet vid lokalisering av verk. Dominerande placering på kanten ovanför en bergvägg som avslutar ett öppet landskap bör undvikas.
- Riktvärde för minimiavstånd mellan enstaka bostad och vindkraftverk är 500 meter (respektavstånd) och mellan sammanhållen bebyggelse (tätorter, småorter och tät fritidsbebyggelse) och verk 1000 meter.
- Inventeringar ska utföras av platsens natur och kulturvärden och eventuell påverkan på dessa ska bedömas. Resultatet ska redovisas i projektets miljökonsekvensbeskrivning eller miljöanmälan.
- Geotekniska förutsättningar ska utredas i området för tillfartsvägar och vid behov för transporter till området. De geotekniska och bergtekniska säkerhetsriskerna som berör ras och skred ska klarläggas i ett tidigt skede.
- Markavvattnings i skogsmark ska undvikas. För dispens från förbud om markavvattnings krävs särskilda skäl. Länsstyrelsen är prövningsmyndighet.

Utförande

- Fackverkskonstruktioner ska undvikas av naturvårdsskäl och för att motverka uppkomst av oönskade ljud.
- Vindkraftverk bör färgsättas i ljusa grå eller vita kulörer. Reklam eller annan text bör inte tillåtas på torn. Mindre logotyp eller tillverkarens namn kan godtas på maskinhuset.
- Befintliga vägar ska utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. Ny vägdragning ska ske med största varsamhet och i möjligaste mån anpassas till det omgivande landskapet.
- Markkablar placeras om möjligt i eller vid tillfartsväg. Luftledningarna bör undvikas.

Hälsa och säkerhet

- På bostadstomt i närheten av vindkraftverk får den ekvivalenta bullernivån alstrad av vindkraftverk inte överstiga 40 dB(A).
- I områden för friluftsliv där en låg bullernivå utgör en viktig kvalitet och naturliga ljud dominerar, bör ljudet från vindkraftverk inte överstiga 35 dB(A). Det gäller till exempel utmed vandringsleder.
- Hänsyn bör tas till ljud med varierande ljudnivå (så kallat pulserande ljud) även om dessa variationer ligger på en lägre nivå än högsta ljudnivån.
- Antalet skuggtimmar per år vid bostad eller annan störningskänslig bebyggelse får uppgå till högst 8 timmar faktisk skuggtid per år.
- Skyddsavstånd till vägar och kraftledningar bör vara minst 1,5 gånger verkens totalhöjd, dock minst 50 meter.

Genomförande

- Exploatören ska tidigt i tillståndsprocessen samråda med totalförsvaret, luftfarten (Göteborg-Säves, Göteborg-Landvetters och Trollhättan-Vänersborgs flygplatser samt Försvarsmakten), trafik- och transportmyndigheter (väg och sjöfart),

Post- och telestyrelsen samt berörda nätägare om projektets genomförbarhet.

- Exploatören ska i ett tidigt skede samråda med länsstyrelsens naturvårdsenhet avseende eventuell förekomst av skyddade arter enligt gällande artskyddsförordning.
- Exploatören ska i ett tidigt skede samråda med länsstyrelsens kulturmiljöenhet för att klarlägga behovet av arkeologisk utredning.
- Exploatören ska i ett tidigt skede kontakta kommunen för besked om vilka bedömningar av risker och riskavstånd som krävs.
- Samråd med de boende inom 1 kilometer från anläggningsområdet ska ske i tillståndsprövning enligt MB och vid bygglovsprövning enligt PBL.
- Ansökan om uppförande av en vindkraftsanläggning bör oavsett storleken på anläggningen åtföljas av konsekvensbeskrivning och landskapsanalys.

Avveckling

- Riktlinjer och villkor för avveckling av vindkraftsanläggning ska ställas i bygglov och anmälan eller tillstånd enligt miljöbalken

Solenergi

Det finns stor potential för sol och solvärme i Sverige och på Tjörn. Det kan tas tillvara genom att verka för solpaneler på större tak i fördelaktiga väderstreck och lutning, exempelvis på större industribyggnader. Det kan också tas tillvara genom att anlägga solcellsparker.

Större kraftledningar

På Tjörn finns ett regionnät med 40 kV-ledningar, samt ett lokalt nät med 10 kV-ledningar.

Vatten och avlopp

Väl fungerande vattenförsörjning och avloppshantering utgör grundläggande förutsättningar för en långsiktigt hållbar och robust samhällsutveckling. En växande befolkning, samtidigt som de stora säsongsvariationerna kvarstår, förutsätter robusta och effektiva lösningar.

Det kommunala VA-nätet på Tjörn behöver förbättras och förnyas för att säkerställa VA-försörjning för såväl befintlig som planerad bebyggelse och områden som idag saknar kommunalt VA. En stor del av befintligt VA-system är anlagt i mitten av 1900-talet och börjar uppnå sin livslängd. Det medför att det finns problem med utläckage från dricksvattnet och inläckage av ovidkommande vatten (havsvatten, dagvatten, dränvatten) i avloppsnätet. Det är av stor vikt att minska bräddningarna av avloppsvatten till recipient. Det är ett kommunalt ansvar att minska näringsämnestillförseln till havet, bland annat till Stigfjorden, för att uppnå miljö kvalitetsnormer för vatten, miljömålen och de globala hållbarhetsmålen.

Tjörn präglas av branta berg och klippor med flacka lerinskränningar emellan. Dessa stora topografiska

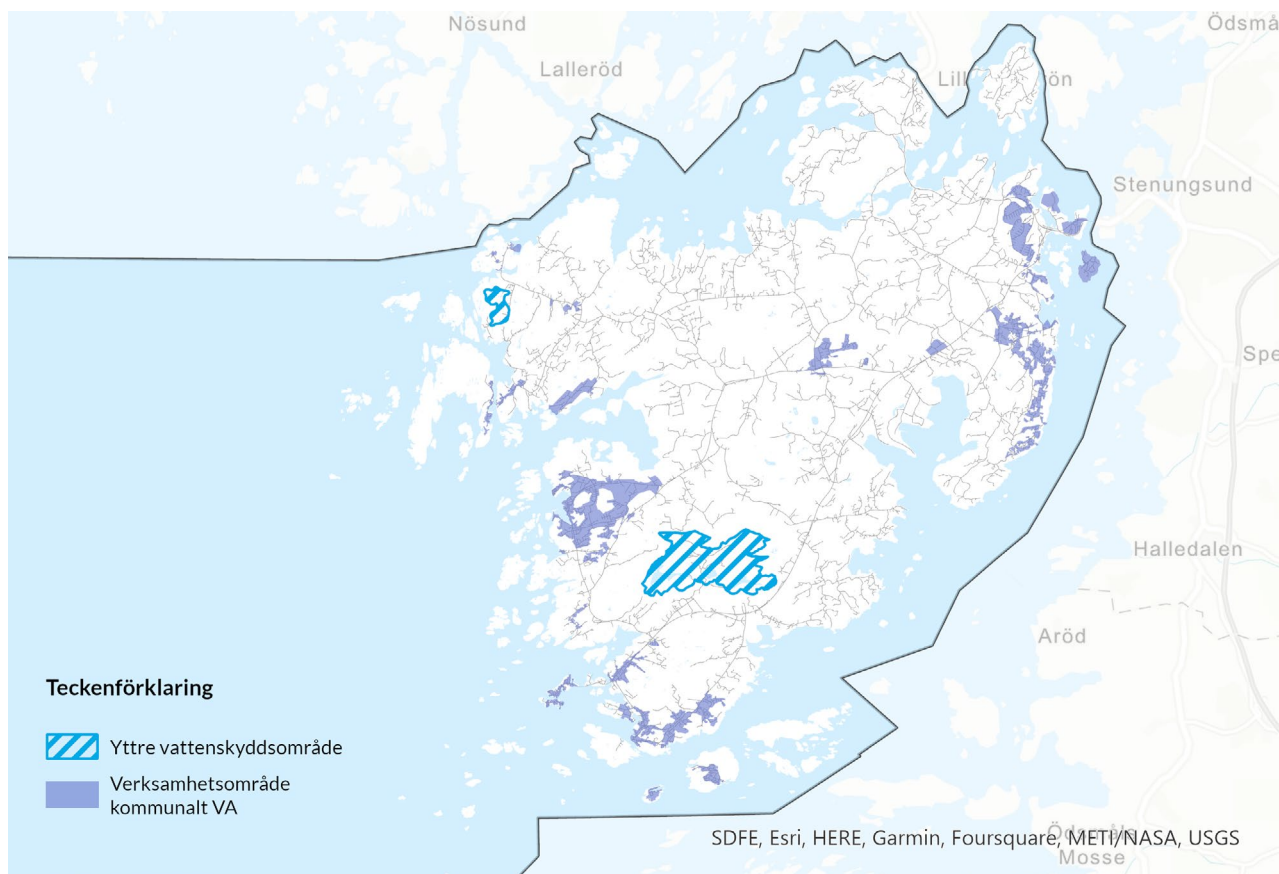
skillnader försvårar och fördyrar ledningsdragningar och ställer höga krav på tryck i ledningsnätet för att även högt belägen bebyggelse ska ha god vattenförsörjning. Dalgångar ger naturliga stråk för infrastruktur men kan även utgöra riskområden för översvämning.

Utifrån nuvarande årsförbrukning sker ett överuttag av råvatten från vattentäkterna kontra den bedömda råvattenbildningen under ett torrår. För att förbättra tillgången på vatten har avtal med leverans av dricksvatten skrivits med Stenungsund och Kungälv.

Dricksvatten

Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. Råvattentillgången på Tjörn är begränsad och vid torra år finns risk för otillräcklig vattentillgång, särskilt under sommarperioden. Kommunen har tagit fram en vattenförsörjningsplan för att säkerställa tillgången till dricksvatten inom Tjörns kommun både för dagens behov och vid framtida expansion, befolkningsökning och klimatförändringar. Läs mer i Vattenförsörjningsplan, Tjörns kommun, Afry 2022

Kommunen tar sitt dricksvatten från Bö tjärn. Det är ett komplext vattenförsörjningssystem som består

Vattenskyddsområde och kommunalt verksamhetsområde för VA,

av fyra sjöar/magasin; Bö tjärn, Tolleby tjärn, Olsby magasin samt Häle mosse. Vattentäkten är lokaliserad högt topografiskt vilket begränsar tillrinningen till vattentäkten. Tjörn har få ytvattenförekomster och det är därför av stor vikt att vidta åtgärder för att säkra vattentillgången i Bö tjärn, både nu och för en framtida befolkningsutveckling i kommunen.

Säker vattenförsörjning förutsätter mellankommunala och regionala samarbeten. Genom Göteborgsregionen (GR) förs diskussioner om hur regionen ska kunna samarbeta för att trygga det framtida dricksvattenbehovet. Utöver åtgärder inom Bö tjärn behöver Tjörns kommun fortsatt köpa dricksvatten från Stenungsund kommun. Kungälv kommun håller på att bygga ut ett norrgående ledningsstråk till kommungränsen mot Stenungsund. Tjörns kommun bör ansluta med en sjöledning mellan kommunerna samt erforderlig mottagningskapacitet i anslutningsområdet. Ett alternativ till reservvattenförsörjning är att ansluta till Orust kommun som i nuläget bygger ut sitt VA-nät i sydvästra delen av kommunen.

Läs mer i Skyddsföreskrifter Tolleby vattentäkt

Läs mer i Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen

Enskilt VA

Ett stort antal fastigheter på Tjörn har enskild eller samfällig VA-hantering. Många av dessa anläggningar är i dålig kondition och har bristfällig dricksvattenkvalitet. Kommunens verksamhetsområde för VA kan därför behöva utökas för att inkludera vissa områden som idag har enskilt vatten och avlopp. Flera bebyggelsegrupper riskerar att omfattas av §6 i Lag om allmänna vattetjänster, som anger att kommunen har en skyldighet att lösa VA-försörjningen om det föreligger risk för människors hälsa och miljön. Vissa områden har redan beslut om att ansluta till allmän VA-försörjning, medan andra behöver utredas avseende lämplig VA-försörjning eller hållas under bevakning vid förändringar eller ny information.

Vid egen dricksvattenförsörjning tas ofta grundvatten från bergborrade brunnar i mindre magasin. Mindre magasin är känsliga för förändringar där ett överuttag snabbt kan sänka grundvattennivån och medföra kvalitetsförändringar. Under somrarna är tillrinningen som lägst och uttaget som högst vilket lett till både kvalitet och kvantitetsproblem på ett flertal platser på ön. Under maj-augusti flerdubblas antalet personer med enskild vattenförsörjning.

Inriktningar dricksvatten

- Uppdatera vattenskyddsområdet för Tolleby vattentäkt efter dagens normer och krav.
- Vidta åtgärder för att utöka vattentillgången i Tolleby vattentäkt.
- Arbeta strategiskt med ledningsförnyelse och aktiv läckagesökning för att minska utläckage.
- Förbättra kapaciteten i dricksvattensystemet för att möjliggöra avtalad dricksvattenleverans från Stenungsund.
- Utreda lämplig brandvattenförsörjning i kommunen.
- Klargöra förutsättningar för brandvatten vid planering av ny bebyggelse.

Under sommarsäsongen är uttaget av dricksvatten högre än grundvattenbildningen i en stor del av kommunen, framför allt de mindre öarna, de norra kommundelarna och sydöstra Tjörn. Det är främst dessa områden som riskerar vattenbrist under högsäsongen och som riskerar att tömma magasinerna och få havsvatteninträngning vilket skulle förstöra grundvattenmagasinerna.

Avloppsvatten

Tjörns kommun har två kommunala avloppsreningsverk; I Höviksnäs och Rönnäng (Ängholm). Bägge reningsverken har nyligen byggts om och fått ökad kapacitet. På grund av planerad exploatering och anslutning av befintlig bebyggelse i Höviksnäs/Myggenäs kommer dock den utökade kapaciteten för Höviksnäs reningsverk att tas i anspråk redan omkring år 2029. Kommunen har tidigare planerat att då lägga ned Höviksnäs reningsverk och istället avleda spillvatten via överföringsledningar från östra Tjörn till Ängholm. Antingen på land från Kållekärr till Märkesten eller via sjöledningar från Vallhamn till Kuballe. Kostnaden för att bygga ut sådana överföringsledningar har bedömts uppgå till ca 500 Mkr. Det är sannolikt mer kostnadseffektivt att investera i Höviksnäs reningsverk genom om- och tillbyggnad

för att öka kapaciteten och förlänga livslängden på såväl byggnader som den tekniska utrustningen. Eventuellt i kombination med att styra om spillvatten från Källekärr till Ängholmen.

Dagvatten

Stora områden inom det kommunala VA-området saknar eller har en otillräckligt dimensionerad dagvattenavledning. Det finns också flera lågt belägna och instängda områden med dåliga avledningsmöjligheter och därmed stora översvämningrisker. Ett flertal lågt belägna områden är utsatta vid höga havsnivåer. Översvämningriskerna kommer sannolikt att öka i takt med ökande nederbördsmängder och stigande havsnivåer till följd av klimatpåverkan. Ansvar för att hantera dessa risker berör både kommunen, VA-huvudmannen samt externa parter så som vägföreningar och fastighetsägare.

I dagsläget finns det stora områden inom det kommunala verksamhetsområdet utan eller med otillräckligt dagvattensystem. Det finns därmed ett stort behov av investeringar av dagvattenanläggningar. Förutom det nämnda investeringsbehovet ger den förväntat ökande exploateringsytan en ytterligare högre dagvattenbelastning. VA-enheten arbetar med att försöka skapa lokala lösningar där dagvatten i första hand ska minskas, i andra hand infiltreras, i tredje hand fördröjas och i sista hand ledas bort.

Avfallshantering

Göteborgsregionen avfallsplan till 2030 anger att avfallshantering ska utgå från människans behov och vara anpassad till både den som lämnar och den som hämtar avfall. Avfallshanteringen ska också utgå från att ha den så kallade avfallshierarkin i EU:s ramdirektiv för avfall, som anger att man i första hand ska förebygga avfall, i andra hand återanvända, därefter återvinna material och i sista hand återvinna på annat sätt genom till exempel bortskaffning.

Arbetet med kretsloppsanpassad avfallshantering har kommit långt på Tjörn. Insamlat brännbart avfall och matavfall i kommunen skickas till Renova i Göteborg för att tillvarata energiinnehållet som el och fjärrvärme och för biogasproduktion. Rötresterna används därefter som gödning till åkermark runt om i landet.

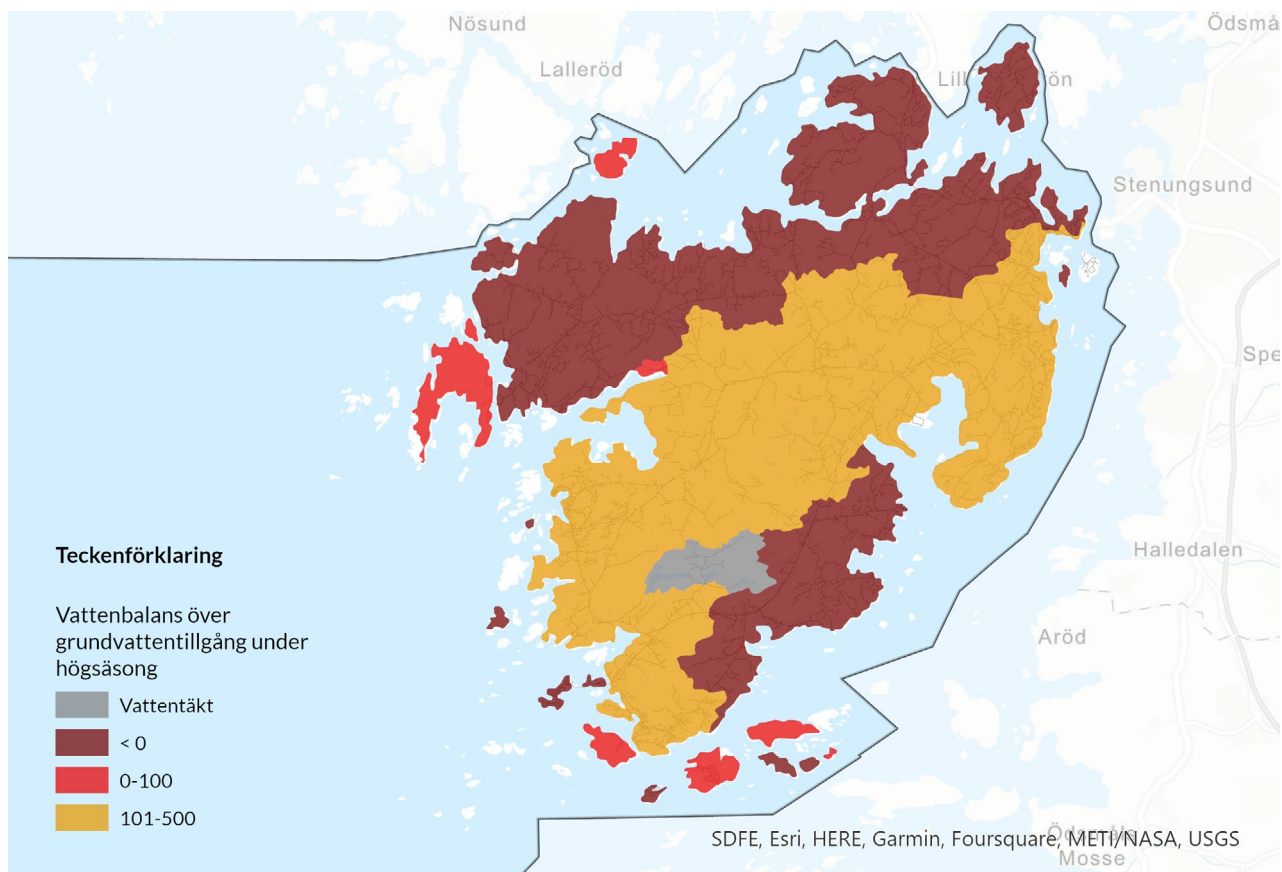
Läs mer i Föreskrifter om avfallshantering i Tjörns kommun.

Inriktningar spillvatten

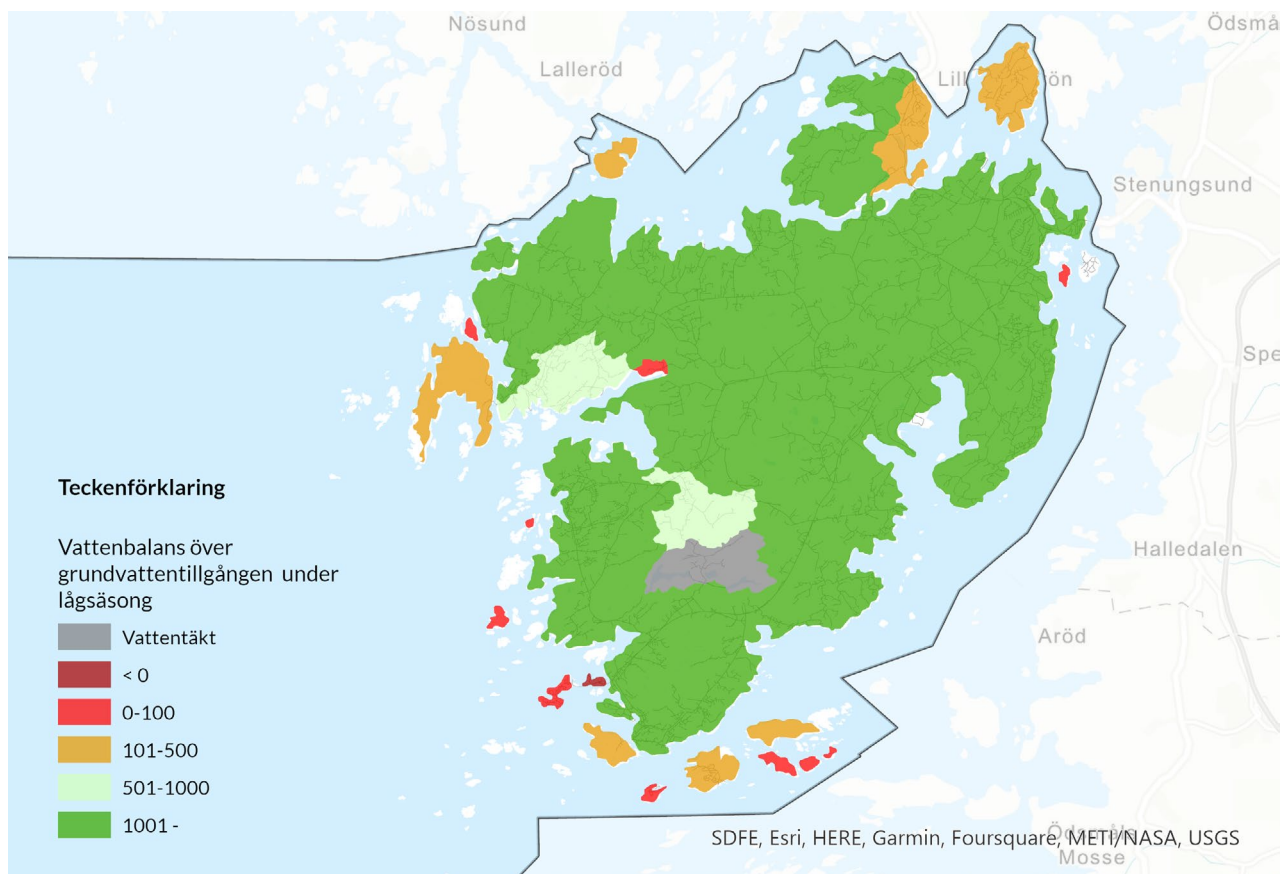
- Utveckla Höviksnäs avloppsreningsverk för högre kapacitet.
- Undvika ny bebyggelse eller andra åtgärder som innebär att kommunen kan bli skyldig att bygga ut kommunalt VA enligt 6 § i Lagen om allmänna vattentjänster (LAV).
- Arbeta strategiskt med ledningsförnyelse för att bättre kunna utnyttja kapaciteten i de befintliga ledningsnäten.

Inriktningar dagvatten

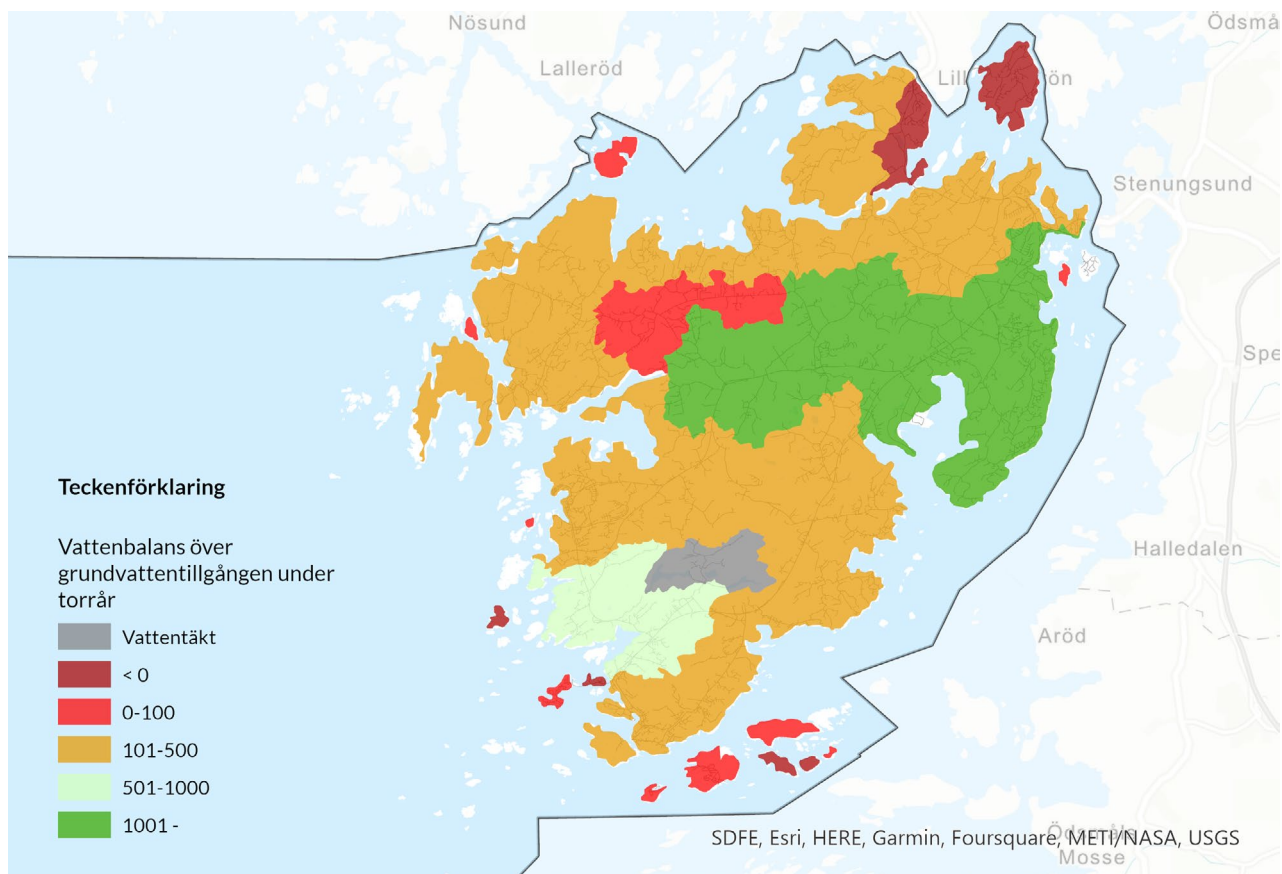
- Klargöra ansvarsfördelningen för dagvattenhantering inom kommunen samt med utomstående parter samt arbeta fram samarbetsformer.
- Säkerställa tillräckliga ytor för rening och fördröjning av dagvatten.
- Utforma dagvattenytor för så att de även kan användas för andra funktioner såsom lek och rekreation.
- Prioritera lokalt omhändertagande av dagvatten där markens förutsättningar så medger.
- Höjdsätta marken så att ytavrinnande vatten inte ger upphov till skada eller instängda områden.
- Bygga ut dagvattensystemet inom befintligt verksamhetsområde för dagvatten för att minska risken för översvämningar och avlasta spillvattennätet.

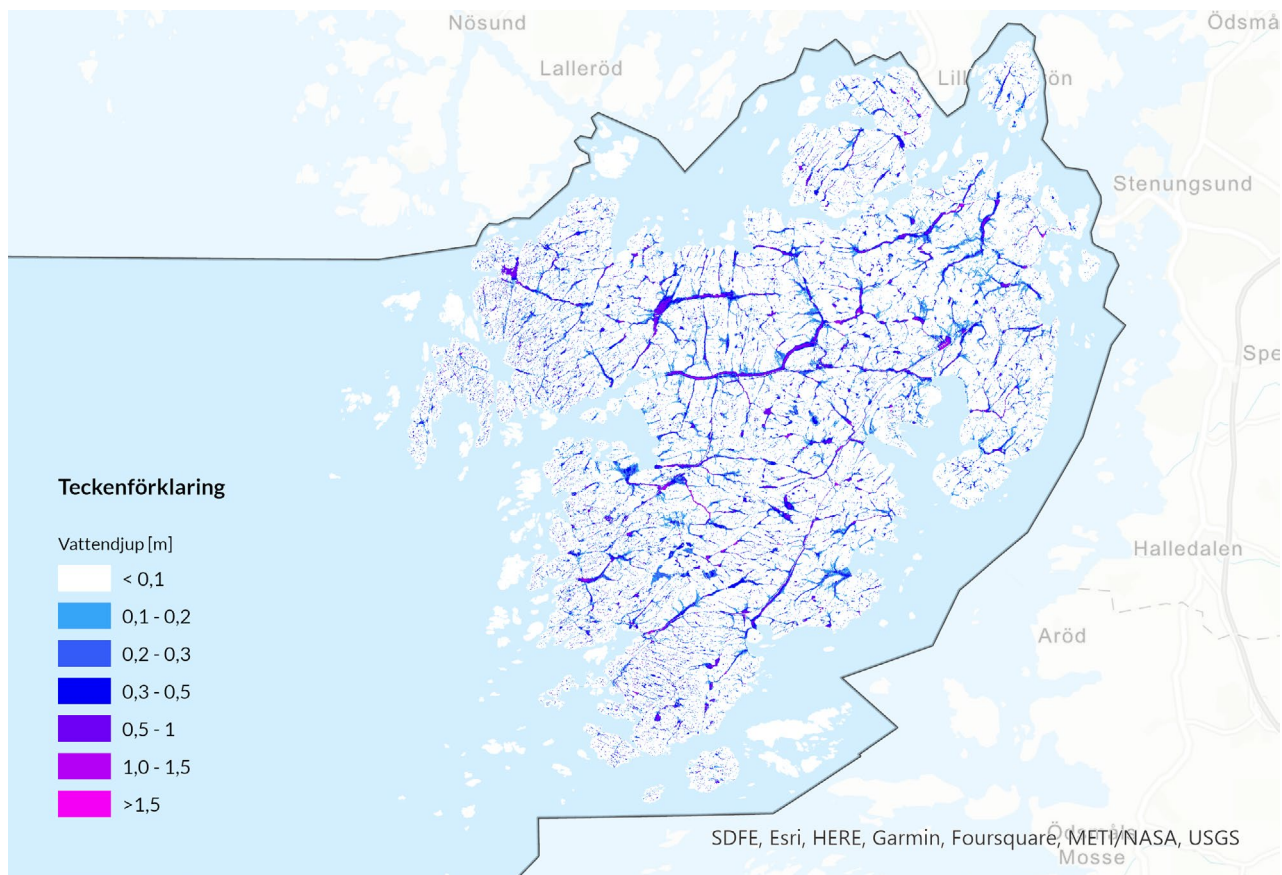
Vattenbalans över grundvattentillgången i Tjörns kommun under högsäsong, tidsram 1 år. (Vattenförsörjningsplan, AFRY, 2022)

Vattenbalans över grundvattentillgången i Tjörns kommun under lågsäsong, tidsram 1 år. (Vattenförsörjningsplan, AFRY, 2022)

Vattenbalans över grundvattentillgången i Tjörns kommun under torrår, tidsram 1 år. (Vattenförsörjningsplan, AFRY, 2022)

Översvämningsanalys, maximalt vattendjup vid ett klimatanpassat 100-årsregn. (Skyfallsutredning, WSP, 2022)

Riksintressen

Områden av riksintresse regleras i miljöbalkens 3:e och 4:e kapitel. Enligt plan- och bygglagen ska kommunen, i översiktsplanen, redovisa hur den avser att ta hänsyn till de redovisade riksintressenas värden. Riksintressen får inte påtagligt skadas. Vid framtagandet av en översiktsplan kan kommunen i dialog med länsstyrelsen både ifrågasätta och ytterligare fördjupa och konkretisera de anspråk som har pekats ut av berörda statliga myndigheter.

Länsstyrelsens uppgift är att samordna de statliga sektorsmyndigheternas riksintresseanspråk och bevaka att riksintressena tillgodoses i planeringen på det sätt som lagen föreskriver. Om kommunen i översiktsplanen ger uttryck för en annan uppfattning än länsstyrelsen om tolkning och innebörd av ett speciellt riksintresse, uppmärksammas det i länsstyrelsens granskningsyttrande över planen. Efter granskningstiden ska det alltså vara tydligt för kommunen om staten genom länsstyrelsen har några invändningar mot kommunens bedömningar i översiktsplanen, när det gäller hänsynen till områden av riksintresse. Om kommunen vidhåller sin uppfattning även vid antagandet av planen, redovisas det särskilt i planhandlingarna. Kommunens ställningstaganden i översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande är sedan vägledande för efterföljande beslut.

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktigushållning av marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset alltid ges företräde (miljöbalken 3 kap. 10 §).

Tjörns kommuns förhållningssätt till riksintressen

I detta kapitel beskrivs på vilket sätt riksintressen inom Tjörns kommun berörs av översiktsplanens förslag, hur de har tillgodosetts samt kommunens uppfattning i de fall den avviker från statens vad gäller specifika riksintressen.

Samtliga riksintressen redovisas i sin helhet i hänsynskartan. Generellt bedömer kommunen att ett riksintresse är tillgodosett om översiktsplanen inte redovisar några anspråk på förändring inom eller i direkt anslutning till området. Skydd i form av exempelvis reservat eller detaljplan bedöms också vara ett sätt att ytterligare tillgodose riksintresset.

För att kommunen ska kunna bedöma hur riksintressena kan tillgodoses behöver värdebeskrivningarna vara tydliga. Med otydlig beskrivning av riksintressets motiv blir det svårare att identifiera

relevant påverkan och att utvärdera konsekvenser för riksintresset. Motiv till riksintresseanspråken och värdebeskrivningar finns tillgängliga hos respektive ansvarig myndighet. Flertalet av de riksintressen som pekats ut av sektorsmyndigheterna, tillkom redan under 1980-talet och har inte varit föremål för översyn sedan dess. Vissa myndigheter har uppdaterat sina värdebeskrivningar, men det kvarstår ett stort behov av översyn.

Riksintressen 3 kap miljöbalken

Områden av riksintresse enligt 3 kap miljöbalken ingår i miljöbalkens grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada områdenas värden.

Riksintresse för yrkesfiske 3 kap 5 § miljöbalken

Rönnängs hamn och kustområdena Stigfjorden, Pater Noster Måseskär och Hakefjorden är av riksintresse för yrkesfiske.

Kommunen tillgodoser riksintresset för Rönnängs hamn genom att markera den som en viktig hamn

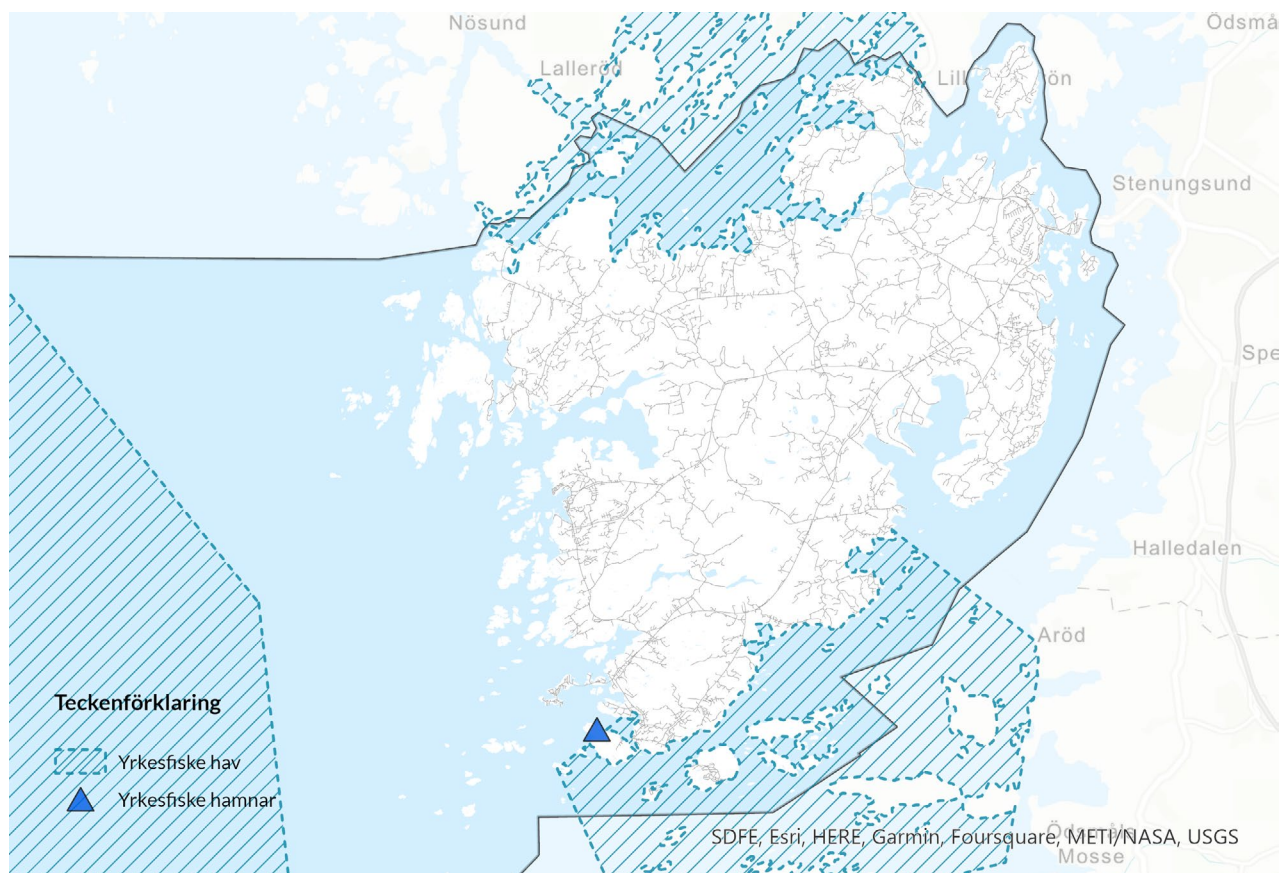
som ska kunna utvecklas i såväl utvecklingsinriktningen som i mark- och vattenanvändningskartan. Kommunens förhållningssätt till övriga riksintressen för yrkesfiske framgår av fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Riksintresse för friluftsliv 3 kap 6 § miljöbalken

Södra Bohusläns kust och Havstensfjorden är av riksintresse för friluftsliv i Tjörns kommun. Båda områdena är bland de mest välbesökta friluftsområdena i landet och är ett betydande besöksmål för internationell turism. Södra Bohusläns kust sträcker sig från Lysekil i norr till skärgården strax norr om Rörö, i Göteborgs norra skärgård.

I några fall föreslås utbyggnadsområden i direkt angränsning till riksintresseområden för friluftsliv. Vid Almön och Stockevik går utbyggnadsområden i viss mån in sådana riksintresseområden. Omfattningen är så begränsad att kommunen bedömer att det inte uppstår påtaglig skada på riksintressets värden.

Kommunen tillgodoser riksintresse för både friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård genom en

Riksintresse yrkesfiske hamn och kust.

restriktiv syn vid prövning av ny bebyggelse inom sådana riksintresseområden. Ny bebyggelse bör endast tillkomma om den inte påverkar natur-, kulturmiljö- eller friluftslivsvärden negativt. I särskilt känsliga områden är inriktningen ännu mer restriktiv. Det finns även en tematisk inriktning om att värna natur- och kulturmiljövärden samtidigt som de görs tillgängliga för friluftsliv.

Kommunens förhållningssätt till de delar av riksintresseområdena som är till havs framgår av fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Riksintresse för naturvård 3 kap 6 § miljöbalken

I Tjörns kommun finns sex områden av riksintresse för naturvård; Stigfjorden-Halsefjorden, Hakefjorden-Marstrandsfjorden-Sälöfjorden, Härön-Breviks kile, Pater Noster-skärgården, Tuveslätt och Änghagen.

Kommunen tillgodoser riksintresse för både friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård genom en restriktiv syn vid prövning av ny bebyggelse inom sådana riksintresseområden. Ny bebyggelse bör

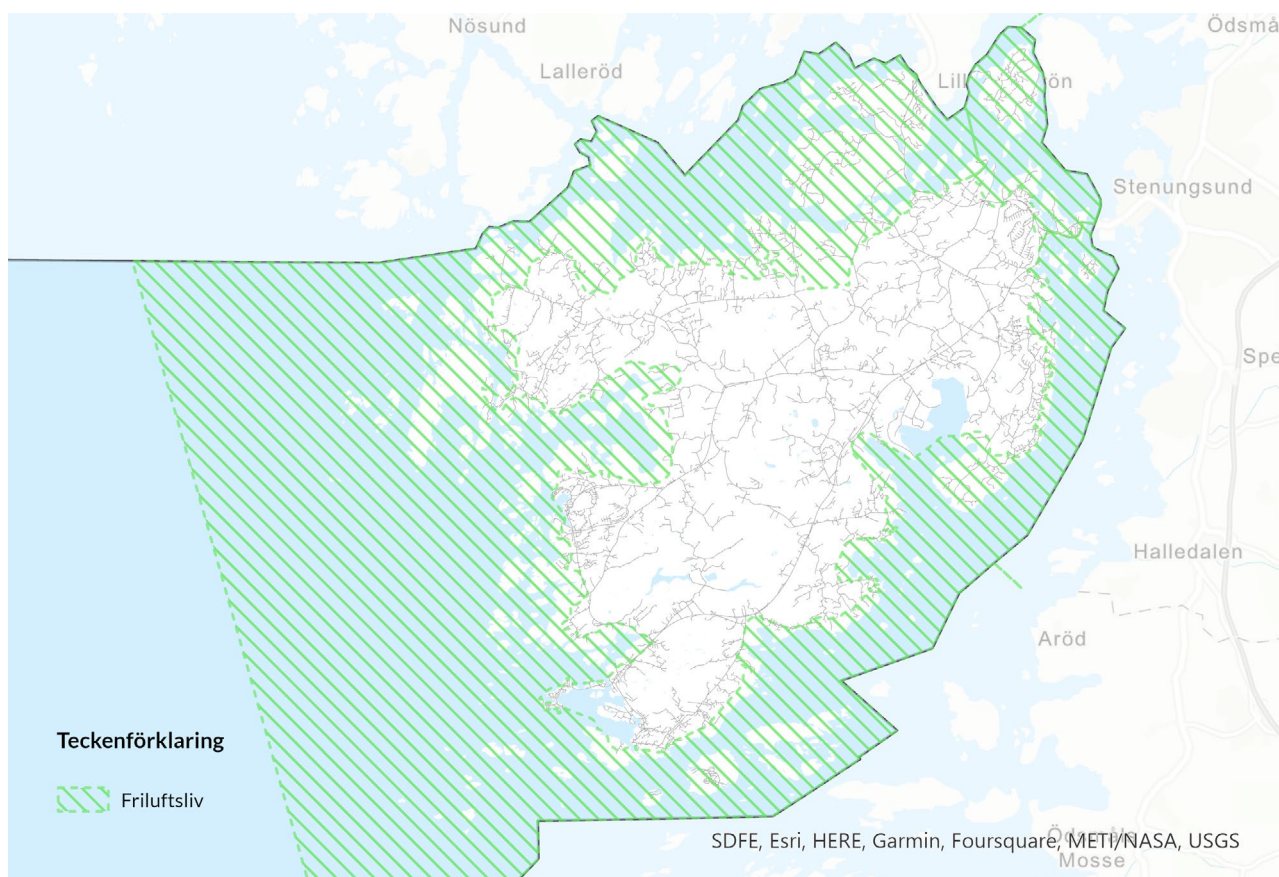
endast tillkomma om den inte påverkar natur-, kulturmiljö- eller friluftslivsvärden negativt. I särskilt känsliga områden är inriktningen ännu mer restriktiv. Det finns även en tematisk inriktning om att värna natur- och kulturmiljövärden samtidigt som de görs tillgängliga för friluftsliv.

Kommunens förhållningssätt till de delar av riksintresseområdena som är till havs framgår av fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

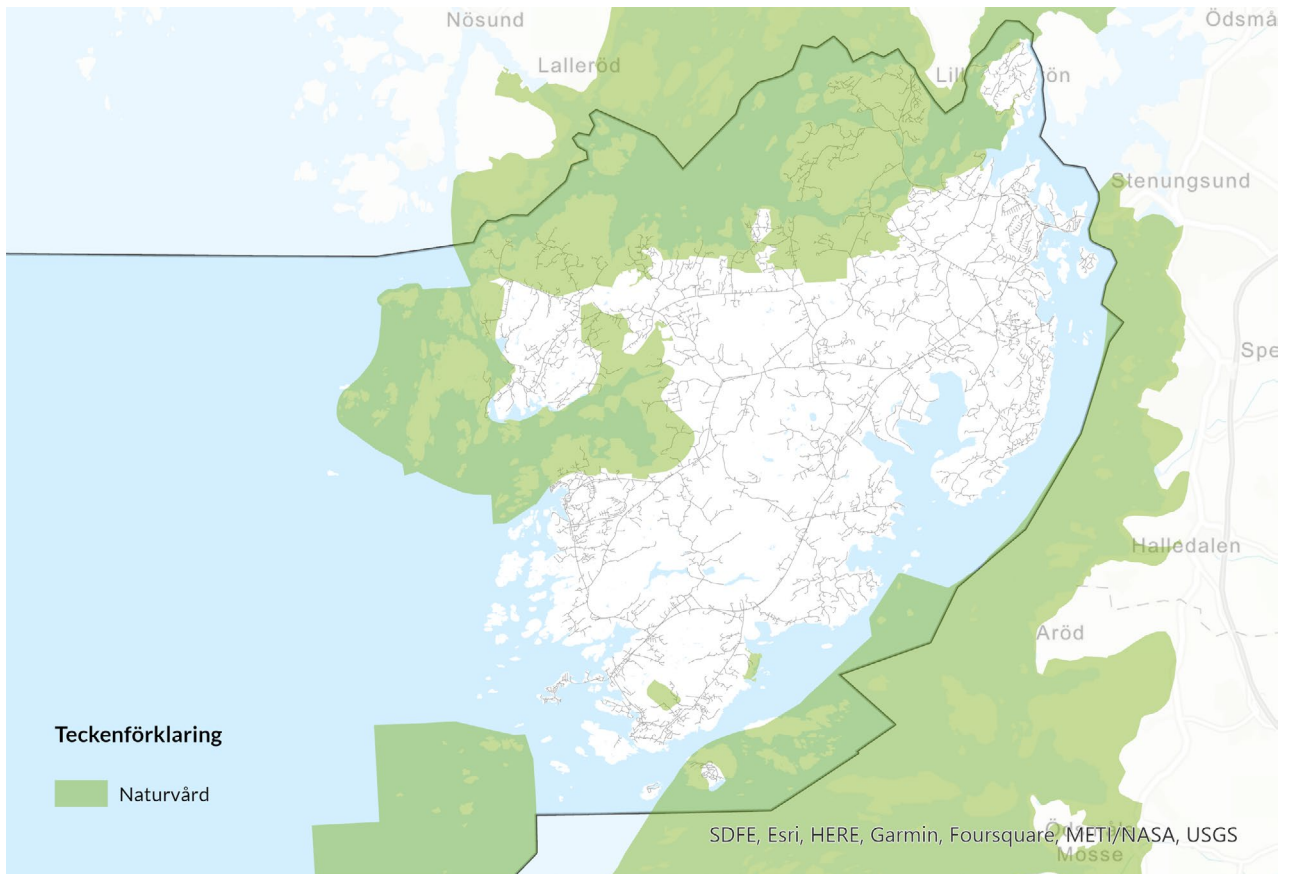
Riksintresse för kulturmiljövård 3 kap 6 § miljöbalken

I Tjörns kommun finns fyra områden av riksintresse för kulturmiljövård i form av äldre kulturlandskap och dess bebyggelse, fiskesamhällen och fyr; Pilane, Säby, Åstol och Pater Noster.

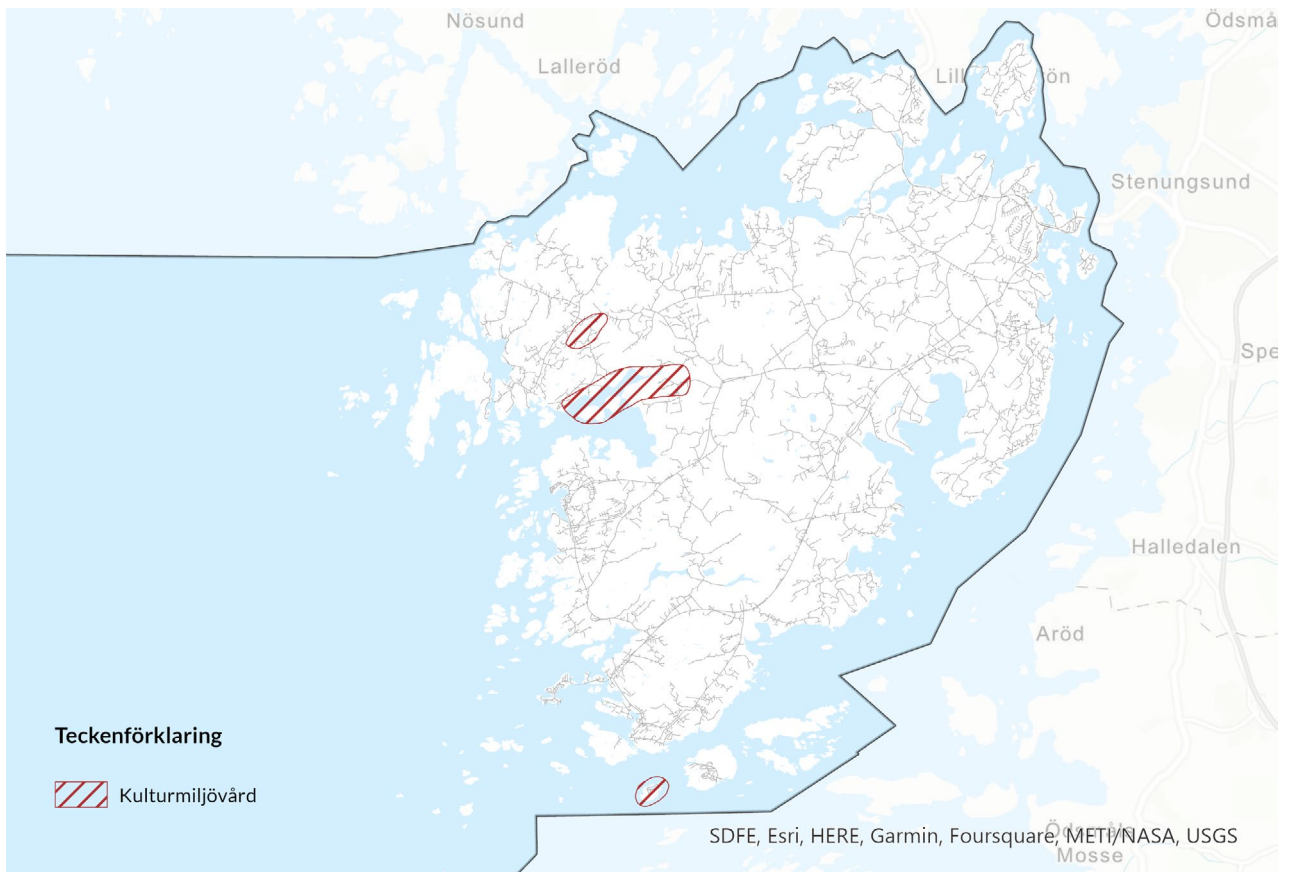
Kommunen tillgodoser riksintresse för både friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård genom en restriktiv syn vid prövning av ny bebyggelse i sådana områden. Ny bebyggelse bör endast tillkomma om den inte påverkar natur-, kulturmiljö- eller friluftslivsvärden negativt. I särskilt känsliga områden är inriktningen ännu mer restriktiv. Det finns även en

Riksintresse friluftsliv

Riksintresse naturvård

Riksintresse kulturmiljövård

tematisk inriktning om att värna natur- och kultur- miljövärden samtidigt som de görs tillgängliga för friluftsliv.

Kommunens förhållningssätt till de delar av riksintresseområdena som är till havs framgår av fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Riksintresse för totalförsvarets anläggningar 3 kap 9 § miljöbalken

Riksintressen för totalförsvarets militära del omfattar dels riksintressen som kan redovisas öppet, dels riksintressen som med hänsyn till försvarsekretesskäl inte kan redovisas öppet. I Tjörns kommun finns ett sjöövningsområde (Skagen) som redovisas öppet.

För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen som omfattas av sekretess och inte kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 45 meter inom tätort.

Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt behöver skickas på remiss till Försvarsmakten för att säkerställa att riksintressen som omfattas sekretess inte skadas.

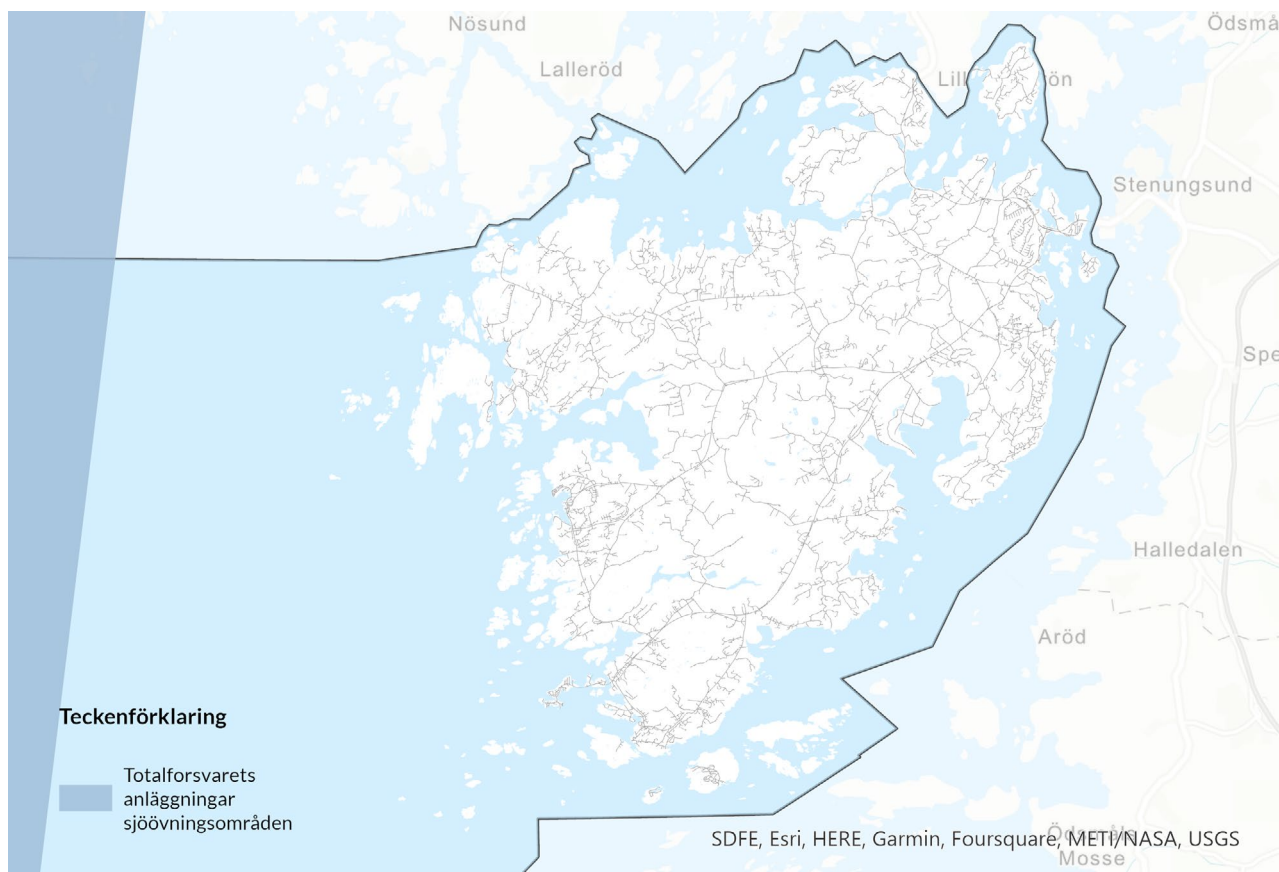
Kommunen tillgodoser riksintresse för totalförsvarets anläggningar genom att remittera plan- och lovärenden enligt Försvarsmaktens önskemål. Kommunens förhållningssätt till Försvarsmaktens sjöövningsområde framgår av fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Riksintresse för kommunikation 3 kap 8 § miljöbalken

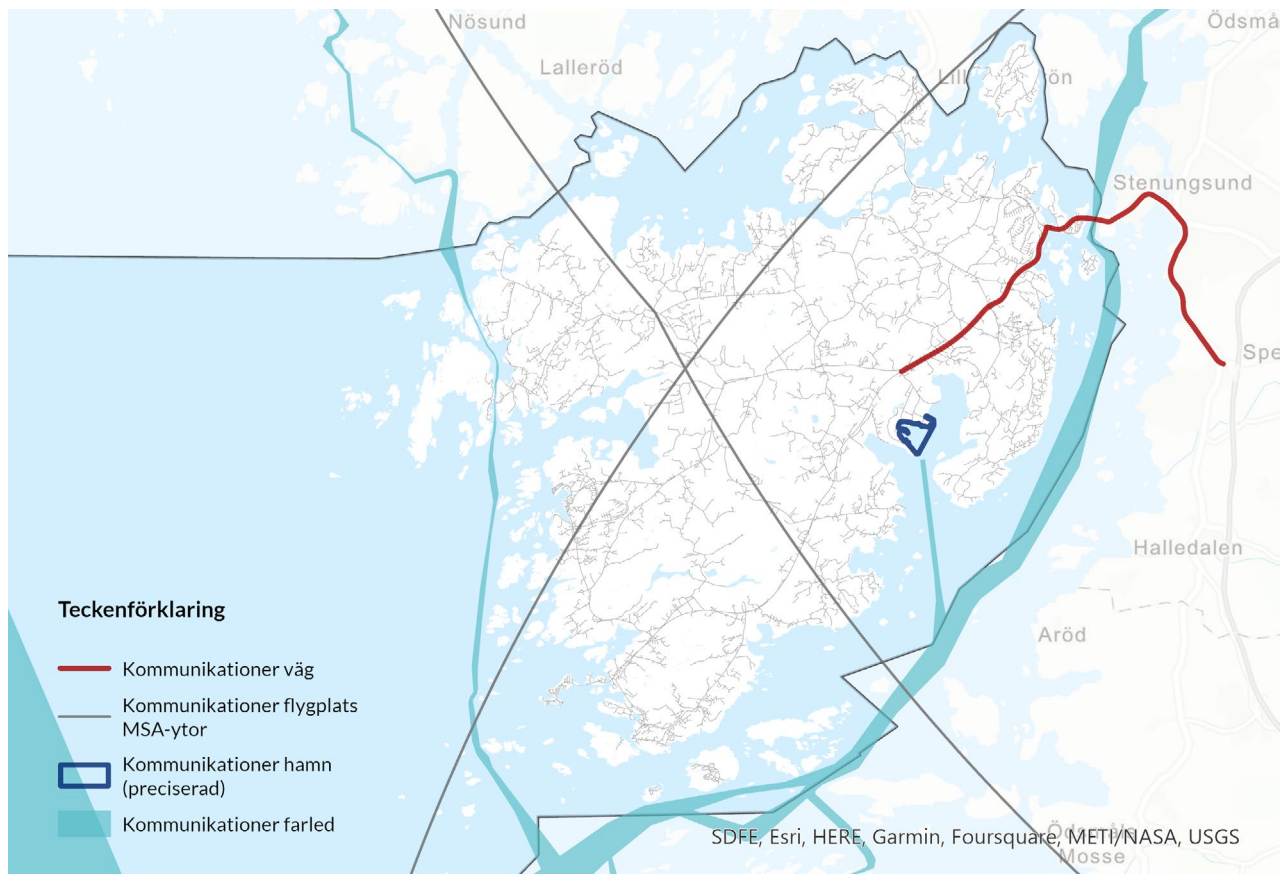
I Tjörns kommun finns riksintresseområden för kommunikation som rör både väg, luftfart och sjöfart. Kommunens förhållningssätt till riksintresse för kommunikationer anges under respektive färdmedel.

Väg

I Tjörns kommun är väg 169 av riksintresse då den ansluter till en hamn (Wallhamn) av riksintresse.

Riksintresse totalförsvaret

Riksintresse kommunikationer

Kommunen tillgodoser riksintresset genom att verka för att belastade stråk på det statliga vägnätet byggs ut för ökad kapacitet och ökad trafiksäkerhet. Framför allt väg 160 och 169. Kommunen verkar också för effektiva och tillförlitliga godstransporter som är säkra och trygga för trafikanter och boende på Tjörn.

Flygplats – MSA-yltor

Tjörns kommun ligger i utkanten av MSA-yltorna för såväl Trollhättans som Landvetters flygplats.

Kommunen tillgodoser riksintresse för flygplatsernas MSA-yltor genom att planerad utveckling inte bedöms påverka dess funktion.

Sjöfart – befintlig farled

I Tjörns kommun finns fyra farleder av riksintresse; Oslofjorden-Öresund, Hätteberget-Stenungsund, Gullholmen-Marstrand och Hakefjorden-Wallhamn.

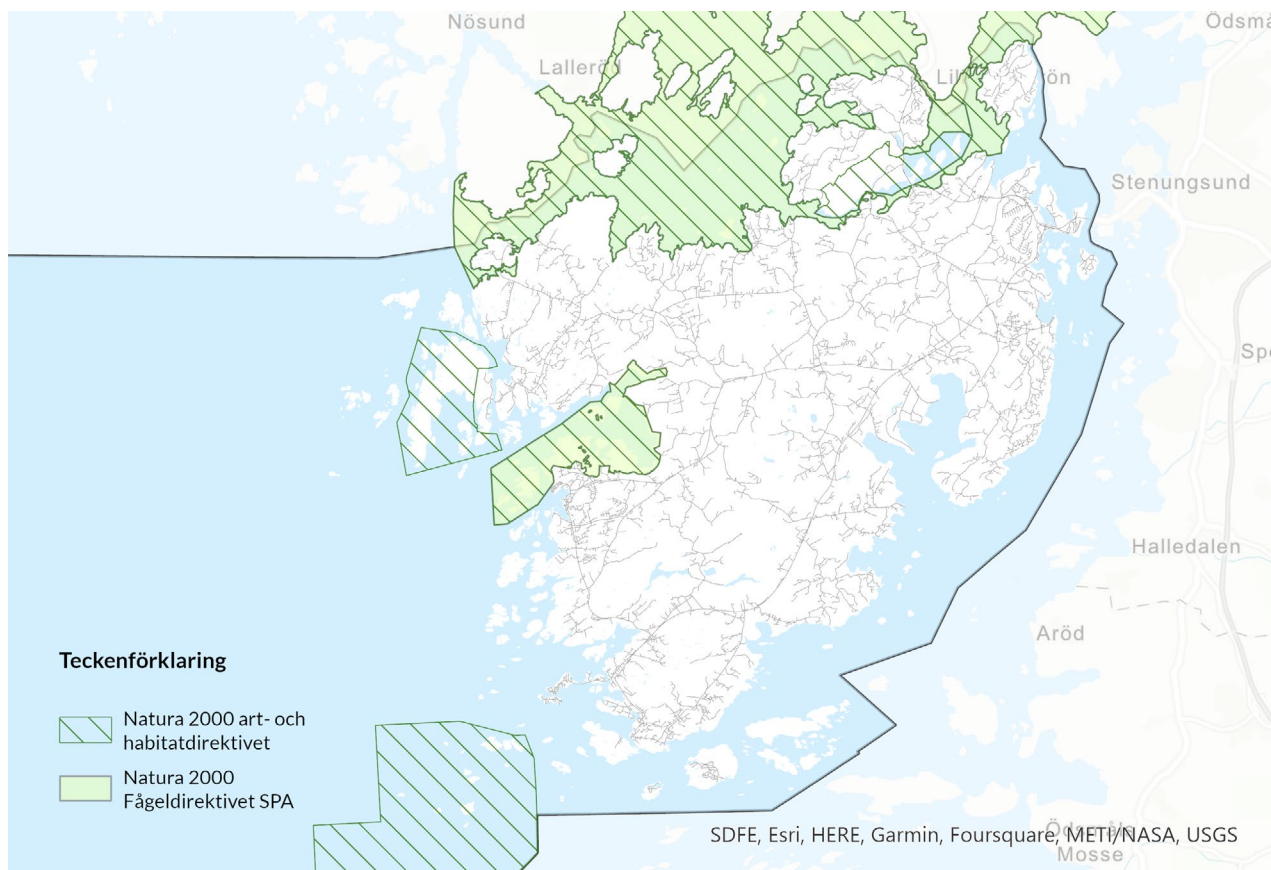
Kommunens förhållningssätt till riksintresse för sjöfart framgår av fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Sjöfart – Hamn

I Tjörns kommun finns en hamn av riksintresse; Wallhamn.

Kommunen tillgodoser riksintresset för hamn genom att markera området för verksamheter och industri som får vara störande för omgivningen. Ett större utbyggnadsområde för industri finns i nära anslutning till hamnen för att ge plats för industrier med koppling till hamnen. Kommunen verkar också för att belastade stråk på det statliga vägnätet byggs ut för ökad kapacitet och ökad trafiksäkerhet till hamnen, samt effektiva och tillförlitliga godstransporter som är säkra och trygga för trafikanter och boende på Tjörn.

Kommunens förhållningssätt till riksintresse för sjöfart i övrigt framgår av fördjupad översiktsplan för havet i Tjörns och Orusts kommuner.

Natura 2000-områden

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU och ska främja den biologiska mångfalden. Syftet är att hejda utrotning av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden för de fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv samt för de naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap miljöbalken. Det krävs särskild tillståndsprövning för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett Natura 2000-område.

I Tjörn finns sex områden som utgör Natura 2000-områden: Stigfjorden, Halsefjorden samt Breviks kile-Toftenäs är utpekade enligt både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Härön, Pater

Noster samt Sundsby är enbart utpekade enligt art- och habitatdirektivet.

Kommunen tillgodoser riksintresset för Natura 2000-områden genom att ha en mycket restriktiv hållning till ny bebyggelse inom sådana områden.

